

2 Kronikol-Zamagi Zamagenke Nampa 2 Kronikol-Zamagi Zamagenke

*Solomoni'a knare antahizanku Anumzamofu
antahige'nea naneke*

¹ Hagi Deviti nemofo, Solomoni'a maka mopa agrake erino vahera kegava higeno, agri kvafinke maka vahera mani'naze. Na'ankure Ra Anumzana agri Anumzamo'a hihamu hankavea amino, azerisga higeno agimo'a marerirfa kini ne' mani'ne. ² Hagi maka Israeli vahepintira, 1tauseni'a sondia vahetema kvama hu'nea sondia vahetmima, 100'a sondia vahete'ma kegavama hu'nea vahetmima, kema refkoma hu kva vahetmima, Israeli vahetmimofo kva vahetmima, mago mago nagate'ma vugotama hu'nea kva vahetmima huno Solomoni'a ke hutru huteno nanekea zamasami'ne. ³ Hagi ana huteno Solomoni'ene maka vahe kevumo'zanena mono'ma nehaza agona kumate Gibioni vu'naze. Na'ankure Ra Anumzamofu eri'za ne' Mosese'ma ka'ma kopima Anumzanema atruhu seli noma tro'ma hu'nea seli mono nomo'a anantega me'nege'za vu'naze. ⁴ Hianagi Deviti'a Anumzamofu huhagerafi huvempage vogisima Kiriati-Jearimi kumate'ma me'neana ko erino eno kuma'ma tro'ma hunte'nefi Jerusalemi eme ante'ne. Na'ankure Jerusalemi kumate ana

huhagerafi huvempage vogisima ante seli nona kinte'nefi eme ante'ne. ⁵ Hianagi Uri nemofo, Huri negeho Bezaleli'ma kre sramana vu itama bronsiretima tro'ma hu'nea itamo'a Gibioni kumate seli mono nomofo avuga me'nege'za, Solomoni'ene maka vahe'mo'za Ra Anumzamofu vahe'mo'za monora ome hunte'naze. ⁶ Hagi Solomoni'a ana bronsire kre sramnavu itare marerino Ra Anumzamofu avuga atruhu seli noma me'nere, 1tauseni'a tra'zama nenaza afura aheno tevefi kre fananehu ofa hu'ne. ⁷ Hagi ana kenagera Anumzamo'a Solomoninte ava'nafi efore huno amanage huno asami'ne, nazanku kavenesifi nasamige'na kami'nen, ⁸ higeno Solomoni'a amanage huno Anumzamofona asami'ne, nenfa Devitina tusiza hunka Kagra kavesintanka knare'za hunentanka, nagrira kinia nazeri otinke'na, agri nona eri'na kinia manue. ⁹ Ra Anumzana Anumzanimoka, ko'ma nenfa Devitima huhamprunte'nana kemo'a menina nena'a efore hie. Na'ankure ama mopafi kugusopagna huno ohompriga'a vahete kinia mani'nenka kegava huo hunka kinia nazeri otine. ¹⁰ Hagi knare antahintahine, ama' antahi'zanena namige'na, kagri vahekrerfa kegavahu so'e ha'nen. Na'ankure nagra hanaverera kagri vahekrerfa kegava hugara osu'noe. ¹¹ Anage Solomoni'a higeno, Anumzamo'a amanage huno kenona'a hunte'ne, na'ankure kagra vaheka'a kegava hu antahintahi me'negenka, feno vahe'ma maninka ra kagima eri'zanku'ene, ha' vaheka'a zamazeri haviza huo hunka nantahinogenka, kafuni'a eri'zaza huge'na mani'nen hunka

nantahi onke'nane. Hianagi nagri vahe kegava hu so'e hanue hunka knare antahizanku'ene ama' antahi'zanku'ene nantahige'nane. ¹² E'ina hu'negu menina knare antahintahi'zane, ama' antahi'zanena amne kamigahue. Hagi ana agofetura ama mopafima ko'ma efore'ma hu'naza kini vahe'mo'zama onte'nazankna zagofenone, ragima eri'zanena kamigahuanki, henkama fore'ma hanaza kini vahe'mo'zanena, anara hu'za kagrikna kinia eforera osugahaze. ¹³ Hagi anante Solomoni'a Gibeoni kumate'ma me'nea agonarema Ra Anumzanema atruma nehaza seli nomofu avugatira atreno, Jerusalemi kumate vuno kinia umani'neni, Israeli vahera kegava hu'ne.

Solomoni'ma fenoma ante'nea zamofu naneke

¹⁴ Hagi Solomoni'ma karisiramine hosi afu agumpima vanoma hu vahetmima zamavare atruma hu'neana, 1tausen 400'a karisiraminki, vahe'mo'zama mani'ne'za ha'ma nehaza hosiramina 12tauseni'a hosiramine, ana hosirami erinoma vanoma nehia vahetamine, hosinema nente'za manisaza kumama tro'ma hunte'naza ran kumatmimpine, agrama nemania ran kumapi Jerusalemia ante'naze. ¹⁵ Hagi kini ne' Solomoni'a rama'a goline silvane Jerusalemi kumapina eritru higeno, havegna huno amne zankna hu'ne. Ana nehuno sida zafaramina rama'a Jerusalemi kumapina eri tru higeno, agupofi sikamo zafagna huno amne zankna hu'ne. ¹⁶ Solomoni'a eri'za vahe'a huzmantege'za vu'za Kue mopafinti'ene Isipi mopafinti'ene hu'za hosi afutamina ome mizase'naze. ¹⁷ Hagi

Solomoni eri'za vahe'mo'za 600'a silva zagoreti Isipitira karisiramina mizanese'za, 150'a silva zagoreti hosi afutamina mizase'naze. Ana hute'za hosi afutamine karisiraminena Hiti kini vahete'ene, Siria kini vahete'ene zagore atrege'za mizase'naze.

2

*Solomonima mono none noma'anema
Jeruselemi kumate'ma ki'nia zamofo naneke*

¹ Hagi Solomoni'a Ra Anumzamofu agima erisgahu mono none, kinima mani'nenomanisia noma'a kinaku antahintahi retro hu'ne. ² Hagi knanentake zantamima eri'za esage'za noma kisaza vahetmina Solomoni'a, 70tauseni'a huhampri nezmanteno, agonafinti'ma havema frage vahetmina 80tauseni'a huhampri nezmanteno, ana eri'za vahetmima kegavama hu vahetmina 3tausen 600'a vahetami huhampri zamante'ne. ³ Hagi Tairi kumate kini ne' Hiramuntega amanage huno Solomoni'a kea atregeno vu'ne. Nenfa Deviti'ma noma kinogu'ma sida zafa'ma aza hu'nanaza hunka naza huo. ⁴ Hagi ko, Ra Anumzana Anumzani'amofu agima erisga hu nonki'na Agrite eri ruotge hanugeno, Agri avuga mnanentake'za frenkinsensia kremna nevu'za, maka kna zisti onte bretia eri'za ana nompime eme nente'za, kinaga nanterana tevefi kre fananehu ofa eme nehu'za, Sabati knare'ene, kasefa ikante'ene, mago'a knama Ra Anumzana tagri Anumzamo'ma hunte'nea knare'enena ne'zana eme kre'za nene'za musena hugahaze. E'ina hu avu'avazamo'a mago kasegegna huno

me'nenige'za Israeli vahe'mo'za miko kna huvava hu'za vugahaze. ⁵ Hagi ama ana mono noma kisua nona konaririmo'a agatereno marerirfa no kigahue. Na'ankure tagri Anumzamo'a maka'a anumzatmina zmagatere'nea Anumza mani'ne. ⁶ Hagi iza Anumzamofononkrerfa kintegara hu'ne? Monaramimo'a rankrerfa hu'neanagi anampina Anumzamofona avrentegara osu'ne. Hagi nagra iza'na Agri mono nona kigahue? Hagi mono noma kisua, ofama Agritegama Kresramanama vanua no kigahue. ⁷ Ana hu'negu golileti'ma, silvareti'ma, bronsiretima, ainireti'ma, fitunke'ene koranke'ene hokonke tavravere'enema eri'zama eri antahizama antahini'ma hu'naza vahe'ene, azanteti'ma antreno maka'zama tro'ma hu antahintahima eri'naza vahe'enena huzmantege'za e'za, Juda kumate'ene Jerusalemi kumate'ma keonke'zama tro hu'zama antahi ani'ma hu'nenia vahe Deviti'ma zamazeri retro'ma hunte'nea vahe'ene zamagra eri'zana emerigahaze. ⁸ Hagi sida zafane, saipresi zafane, agalumu zafanena Lebanonitira atrege'za eri'za eho. Na'ankure nagra antahi'noanki'za kagri eri'za vahe'mo'za Lebanoniti'ma zafama antagi'a antahi ani' hu'nazanki'za, nagri eri'za vahe'mo'za kagri eri'za vahetmina zamaza hanage'za, ⁹ ana zafaramina rama'a antagi'za eme namigahaze. Na'ankure ana noma kisua konaririmo'a agaterene'nia no, ra nonkrerfa kigahue. ¹⁰ Hagi kagri eri'za vaheka'ane, zafama antagi vahetaminema nagrama mizama huzmantesuana, kna'amo'a 2tausen tani hu'nenia witine, 2tausen tani

hu'nenia baline, 400tauseni'a lita hu'nenia wainine, 400tauseni'a lita hu'nenia olivi masavene zamigahue. ¹¹ Hagi Tairi kumate kini ne' Hiram'u amange huno Solomonintega avona kre atre'ne. Na'ankure Ra Anumzamo'a vahe'agura zamavesinenteno zamagri kinia kagrira kazeri oti'ne. ¹² Hagi mago'ane Hiram'u amange hu'ne, Ra Anumzana Israeli vahe'mofo Anumzama monane mopanema tro'ma hu'nea Anumzamofu agi'a erisga hanune. Agra kini ne' Devitina knare antahi'zane mofavrea ami'ne. Ana ne' mofavrea knare antahi'zane, ama' antahi'zanena ami'neankino Ra Anumzamofu mono none, agrama kinima mani'nia nonena kigahie. ¹³ Hagi maka eri'zama eri antahi'zama antahini'ma hu'nea ne' Hiram-Abi nagra huntisugeno vugahie. ¹⁴ Hagi ana ne'mofo nerera'a Dani nagapinti Israeli are, hagi nefa'a Tairi kumateti ne' Hiram-Abikino golireti'ma, silvareti'ma, bronsireti'ma, ainireti'ma, havereti'ene zafareti'ene fitunke'ene koranke'ene hokonke tavravereti'ma eri'zama eri'zante'ma antahi ani' nehuno, havema taga huno vahe amema'ama tro'ma hu'ama antahi' ani hu'neankino, kagri eri'za vahe'ene, Deviti'ma zamazeri retroma huzmante'nea eri'za vahe'eneana eri'zana erigahie. ¹⁵ E'ina hu'negu witine, baline, olivi masavene waininena ranimoka kema hana kante antenka eri'za vaheka'amotarega atreranto. ¹⁶ Hagi kagra inankna zafagu'ma hananana Lebanitira antagita, ventefi erinteta avazu huta erita Jopa kumate e'nunketa, ananteti emerita Jerusalemia marerigahaze. ¹⁷ Hagi

nefa Deviti'ma vahe'ma hampri'neaza huno Solomoni'a ruregati'ma Israeli mopafima emani'naza vahe'ma maka hampri'neana, ana vahe'mofo nampamo'a 153tausen 600ti hu'ne. ¹⁸ Hanki havene zafaraminema eri'za esaza vahetamina 70tauseni'a huhampri nezmanteno, agonafinti'ma havema tagahu'za eri fatgoma hu vahetmina 80tauseni'a huhampri nezmanteno, ana maka eri'za vahetmima kegavama hu kva vahetmina 3tausen 600'a zamazeri oti'ne.

3

Jerusalemima mono noma ki'naza zamofonaneke

¹ Ana huteno Solomoni'a agafa huno Moraia agonare Jerusalemi kumapi Ra Anumzamofononona ki'ne. E'i ana agonarera korapara Jebusi ne' Onani'ma witi honama neharea kumate'ma, Ra Anumzamo'ma Devitinte'ma efore'ma hu'minere ana nona ki'ne. ² Solomoni'ma 4'a kafuma kinima nemanino'a, ana kafumofonamba 2 ikamofona nampa 2 knazupa agafa huno ana nona ki'ne. ³ Ana nomofonotra'ama (foundation) ki'neana zaza'amo'a 27mita higeno, atupa'amo'a 9mita hu'ne. ⁴ Hagi ana nomofona avuga kazigama zasi'ma eri noma ki kamare'naza nomofonozaza'amo'ene, atupa'amo'enena 9mita higeno, anagamuma mareri'amo'a 54mita hu'ne. Hagi ana nomofononanagami kazigane agu'afi asopareganena knare'zantfa hu'nea goli eri'za ana nomofona eri anovazi'za eri masave hu'naze. ⁵ Hagi ana nomofonogagu'afine maka asoparega saipresi zafa retrureno aheno evuteno,

golireti eri anovazino eri masave nehuno, tofe zafamofa amema'ane, seni nofi'mofa amema'ane ana zafarera kreno eri avasesea hunte'ne. ⁶ Hagi ana nomofa avasase'ama tro'ma hu'neana, zago'amo'a marerirfa haveraminteti'ene Parvaim kumateti'ma mizase'nea haveraminteti avasese zana tro huno konariri'a ana nomofa agu'afina hunte'ne. ⁷ Hagi anagamima ana noma prohu zafane, kafa zafaramine, agu'afima maka asoparegama ahekamre'zama evu'naza zafaramintera maka golireti eri anovazino enevuno, asoparegama ahekamre'nea zafaramintera serabimie nehaza ankerontamimofa amema'a tro huntetere huno evu'ne. ⁸ Hagi ana nomofa agu'afima hunaragintegeni ruotage'ma huno ruotagetfama hu'nea nomofa zaza'amo'ene atupa'amo'enena 9mita higeno, kna'amo'a 23 tani hu'nea golireti agu'afina eri anovazinteno eri masave hu'ne. ⁹ Hagi kna'amo'a 570'a gremi hu'nea golireti, nilima ahegeno ufre'nea kana eri masave huno eri hananeno evu'ne. Ana nehuno ana nomofa asoparegama ki kamre'naza nomofa anaga kazigama hunaraginte'nafina, golireti eri masave huno evu'ne. ¹⁰ Hagi hunaragintegeni ruotagama huno ruotagetfama hu'nefinka Solomoni'a tare ankeromofa amema'a zafareti antreno tro huteno, golireti eri anovazino eri masave huteno anampinka ante'ne. ¹¹ Hagi ana ankeromoke'a asamofa amunompi otineke zanageko'na rufanara hakeno'a mago'mago zanagekonamofa za'za zani'amo'a 2.25mita hutere hu'ne. Hagi ana asamofa zaza'amo'a 9mita hu'nea asagino ana ankeromokea zanageko'na

rutarakeno kantu atuparetira kama atuparera e'ne. ¹² Anahukna huno mago ankeromofomo mago kaziga ageko'namo'a 2.25mita huno nomofomo areharare zafa avako higeno, mago kaziga agekonamo'a ese ankeromofomo agekonare avako hu'ne. ¹³ Hagi ana ankerontremokea oti fatgo huneke zanavugosa agu'afi kafantega hunteneke zanagekona rufanara hakeno kantu kaziga asoparegati eno, kama kaziga asoparegama e'nea, zanageko'namofomo zaza'amo'a 9mita hu'ne. ¹⁴ Hagi hunaragintegenom ruotage huno ruotagetfama hu'nefinkama ufre kafante'ma tafinte tavravere'ma avasesema hunte'nazana, kunke'ene fitunke'ene koranke'ene efeke nofiteti rehati'za, ana ankeromofomo amema'aramina tro hunte'za evu'naze.

¹⁵ Ana nomofomo avuga tare zafarare retrurente'ne. Hagi ana zafararemofo zaza'amo'a 2.5 mita higeno, kankri'ama tro huno'ma ana zafararemofo aseni'are'ma resima hu'neana zaza'amo'a 2.5 mita hu'ne. ¹⁶ Hagi seni nofiteti avasesezana tro hunteno evuteno, ana seni nofipina pomigreneti zafa raga 100'a tro huno ana seni nofipina rusi huteno, ana zafararentera anagamu asenifina rusi hunte'ne. ¹⁷ Hagi ana zafararena mono nompima ufre kafante kini ne'mo'a sauti kaziga mago retrunereno, Jakini'e huno agi'a nenteno, magora noti kaziga retrureno Boasi'e huno agi'a ante'ne.

4

Ana mono nompima ante'saza zamofomo naneke

¹ Hagi Solomoni'a bronsireti Kresramana vu itama tro'ma hu'neana, zaza'amo'a 9 mita higeno, atupa'amo'enena 9mita higeno, anagamuma mareri'amo'a 4.5mita hu'ne.

² Ana nehuno bronsireti ra zuompakrerfa tro huteno, ana zuompamofona agi'a hagerine huno antemi'ne. Hagi ana zuompamofu rugagi'amo'a 13.5mita higeno, urami'amo'a 2.5mita higeno, kahesama hu'neama'amo'a 4.5 mita hu'ne.

³ Hagi ana zuompamofu avaza avamentera, 45 sentemitama huterema hu'nea kankamuntera tarefi bulimakaomofu amema'agnaza 10ni'a tro huntetere huno kagi'ne. Hagi ana avasesezama tro'ma hu'neana, zuompama tro'ma hunte'nea bronsiretike tro hunte'ne.

⁴ Hagi ana zuompamo'a 12fu'a bronsireti'ma tro'ma hu'naza bulimakao afutamimofu zamagumpi me'negeno, 3'a bulimakao afutamimo'za noti kaziga zamavugosa huntazageno, 3'amoza zage ufre kaziga zamavugosa huntazageno, 3'amoza sauti kaziga zamavugosa huntazageno, 3'amoza zage hanati kaziga zamavugosa hunte'naze.

⁵ Hagi ana zuompamofu tapamari'amo'a 8 sentimita higeno, agi'amo'a kapugna huno kagigeno, rutareno rugahesa hu'nema'amo'a flauamo amosre ahenteno rutareankna hu'ne. Hagi ana zuompafima tima afinte'niana 60ti tausen lita afintega hu'ne.

⁶ Hagi 10ni'a ne'one zuomparamina tro huteno, 5fu'a sauti kaziga keginarega nenteno, 5fu'a noti kaziga keginarega ante'nege'za, e'ina zuomparamimpina tevefima kre fananehu ofama nehaza zantmi sese nehaze. Hianagi ra zuompafina pristi vahe'mo'za tina

nefrazze. ⁷ Hagi kema hu'nea kante anteno, 10ni'a lamu tavi zotarami tro huteno, mono nomofo agu'afina tamaga kaziga 5fu'a anteno, hoga kaziga mago 5fu'a ante'ne. ⁸ Hagi ana zanke huno ne'zama ante itaramina 10ni'a tro huteno, 5fu'a sauti kaziga nenteno, mago 5fu'a noti kaziga nenteno, 100'a neone zuomparamina golireti tro huteno mono nompina ante'ne. ⁹ Ana nehuno mono nomofo kumara tare tro hu'ne. Hagi agu'afima pristi vahe'ma mani'saza kumara osi tro nehuno, megia rankumama tro hu'nefima ufretera kafa hagenteteno bronsireti erinovazinteno eri pehe hunte'ne. ¹⁰ Hagi bronsireti'ma tro'ma huteno hagerine hu'noma agima ante'nea zuompa erino mono nomofo sauti kazigane zage hanati kaziganema renagente'nea amu'nompi ome ante'ne. ¹¹ Hagi Huram-Abi'a anazanke huno kavoma, savoruma, zuompanena trohunte'ne. Hagi Solomoni'ma Anumzamoyo mono nomofo eri'zama Huramu-Abi'ma ami'nea eri'zana ana maka eri vagare'ne. ¹² Tare zafararema retruma rente'nea zafararentera, zuompagna kankri trohuno ana zafararemofona zanuntupina antani neznanteno, ana kankriteri avonkre avankre huno avasesena hunte'ne. ¹³ Hagi ana avonkre avankre'ma hunte'nerera seni nofira tarefi evu'neankino 400'a pomigreneti zafa raga trohuno ana tare seni nofi'ma evu'nefina tafintetere huno evu'ne. ¹⁴ Hagi agra anazanke huno tra'tamina tro nehuno, zuomparaminena tro huteno, ana agofetu antetere hu'ne. ¹⁵ Hagi bronsiretima 12fu'a bulimakaoma tro'ma hunte'nea afutamimoyo

agofetura ra zuompa Hagerinema huno agima ante'nea zuompa ante'ne. ¹⁶ Hagi Ra Anumzamofu mono nompima antezantamima Solomoni'ma higeno'ma Huramu'ma tro'ma hu'neana, kavoma, savoruma fokunena tro nehuno, maka zantaminena bronsiretike'za tro hu'ne. ¹⁷ Hagi kini ne'mo'a Hiram-Abi'ma huntege'za ana zantmima tro'ma hu'nazana, higo mopafi anama tro'ma hunaku'ma haza zamofu amema'a tro hunte'ne'za bronsia kre mara'mara hu'za, anampi tagitre'za tro hu'naze. Hagi ana zantmima tro'ma hu'naza kumara Jodani agupofi Sukoti kuma'ene, Zareda kuma'mofu amu'nompi ana zantamina tro hu'naze. ¹⁸ Hagi Solomoni'a ama ana zantamina rama'a tro hu'neankino, bronsimofu kna'a hamprigara osu'ne. ¹⁹ Hagi Solomoni'a Anumzamofu mono nompima ante zantamina maka tro hu'ne. E'i ana zantamina golire kre sramnavu itagi, Anumzamofu avugama nentaza bretimefo itaraminki, ²⁰ e'ina hunka tro hugahanema hu'zama hu'naza kante anteno ruotage ma huno ruotagetfama hu'nefinkama tavi'ma rekruma hunte azotane, ana tavi azotare'ma rekruma hunte lamuramina goliretike tro hunte'ne. ²¹ Hagi ana tavi zotamofu amosre'araminki, lamugi, tu'zama hu zotanema tro'ma hu'neana, goliretike tro nehuno, ²² tavima rusu'ma hu azotaraminki, korama ru tritri'ma hu zuompagi, mnanentake'za insensima kre zuompagi, zuomparaminki, mono nomofu kafane, ruotage'ma hu'nefinkama vu kafanena goliretike tro hu'ne.

5

Huhagerafi huvempage vogisima eri'za mono nompime ante'naza naneke

¹ Hagi Solomoni'ma Ra Anumzamofomo noma kihanama huntogeno'a, ko'ma nefa Deviti'ma Ra Anumzamofoma musezama amigeno ruotage'ma hu'nea zantamina, silvagi, goligi, mago'a eri'zama e'neri'za zantaminena erino Anumzamofomo nompima fenoma nentazafi eme ante'ne.

² Ana huteno Solomoni'a mika Israeli ranra vahetamine, maka naga nofimofo kva vahetaminena, Ra Anumzamofomo huhagerafi huvempage vogisima, Jerusalemi kumaku'ma Deviti kuma Saionema nehaza kumapinti'ma eri'za mareri'za mono nompima eme antesazegu zamavare atru hu'ne. ³ Hagi hagege kokampima fugagi noma ki'za mani'za e'naza zanku'ma antahimi'za kafugu kafuguma 7ni ikante, ne'zama kre'za nene'za musema nehaza knarera maka Israeli vene'neramimo'za kini ne'mofo avuga eme atru hu'naze. ⁴ Hagi ana maka Israeli ranra vahetmima etruma hutazageno, Livae vahe'mo'za ana huhagerafi huvempage vogisia erisga nehazage'za, ⁵ mago'a Livae vahe'mo'zane pristi vahe'mo'za Seli nomofo agu'afima ruotge'ma hu zantmima me'nea zantamine, ana seli nonena maka eri'za mareri'naze. ⁶ Hagi ana huhagerafi huvempage vogisima Livae vahe'mo'zama eri'za nevazageno'a, Solomoni'ene mika Israeli vahe'mo'za huhagerafi huvempage vogisimofo avuga vugote'za sipisipi afutamine, bulimakao afutaminena ohampriga'a

ah'e'za kresramna vu'naze. ⁷ Ana hutazageno pristi vahe'mo'za Ra Anumzamofu huhagerafi huvempage vogisia eri'za vu'za, Ra Anumzamofu mono nomp'i hunaragintegeni ruotge'ma huno ruotagetfama hu'nefinkama tare ankeromoke'ma zanageko'nama rutare'nampinka ome ante'naze. ⁸ Hagi ana tare ankerontremokea zanageko'na rufanara huke ana huhagerafi huvempage vogisima antesaza kankamuma'a rufineteke, huhagerafi huvempage vogisine erisgama huno vu azotararena rufite'na'e. ⁹ Hagi ana vogisima erisgahu zota'araremokea za'za hu'na'ankino, meg'i'a nompintira amne atumpa'ararena kekahaze. Hianagi ana nomofu meg'i'atira onkekahaze. Hagi ana zotararemokea meninena anante me'na'e. ¹⁰ Hagi ana vogisimofu agu'afina mago'azana omne'neanki, ko'ma Isipiti'ma zamavareno ne-eno'ma Sainai agonafima Ra Anumzamo'ma Israeli vahe'enema huhagerafi'nea huvempagema tare have tafete'ma Mosesema kremigeno'ma ante'nea have tafetre me'ne.

¹¹ Ana hute'za maka pristi vahe'mo'za mono nompima ruotage huno ruotagetfama hu'nefintira atre'za atirami'naze. Hagi e'i anampima mani'naza pristi vahe'mo'za ru kevufinti ru kevufinti e'nazanagi, ana maka vahera ko' zamazeri agru hu'naza vahe'mo'za e'naze. ¹² Hagi Livae nagapima zagamema nehaza vahe'ene, Asapu'ene Hemeni'ene Jedutuni'ene mofavre naga'zmine, naga'zamimo'zanena efeke kukena hu'ne'za nasenasepane hapue nehaza zavenane, Lairie

nehaza zavena nehe'za kresrama vu itamofu zage hanati kaziga oti'naze. Ana nehazage'za 120'a pristi vahe'mo'zanena ufena re'naze. ¹³ Ana hu'za ufema neraza vahe'mo'zane zagamema nehaza vahe'mo'za magoka runknana hu'za zagamera nehu'za, Ra Anumzamofona agi'a erisga hu'naze. Anama nehazage'za mago'a ufema neraza vahe'mo'zane, nase'nasepama nehaza vahe'mo'zane, magoka ruknana hu'za zagamera nehu'za Ra Anumzamofona agi'a erisga hu'za, tamage huno Agra knare hu'ne. Na'ankure Agra vagaore avesizanteti avesi nerante. Anagama hu'za zagame'ma hazageno'a, hampomo'a Ra Anumzamofu mono nona eme ruvite'ne. ¹⁴ Hagi pristi vahe'mo'za ana nompina erizana e'ori'naze. Na'ankure ana nompina hampomo'ene Ra Anumzamofu himamu masa'amo'ene Anumzamofu mono nona ru vite'ne.

6

Solomoni'a Israeli vahe'mokizmi nunamu huzmante'nea naneke

¹ Anante Solomoni'a amanage huno nunamuna hu'ne, Ra Anumzamoka hanintiri hu'nea hampompi nemanue hunka hu'nane. ² Hianagi nagra menina konariri'ane hentofa mono no kigantoankinka, kagra anampi emani vava hugahane. ³ Anage nehuno kini ne' Solomoni'a rukrahe huno, anante'ma oti'naza Israeli vea kevua asomu kea huzmante'ne. ⁴ Ana nehuno amanage hu'ne, Ra Anumzana Israeli vahe Anumzamo'a ra agi erisie. Na'ankure Agra agipinti'ma nenfa Devitima huhamprinte'nea

zantamina eri nenaraga nereno, anage hu'ne,
⁵ Nagrama Israeli vahe'ma Isipiti'ma zamavare'na atiramua kna zupa, Israeli naga nofimofo kumapintira mago kuma huhampri'na e'ina kumapi mono noni'a kinantegahaze hu'na osu'noe. Ana nehu'na nagri vahera kegava hugahane hu'na mago kinia huhampri onte'noe.
⁶ Hianagi menina Nagri nagima me'nesige'za mono'ma hunantesaza mono nona Jerusalemi kumate kigahaze hu'na huhamprinentoe. Ana nehu'na Israeli vahe'ni'ama kegavama hania nera Deviti huhamprinte'noe huno hu'ne.
⁷ Hanki nenfa Deviti'a Ra Anumzana Israeli vahe Anumzamofu Agima erisgahu noma kinakura tusiza huno avesi avesi hu'ne.
⁸ Hianagi Ra Anumzamo'a amanage huno nenfa Devitina asmi'ne, Kagra fatgo kagukasareti Nagri nagima erisgama hu nona kinakura kavesi kavesi hu'nane.
⁹ Hianagi kagra ana mono nona onkigosananki, kagrama kasente'nana mofavrefinti mago mofavremo, Nagri nagima erisgahu mono nona kigahie, huno hu'ne.
¹⁰ Hagi menina Ra Anumzamo'ma huvempama hunte'nea kea eri ragarege'na, Ra Anumzamo'ma huhamprinte'nea kante ante'na nenfa Deviti kini trara nagra eri'na Israeli vahe kini mani'nenana, Ra Anumzana Israeli vahe Anumzamofu agima erisgahu mono nona kintoe.
¹¹ Ana nehu'na Ra Anumzamo'ma have tafete'ma kreno Israeli vahe'enema huhagerafi huvempa kema hu'nea haverarema ante'naza vogisia ana mono nompinka ante'noe.

¹² Anage nehuno Solomoni'a Ra Anumzamo-

fontega Kresramanama nevaza itamofu avuga, maka Israeli vahe'mo'za negazageno, oti'neni azana erisga hunagamu atre'ne. ¹³ Hagi Solomoni'a vahe'ma oti trara bronsire tro hu'neankino, atupa kazigamo'a 2mitagi 20sentimita higeno, zaza kazigamo'a anahu huno 2mitagi 20sentimita higeno, anagamima mareri'amo'a 1mitagi 30sentimita hu'ne. Hagi maka Israeli vahe zamavuga Solomoni'a vahe'ma o'neti'za trate eme otiteno, tarega azantre'na monarega rusu'neteno arena nereno, ¹⁴ amanage hu'ne, Ra Anumzana Israeli vahe Anumzamoka magore huno kagri kna Anumzana monafine ama mopafinena omanitfa hu'ne. Maka zamagu'aretima hu'za kamage'ma nentaza eri'za vaheka'a, huvempama hu'nana kasegea runotagrenka, vagaore kavesi zanteti kavesi nezmantane. ¹⁵ Hagi eri'za vaheka'a nenfa Devitima kagra kagipinti'ma huvempama hunte'nana kea ruotagre'nane. Kagra'a kagipinti nenfama huvempama hunte'nana kea menina eri nena ragarane. ¹⁶ Hagi Ra Anumzana Israeli vahe Anumzamoka, eri'za vaheka'a nenfa Devitina huvempa huntenka amanage hu'nane, kagrama kasezmantesana mofavremo'zama, kagrama hu'nanaza hu'za nagri kasegema amage antesage'na, zamatre'nugeno mago'mo Israeli vahe kinia manitere huno vugahie hunka hu'nane. ¹⁷ E'ina hu'negu menina Ra Anumzana Israeli vahe Anumzamoka, atregeno eri'za vaheka'a Devitima huvempama hunte'nana kemo'a tamage huno nena raga'a efore hanie. ¹⁸ Hianagi tamagerfa hunka Anumzamoka

ama mopafina vahe'enena emanigahano? Monaramimo'a rankrerfa hu'neanagi, anampina Anumzamoka mani avitegahane. Hagi ama mono noma ki'noa nomo'a ositfa hu'neanki, Ra Anumzamoka ama mono noma kua mono nomo'a, kagrira osi hugantegahiankinka emanigara osu'nane. ¹⁹ Hianagi Ra Anumzana nagri Anumzamoka, eri'za vahekamo'na nazama huogu'ma nunamuma hu'na kantahigesugenka, nunamuni'a antahinaminka kasunku hunanto. ²⁰ Hagi zagene haninema nagima erisgama hugahazema hunka hu'nana mono nontera kavua antenka mani'nenka, eri'za vahekamo'nama nunamuma ama kumapima eme hanuana, monafintira antahinaminka nona'a hunanto. ²¹ Hagi Israeli vahe'ene eri'za vahekamo'nanema ama ana nontegama tavugosama hunte'neta nazankuro nunamuma huta kantahigesunkenka, nemanina kumaka'a monafinkatira nunamuntia nentahinka kumitia atreranto. ²² Hagi mago vahe'mo'ma havigema huno tava'oma'arema nemanisimofoma mago'a hazenke hunantene huno huntenigeno, anamo'ma eno nagra mago'a hazenkea tamagerfa hu'na osu'noe huno'ma, kresramna vu itamofu avuga eme hanigenka, ²³ monafintira nentahinka fatgo hunka ke'zani'a refko hugahane. Hagi ana kema antahitesankeno'ma havigema hu'nenigenka, kagraka'a ana zantera kna nezaminka, tamagama hu'nenigenka ana zantera mi'zana amigahane. ²⁴ Hagi Israeli vaheka'amota kumi'ma hanunkeno, ha' vahe'timo'za ha'ma emehu tagaterenageta, ete rukrahe huta kagritega nunamuma ama

mono nonka'afima hanunkenka, ²⁵ monafintira Israeli vaheka'mota nunamuntia antahiraminka kumitia atrenerantenka, tagri'ene tafahe'inema tami'nana moparera ete tavarenka eno. ²⁶ Hagi tagrama kumi'ma hanuna zanku'ma hunka, mona kafama eriginankeno ko'ma orina, ete rukrahe huta ama ana noma me'neregama tavugosama rukrahe huntetama kagima neheta kumi avu'ava zantima netreta nunamuma hanunkenka, ²⁷ monafintira nunamuntia antahinka eri'za vahe'kamota Israeli vahe'mota kumitia eri atrerantegahane. Ana nehunka fatgo kavukvara taveri hananketa nevanunkenka, rempi huneraminka, erisantihareho hunkama vaheka'amotama taminana mopafina kora atrenankeno runteguhie. ²⁸ Hagi ama ana mopafima agatontoza fore hanio, hozafi nezante kri fore hanio, kenutmimo mika hoza neno erihna hanio, ha' vahetimo'za kuma kafantire'ma eme runkninere'za avazagi kaginazo, kri fore huno tazeri haviza hanio, inankna knaza fore hanigeno, ²⁹ mago ne'mo'o, maka Israeli vaheka'amotama knazantifine tasunku zampinema mani'neta, ama ana mono noma me'neregama tazama rusuteta tazama hananegu'ma nunamuma huta krafagema hanunkenka, ³⁰ mona kumaka'afintira nentahinka kumitia atrenerantenka, mago mago'mo'ma hu'nenia avu'avate antenka nona huzmantetere huo. Na'ankure Kagra mika vahe'mofo agu'agesa kenka antahinka hu'nane. ³¹ E'ina hananketa, tafahe'ima zami'nana mopafima tagrama maka knama manita vanumpina, Kagrikura koro nehuta

keka'a amage'anteta vugahune. ³² Hagi meg'i'ati ru vahe'mo'zama e'za kagrama, kazama rusutenka hanavenentake ranra avu'avazama hu'nana zante'ene kagri kagigu'ene nentahi'za e'za ama ana mono nontegama zamavugosama hunte'ne'za nunamuma hanagenka, ³³ mona kumaka'afintira ana vahe'mokizmi nunamuzmia nentahinka zamaza huo. E'ina'ma hananke'za, maka ama mopafi vahe'mo'za, Israeli vahe'mo'zama nehazaza hu'za kagrikura koro hunegante'za ama mono noma ki'noa nonkura, kagri rankagi kami'none hu'za ke'za antahi'za hugahaze. ³⁴ Hagi mago kazigama kagra vahekamofoma huzmantesanke'za ha' vahezmima, ha'ma ome huzmante'naku'ma nevu'za, ama rankuma'ma kagrama huhampri'nana kumategane, kagri kagima erisgama hu mono noma ama kintoa nontegama zamavugosama hunte'ne'za nunamuma hanagenka, ³⁵ nunamuzmia monafinkati nentahinka, kasunku huzmantenka zamaza huo. ³⁶ Hagi maka vahera kumike vahe mani'nonankino, vaheka'amozama kagri kavure'ma kumi'ma hanagenkama krimpa ahenezmantenka, ha' vahe zamazampima zamavare ante'nanke'za zamavare'za afete moparego, tva'onte moparegama vu'za, ³⁷ anantegama kinama ome hu'za mani'ne'za zamagu'a rukrahema nehu'za kasunku huzmantogu'ma nunamuma hu'za, kana hazagreta havi avu'ava nehuta, kumi hu'none nehu'za, ³⁸ anama kinama ome hu'za mani'nenaza moparegati'ma zamagu'areti'ene

tumozmireti'ene hu'za zamagu'ama rukrahe hu'za kagritegama ne-eza, zamafahe'ima zami'nana moparegane, kagima erisgahu mono noma kinte'noregane, kagrama huhampri'nana rankumateganema zamavugosama hunte'ne'za nunamuma hanagenka, ³⁹ mona kumaka'afintira nunamuzmia antahizaminka, zamaza nehunka, vaheka'amo'zama kagri ke'ma rutagre'za kumi'ma hu'naza kumizmia atrezmanto. ⁴⁰ Hagi menina Anumzanimoka, kavune kagesanena ama kumapi antenka mani'nenka, nunamuma hanunkenka nunamuntia antahiramio. ⁴¹ Menina Anumzana Ra Anumzamoka otinka mani fruhu kumaka'afi huhagerafi huvempage vogisine umanigahane. Hagi ana vogisia hanaveka'amofa avame'za me'ne. Ra Anumzamoka kasunku pristi vahera huzmantenka maka zupa zamaza nehuge'za zamagu'areti'ma hu'za kagri'ma kamage'ma nentaza vahe'mo'za knare kavukva zankura muse hugahaze. ⁴² Hanki Ra Anumzana kagra Anumza mani'nananki, kagrama huhampri nante'nana kini ne'mo'na kamefira huonamio. Ko'ma eri'za vaheka'a Devitima mevava kavesi zanteti'ma kavesinentenka huvempama hunte'nana kegura kagera okanio.

7

Ra Anumzamo'ma mono nompima emani'nea zamofa naneke

¹ Hagi Solomoni'ma nunamuma huva-garegeno'a, monafinti tevemo'a eramino kre fananehu ofane, kre sramanama vu zantaminena

tefanane higeno, Ra Anumzamofu hihamu masa'amo'a ana mono nona ruvitente'ne. ² Hagi ana'ma hige'za pristi vahetmimo'za ana nompina umreori'naze, na'ankure Ra Anumzamofu hihamu masa'amo'a ana mono nona ruvitente'ne. ³ Hagi maka Israeli vahe'mo'za tevene, Ra Anumzamofu hihamu masa'anema ana mono nonte'ma nege'za, zamavugosaregati mopafi mase'za Ra Anumzamofona monora hunente'za, susu hunte'za amanage hu'naze, Ra Anumzamo'a Agra knare hu'ne. Na'ankure marerirfa avesi'zamo'a vagaore mevava huno vugahie. ⁴ Ana hute'za, kini ne'ene maka vahe'mo'zanena Ra Anumzamofu avuga ofaramina kresramna vu'naze. ⁵ Hagi kini ne' Solomoni'a ofama kresramnama vu'neana 22 tauseni'a bulimakao afutminki, 120 tauseni'a sipisipi afutminki huno kresramna vu'ne. E'ina hu'za kini ne'ene, maka Israeli vahe'mo'zanena Anumzamofu mono nona eri ante ruotagera hu'naze. ⁶ Hagi pristi vahe'mo'za otigahazema hu'nea kankamunte otizageno, Livae naga'mo'zanena ana zanke hu'za kanti kaziga otine'za, Deviti'ma Ra Anumzamofu vagaore avesi zanku'ma agima ahentesga nehu'za, ahesnaze hu'noma tro'ma hunte'nea zavenaramina eri'neza oti'naze. Hagi kanti kaziga pristi naga'mo'za ufenerage'za mika Israeli vahe'mo'za oti'naze. ⁷ Hagi Ra Anumzamofu mono nomofu avugama me'nea mono kumamofu amu'noma'a, Ra Anumzamofu suzane huno Solomoni'a hunte ruotage hu'ne. Hagi e'i anante kre fananehu ofane, rimpa fru ofamofu afova'anena kresramna vu'ne. Na'ankure kresramna vu itama bronsire'ma

tro'ma hu'nea itamo'a, osi hu'neankino tevefi kre fanane hu ofane, witi ofane afova'anena ana itarera avitegeno kregara osu'ne. ⁸ Hagi ana knafina Solomoni'ene maka Israeli vahetmimo'zane 7ni'a zagegnafi ne'zana kre'za nene'za musena hu'naze. Hagi ana knare'ma atruma hu'naza vahera, noti kaziga Lebo-Hamati kumateti agafa huteno vuno, sauti kaziga Isipi tinte'ma mani'zama vu'naza vahete uhanati'nea kazigati vahe'mo'za eme atru hu'naze. ⁹ Hagi 8ti kna zupa emeritru hu'za mono hu'naze. Na'ankure kresramnama vu ita 7ni'a knafi Anumzamofontega erinte ruotge nehu'za, 7ni'a knafi ne'zana kre'za nene'za musena hu'naze. ¹⁰ Hagi seveni ikamofona 23knazupa, Solomoni'a ana maka vahetmina huzamantege'za kumazmirega muse nehu'za vu'za eza hu'naze. Na'ankure Ra Anumzamo'a, Devitine, Solomonine, Israeli vahe'ama knare'zama huzmante'nea zanku anara hu'naze.

¹¹ Hagi Solomoni'a Ra Anumzamofa ra mono None, agra'a nonena ki vagare'ne. Hagi anama hu'neana Solomoni'a mika zama Ra Anumzamofa Ra Mono none, agra'a nonema kigahuema huno antahintahima retro'ma hu'nea eri'zana, ana maka eri vagare'ne. ¹² Ana hutegeno Ra Anumzamo'a Solomoninte kenagera efore huno amanage huno asmi'ne, Nagra nunamunka'a antahi'na ama nona nagri none nehu'na nagritegama kresramna vanaza none hu'na huhamprintoe. ¹³ Hagi Nagrama mona kahama erigi'na ko'ma azerige, kenutmi huntanenkeno maka trazantami

nenno eri hana huge, kri atresugeno vahe'nima zamazeri haviza hanige'za, ¹⁴ Nagri vaherema hu'noa vahe'mo'zama zamagu'a erinterami'za, nunamuma nehu'za, nagri navugosagu'ma nehake'za, kefo avu'ava'zama nehaza zama atresage'na, monafintira nunamu'zmia nentahi'na kumizmia atre'nezmante'na, mopazmia eri knare hugahue. ¹⁵ Hagi menina ama mono nompima hanaza nunamunku navua nente'na nagesa antete'na manigahue. ¹⁶ Na'ankure menina ama mono nona Nagra huhampri'na erinte ruotge huankino, nagri nagimo ama mono nompina mevava huno nevanigeno, navumo'ene nagu'amo'enena mika kna ama anampi mevava hugahie. ¹⁷ Hagi kagra ko'ma negafa Deviti'ma hu'neaza hunkama Nagri navure'ma mani fatgo nehunka, maka zantmima huoma hu'nama kasamua zantmima nehunka, maka tra ke'niane, kasegeni'anema avariri fatgoma hananke'na, ¹⁸ negafa Devitima huvempama hu'na huhamprinte'na, kagri nagapintike kinia mani'nenno Israeli vahera kegavama hugahie hu'na hu'noa kante ante'na, kagri nagapintike maka knafina kinia azeri oti vava hugahue. ¹⁹ Hianagi kagrama rukrahe hunka kamefi hunenaminka, trake'ni'ane, kasegeni'anema ovaririnka, ru anumzantmimofo eri'za ome'nerinka, ana anumzantamima mono'ma huntasanana, ²⁰ Nagrama tami'noa mopani'afintira tamazeri vatinetre'na, ama ra mono noma Nagri nagi ahentesga hugahazema hu'nama erinte ruotage'ma hu'noa mono nona namefi humigahue. Ana hanugeno

mago avame'za meankna hu'nenige'za maka kaziga ama mopafima mani'naza vahe'mo'za nege'za, ama ana mono nonkura kizazokago ke huntegahaze. ²¹ Hagi menina ama Mono nomo'a marerirfa konariri'ane no me'nege'za negazanagi, henkama havizama hanige'za karankama evanaza vahe'mo'za eme negesu'za, antri hu'za amanage hugahaze, nahigeno Ra Anumzamo'a ama mopane ama mono nonte'enena amazana hie hu'za hugahaze. ²² Anagema hanage'za mago'amoza amanage hugahaze, na'ankure zamagra Ra Anumzana zamafahe'i Anumzamo'ma Isipiti'ma zamavareno'ma atiramino'ma e'nea Anumzana atre'za zamefi hunemi'za, havi anumzantmimofo eri'za omeneri'za, monora hunte'nazagu Ra Anumzmo'a knazana zamino zamazeri havizana hu'ne huza hugahaze.

8

Solomoni'ma noma ki vagare'nea zamofonaneke

¹ Hagi Solomoni'a mono none agra'a nonema ki'neana 20'a kafumofu agu'afi kivagare'ne. ² Hiramumu'ama ami'nea ranra kumatamina Solomoni'a eri so'e huno kiteno, anampi Israeli vahera zamavarentege'za mani'naze. ³ Hagi Solomoni'a Hamat-Zoba kumara ome ha huzmanteno eri'ne. ⁴ Hagi ka'ma kokampina, Tadmori kuma tro hunenteno, maka zantmima ante rankumatamina Hamati kaziga tro huntetere hu'ne. ⁵ Hagi anagamu kaziga Bet-Horoni kuma'ene, fenkma kaziga Bet-Horoni kumatremofu kuma kagina eri hanavetino tro

nehuno, kumamofu kafaraminte'ma agu'atima erigino rentrokoma hu azotanena aenireti tro hu'ne. ⁶ Anazanke huno Ba'alati kumara kinenteno, maka fenoma ante kumatminki, karisiramine hosi agumpima vano hu vahetmima mani'naza kumataminena ki'ne. Hagi Solomoni'a maka'zama Jerusalemi kumapine, Lebanoni kumapine, ana maka agrama kegava hu'nea mopafima kigahuema huno antahintahima retro'ma hu'nea zana ana maka trohu vagare'ne. ⁷ Hagi Israeli vaherompge megia vahetmima ha'ma nehu'za ozmahe'ma zamatre'naza vahera, Hiti vahe'ma, Amori vahe'ma, Perisi vahe'ma, Hivi vahe'ma Jebusi vahera, ⁸ Israeli vahe'mo'za zamahe vago're'nazanki, mago'a zamatrage'za mani'naze. Hagi e'i ana vahera Solomoni'a kazokazo eri'za vahe retro hu zamantege'za, agri kazokazo vahe mani'za e'za ama knarera ehanati'naze. ⁹ Hianagi Solomoni'a Israel vahera kazokazo eri'za vahere huno ozmavre'neanki, sondia vahetamine, sondia vahetema ugotama hanaza vahetamine, karisima erino vanohu vahetamine, hosi afu agumpima manino vanoma hu vahetami zamazeri oti'ne. ¹⁰ Hagi 250'a ugagota kva vahetami zamazeri otige'za, vahetamintera kegava hu'naze. ¹¹ Hagi ana nehuno Solomoni'a Fero mofa'ma a'ma eri'nea ara, Deviti rankumapintira avreno menima kinte'nea noma'afi vu'ne. Na'ankure agra amanage hu'ne, Nagri a'mo'a Deviti nompina omanigosie. Na'ankure Ra Anumzamofu huhagerafi huvempage vogisima me'nea kuma'mo'a ruotge hu'ne. ¹² Anage nehuno

Solomoni'a, Ra Anumzamofu kresramna vu itama mono nomofu avuga'ama tro'ma hunte'nere kre fananehu ofa Ra Anumzamofontega hu'ne. ¹³ Hagi Sabatima manigsa hu knare'ma nehaza ofane, mago'mago ikamofu ese knare'ma musema nehaza ofane, zo-ore bretima nenaza knare'ma nehaza ofane, kave'ma vasage knamofu musema hu knare'ma nehaza ofane, fugagi noma ki'zama mani'nezama Anumzamofoma antahimi knare'ma nehaza ofanena, Kresramanama vu kasegema Mosese kasegefima krente'nea kante amage anteno kresramna vu'ne. ¹⁴ Hagi nefa Deviti'ma hunte'nea eri'zamofu kasege'a amage anteno, Solomoni'a pristi vahetmina mago'mago eri'zama e'neri'za kankamunte refko hunezmanteno, Livae vahetmina mago'mago knare'ma zavenama nehe'za zagame'ma hu zante'ene, pristi vahetmima zamazama hu'zante refko hunezmanteno, kuma kafante'ma kegavama hu vahetmina refko huno mago'mago kafantera zamantetere hu'ne. Na'ankure Ra Anumzamofu vahe Deviti'ma e'ina huo huno hunte'nere anara hu'ne. ¹⁵ Ana higeno pristi vahe'ene Livae vahe'mo'zanena Deviti'ma hu'nea kante ante'za, maka zana nehu'za fenozama nentaza nonena anahukna hu'za kegava hu'naze. ¹⁶ Solomoni'ma Ra Anumzamofu Mono Noma eri agafa huno ki'nereti vuno vagarete vigeno, maka eri'zama eri'nea eri'zamo'a vagare'ne. E'ina huno Ra Anumzamofu Mono Nona kivagare'ne. ¹⁷ Ana huteno Solomoni'a hagerinkena Idomu vahe mopafi, Ezion-Geberi kumate'ene, Eloti kumategane vu'ne. ¹⁸ Hagi Hiramua'a hagerimpima vanoma hu'ama antahi

ani'ma hu'naza eri'za vahe'ane, Solomoni eri'za vahetaminena huzmantege'za agri venteramimpi vu'za Ofiri kumateti 17ni'a tani hu'nea goli omeri'za kini ne' Solomoninte e'naze.

9

Siba kumateti Kuini a'mo Solomoni eme ke'nea naneke

¹ Hagi Siba kumateti kuini a'mo'ma Solomoni agi agenke'ma vuno'eno'ma hiankema nentahino'a, amuhoma hu'nea agenoka kea Solomonina eme antahigeno reheno kenaku Jerusalemi kumate e'ne. Hagi anama e'neana mnanentake zantamine tusi'a goliramine, zago'amo'a marerirfa haveramine, erino rama'a kemoli afutamimofa agumpi e'ne. Hagi Solomoninte'ma ana zantmima erino eteno'a ne-eno'a antahintahi afima me'nea nanekea maka Solomonina eme antahige'ne. ² Hagi maka agenoka kema antahima ke'nea kemo'a magore huno Solomonina amuhua huonte'ne. ³ Hagi Siba kumate kuini a'mo'ma Solomoni knare antahintahi'ama negeno, kini vahe kuma'ma ki'nea zama negeno, ⁴ ne'zama nenea zama negeno, eri'za vahe'aramine, kukenazminema negeno, kinimofa waini tima afinemiza eri'za vahe'ane kukena zminena negeno, mono nompima Ra Anumzamofontega marerino kresramna nevia zantaminema negemo'a, ra asimu nenteno kea osu'ne. ⁵ Ana nehuno ana kuini a'mo'a amanage huno kini nera asmi'ne, Keka'agu'ene, knare antahizanka'agu'ma nanekema hazage'nama kumanirega mani'neana antahi'noana tamage hu'naze. ⁶ Hianagi ana

nanekema nentahi'na havige nehe'za hu'na nagesa antahi'noanagi, menina nagra navufinti eme koana tamage huno knare antahintahi kamo'a, kumanire'ma mani'nenama antahi'noa kea agateretfa hu'nege'na nagra navufinti koe. ⁷ Hagi maka vahekamo'za muse nehazageno, eri'za vaheka'aramimo'zama maka knama kavugama mani'nezama knare antahintahi zanka'ama nentahisnaza vahe'mo'za, tusi muse hugahaze. ⁸ Kagri'ma kavesineganteno Israeli vahe kinima kazeri oti'nea Ra Anumzana kagri Anumzamo'a, ra agi erisie. Na'ankure kagri Anumzamo'a, Israeli vahera ozmatretfa hugahue huno avesi zmante'neankino, ozmatretfa hugahie. Kagra fatgo hunka keagazmia nentahinka, fatgo hunka keagazmia refko huzmantogu, kinizmi manio huno kazeri oti'ne. ⁹ Anage nehuno Seba kumate kuini a'mo'a Solomonima ami'neana, kna'amo'a 4'a tani agatere'nea goline, rama'a mnanentake zane, zago'amo'a mareri'nea mnanentake paura, rama'a nemino, zago'amo marerirfa haveraminena ami'ne. ¹⁰ Hagi Hiramuni eri'za vahetamine Solomoni eri'za vahetmimo'za Ofiri kumateti golima eri'zama e'nazana vahe'mo'za algamu zafane, zago'amo marerirfa haveramine eri'za e'naze. ¹¹ Hagi kini ne' Solomoni'a algamu zafareti Ra Anumzamofu mono nonte'ene agra nonte'enena lata ahenenteno, ana zafaretike mago'a zavenaramina tro nehuno, hapue nehaza zavenaraminena tro hu'ne. Hagi e'inahu hentofa zana kora Juda vahe mopafina fore hige'za onke'nazaza eri fore hu'ne. ¹² Hagi kini

ne' Solomoni'a Seba kumateti kuini a'mo'ma mago'a zanku avesigenoma antahigea zana, ana maka amigeno, agrama erino'ma e'nea fenona agatereno tusi feno erino eri'za vahe'ane kuma'arega ete vu'ne.

Solomoni'ma tusi fenoma ante'nea zamofonaneke

¹³ Hagi mago mago kafufima Solomonima golima eme amizageno eritruma huterema hu'neana, kna'amo'a 25tani hu'nea goli eri atru hutere hu'ne. ¹⁴ Hagi feno vahetegati'ma takisi zagoma eri'nea zagoa, anampina erinte'za ohampri'naze. Ana zanke hu'za Arebia kini vahe'mo'zane, Israeli mopafima kegava hu'naza gavana vahe'mo'zanena goline silvanena eri'za Solomonina eme ami'naze. ¹⁵ Hagi Solomoni'a ranra hankoa golireti 200'a tro hu'neankino, mago mago hankoma tro'ma hu'neana kna'amo'a, 7 kilo hu'nea golireti ruguta huno trohutere hu'ne. ¹⁶ Hagi anazanke huno goliretike neone hankoa 300'a hamanteti ruguta huno tro hu'neankino, mago'mago hankoma tro'ma hu'neana, kna'amo'a 3.5kilo naza hu'nea golireti tro hu'ne. Hagi ana hankoramima tro'ma huteno'a, kinimofonompima Lebanoni afu'za zafe huno agi'a nehea nomp ante'ne. ¹⁷ Ana nehuno kini ne' Solomoni'a kini tra'a elefentimofozaza aveteti avasesea hunteteno, golinutike rekamreno eri anovazinte'ne. ¹⁸ Hagi kini tra'ma me'neregama marerinku'ma agiama reno mareri lata, 6si'a tro hunenteno, kini trate'ma mani'nenogagiama antesgama hu trara golinutike tro hunte'ne. Hagi ana kini tra'mofog

kantigama azama ante harage'ma hu'zana tro hunenteno, ana tava'ontera tare laioni amema'a tro huno kantigma retrurente'ne. ¹⁹ Hagi kini tra'ma me'neregama marerinaku'ma agiama reno mareri lata 6si'ama tro'ma hunte'nerera, kantigama mago mago laioni tro huntetere higeno, ana makara 12fu'a laioni oti'naze. Hagi mago kinimo'e huno e'ina hukna kini trara trora osu'neaza huno tro hunte'ne. ²⁰ Hagi Solomoni'ma tima nenea kapuramina goliretike tro hu'ne. Hagi mago noma kino Lebanoni afuza zafe huno'ma agima antemi'nea nompima me'nea zuompo, keonke zantamina maka goliretike tro hu'ne. Hagi mago zana silvaretira trora osu'ne, na'ankure Solomoni knafina silvamofona ke anneza se'naze. ²¹ Na'ankure Solomoni venteramimpina Hiramuri'za vahe'mo'za, Tasisi kumate vu'za 3'a kafuma evuterema nehige'za golima, silvama elefentimofa zaza ave'ma, monkitmima, ranra namaramine avre'za etere hu'naze. ²² Ana higeno Solomoni'a feno zampine knare antahintahi zampinena, maka ama mopafi kini vahetmina zamagatere'ne. ²³ Hagi maka ama mopafi kini vahe'mo'za Solomoninte e'za Anumzamo'ma knare antahintahima ami'nea antahintahia eme antahi'naze. ²⁴ Maka kafune kafunema Solomonima kenaku'ma aza vahe'mo'za musezama eriza e'nazana silvane, goline kukenane, mnanentake zantamine, hosi afutamine, miulie nehaza donki afutaminena avre'ne'za eme ketere hu'naze. ²⁵ Hagi Solomoni'a karisima renteno vanoma hu hosi afutamimofa nona 4tauseni'a kinteno, 12tauseni'a hosi afutamina ante'ne. Hagi ana hosiramima

ante'neana zamagri kuma'ma tro'ma hunte'nea kumatmimpine Jerusalemima agrama nemaniam kumate'ene zamantege'za mani'naze. ²⁶ Hagi Yufretisi tinteti agafa huteno vuno Filistia mopafi vuno, Isipi mopa atupare'ma manino uhanati'nea kini vahetmina Solomoni kegava huzmante'ne. ²⁷ Hagi Solomoni'a rama'a silva eritru higeno, Jerusalemi kumapina havegna huno amne zankna nehigeno, rama'a sida zafa eritru higeno agupofima sikamo zafamo hageno amnezankna hiaza hu'ne. ²⁸ Hagi Solomoni hosiramima mizama se'nazana, Isipiti'ene mago'a kumategati'ene mizase'naze.

Solomoni'ma fri'nea zamofonaneke

²⁹ Hagi Solomoni'ma kinima mani'nea knafima mago'azama tro'ma hu'nea zamofonagenkea eseteti'ma agafa huno atumpare'ma vu'neana, kasnampa ne' Neteni agenkema krententaza avontafepine, Silo kumateti kasnampa ne' Ahija agenkene, kasnampa ne' Ido'ma Nebati nemofo Jeroboamu avontafema krentenafi krente'naze. ³⁰ Hagi Solomoni'a 40'a kafufi kinia Jerusalemiamani'nenon, Israeli vahera kegava huzmante'ne. ³¹ Hagi anante Solomoni'a frige'za, nefa Deviti kumapi Jerusalemi asente'naze. Hagi anama hutazageno'a nemofo Rehoboamu agri nona erino kiniamani'ne.

10

Rehoboamu'ma kefonkiniamani'neananeke

¹ Hagi maka Israeli vahe'mo'za Rehoboamuna kini azeri oti'nageno kini mani'niegu Sekemu

kumate omeri atru hu'nazarega, Rahoboamu'a anantega vu'ne. ² Hagi Nebati nemofo Jeroboamu'ma Solomoninku koro freno Isipima umani'neregatira Rehoboamuma kinima azeri oti'za nehaza agenkema nentahino'a, Isipitira atreno ete e'ne. ³ Hagi vahe huzmantege'za Jeroboamuna ome avre'za azage'za, agrane Israeli vahe'mo'za Rehoboamunte ehanati'za amanage eme hu'naze, ⁴ korapara negafa'a karenamare zafama bulimakao anankempima nentazankna huno ra eri'za tamigeta tusi amuho huta eri'zana eri'none. E'ina hu'negu menina negafa'ma tami'nea kna eri'zana ontaminka, eri'zama erioza'ma hunka tami'nanketama erisuta kagri kagorga mani'neta eri'zanka'a erigantegahune. ⁵ Anage hazageno Rehoboamu'a amanage huno kenona hu'ne, vuta 3'a zagegna umaniteta ete eho, hige'za ana vahetmimo'za vu'za e'za hu'naze. ⁶ Ana'ma hazageno'a, Rehoboamu'a ko'ma nefa Solomoni'enema mani'nezama antahintahima ami'naza ranra vahetami zamantahigeno amanage hu'ne, na'ane hu'na ama vahetmina kenona huzmantegahufi antahintahia namiho? ⁷ Anage hige'za amanage hu'za asmi'naze, kagrama knare'zama hunezmantenkama, zamazeri muse hunka knare nanekema zamasamisanke'za, zamagra kagri eri'za vahe manivava hu'za vugahaze. ⁸ Hianagi Rehoboamu'a ranra vahetmimo'zama ami'naza antahintahia eri netreno, kasefa vahetmima agranema magoka nenama hu'naza vahe'ma agri eri'zama e'neriza vahetami zamantahigeno, ⁹ amanage hu'ne, negafa'ma karenamare

zafama bulimakao anankempima nentazankna huno knanentake eri'zama tami'neana eri ozahuranto hu'zama ama vahe'mo'zama nantahige'nazana, na'ane hu'na kenona huzmantegahufi antahintahia namiho? ¹⁰ Hagi anante kasefa vahetamima agranema magokama nenama hu'naza vahe'mo'za amanage hu'za asami'naze, negafa'ma knanentake eri'zama tami'nea eri'zana eri o'za hunka osi'a eri'za tamio, hu'zama haza vahetamina, katre nazamo'a nenfa afafa agatere'ne hunka zamasamio. ¹¹ Hagi nenfa'a amuho eri'za tami'neanki'na anante antegofetu hu'na mago'ene rama'a knaza tamigahue. Nenfa'a kanonu sefura tami'neanki'na, nagrama sefu'ma tami'nua zamo'a segintavemo tamampriankna hugahie hunka zamasamio. ¹² Hagi ana'ma hutazageno'a kini ne'mo'a huno, 3'a knama umaniteta ehoma hu'nea knare Jeroboamu'ene maka vahe'mo'za kini ne' Rehoboamuntega ete e'naze. ¹³ Hagi kini ne'mo'a ranra vahetmimofo kea eri netreno, hanavegefinti kenona huzmante'ne. ¹⁴ Hagi kini ne' Rehoboamu'a ana kasefa vahetmima agri'enema magokama rama hu'naza vahetmimo'zama asamiza kante anteno amanage hu'ne, nenfa'a kna eri'za tami'ne. Hianagi nagra mago'ane ante agofetu hu'na eri'zana tamigahue. Nenfa'a sefu kanonteti tamaheno tamazeri fatgo hu'neanagi, nagrama tami'nua sefu'mo'a segintavemo tamampriankna hugahie. ¹⁵ E'inage nehuno vahetmimo'zama hazankea kini ne'mo'a ontahi'ne. Na'ankure Anumzamo'a Silo kumate kasnampa ne' Ahijama

asamigeno, Nebati nemofo Jeroboamuma asami'nea kemo nena rgare'ne. ¹⁶ Hagi Israeli vahe'mo'za kazama kini ne'mo'ma kezmima ontahige'za kini nera amanage hu'za kenona hunte'naze, Deviti nagapintira tagra mago'zana e'origahune! Jesi nagapintira tagra mago'zana e'origahune. E'ina hu'negu Deviti nagamota tamagra'a ome kegava hiho, nehu'za Israeli vahe'mo'za atre'za nozmirega vu'za e'za hu'naze. ¹⁷ Hianagi mago'a Israeli vahe'ma Juda rankumatamimpima mani'naza vahete, Rehoboamu'a kini mani'nenno kegava huzmante'ne. ¹⁸ Hagi kini ne' Rehoboamu'a kazokzo eri'za vahete'ma kegava nehia ne' Hadoramuna eri'za vahe ome kegava huo huno huntogeno zamefi vu'ne. Hianagi Israeli vahe'mo'za havenknonu ahe frizageno fri'ne. Hagi anama hazageno'a kini ne' Rehoboamu'a ame huno karisi'afi takaureno freno Jerusalemi vu'ne. ¹⁹ E'ina hu'negu Israeli vahe'mo'za, Deviti nagamokizmi kvafina omani'za hara rezmanteme e'za ama knarera ehanati'naze.

11

*Rehoboamu'ma Juda ranra kumatamimofo
kegina eri hanaveti'nea naneke*

¹ Hagi Rehoboamu'ma Jerusalemi kumate'ma ne-eno'a, Israeli vahe'ma ha'ma huzmanteno ana maka Israeli mopama erino kinima mani'nakura, ha'ma hu antahi'zama eri'naza vahera 180tauseni'a vahetami Juda nagapinte'ene Benzameni nagapintira ke hutru huno, Israeli vahera agrarega zamavarenteno kegava

huzmantenaku hu'ne. ² Hianagi Ra Anumzamo'a kasnampa ne' Semaiana anage huno asami'ne, ³ Kagra vunka, Juda kini ne' Solomoni nemofo Rehoboamune, maka Israeli vahetamima Judama nemaniza vahetamine, Benzameni naga'enena, ⁴ Ra Anumzamo'a amanage hie hunka ome zamasamio, tamagra marerita tamafuhe'zanena hara ome osugahazanki, makamota nontamirega vuta eta hiho. Na'ankure Nagra e'ina zana fore hugahie hu'na hu'noazamo fore nehie. Anage hige'za Ra Anumzamofonke antahi'za Jeroboamuna hara ome huonte atre'za vu'za e'za hu'naze.

⁵ Hagi Rehoboamu'a Jerusalemi kumate mani'nenno ha'ma hanigeno fraki rankumatamima Juda mopafi me'neana ete eri hanavetino kintetere hu'ne. ⁶ Hagi ana rankumatamina Betlehemu kumaki, Etam kumaki, Tekoa kumaki, ⁷ Bet-zuri kumaki, Soko kumaki, Adulamu kumaki, ⁸ Gati kumaki, Maresa kumaki, Zifi kumaki, ⁹ Adoraimi kumaki, Lakisi kumaki, Azeka kumaki, ¹⁰ Zora kumaki, Aijaloni kumaki Hebroni kuma'enene. Hagi ama ana mika rankumatamina Judane, Benzameni mopafi me'ne. ¹¹ Hagi hankavenentake vihuma hunte kumatamimpina sondia vahete kva vahetami zamavarenenteno, ne'zane olivi masaventamine, waini tinena anampina ante'ne. ¹² Hagi anazanke huno ana ranra kumatamimpina hankoramine, karugru keveramine, refko huno antetere nehuno, ana kuma keginaramina eri hanavetino tro hu'ne. E'ina huno Juda naga'ene Benzameni naga'enena kegava hu'ne.

¹³ Hagi Israeli mopafima maka noti kazigama me'nea kumatamimpi nemani'za maka pristi vahe'mo'zane, Livae vahe'mo'za Rehoboamu kazigage ante'naze.

Jeroboamu'ma noti kaziga Israeli mopa kegava hu'nea naneke

¹⁴ Hagi Livae vahe'mo'zane kumazamine, sipisipi afu'ene bulimakao afu'enema kegavama nehaza kuma'enena atre'za, Juda kumate'ene Jerusalemi kumate e'naze. Na'ankure Jeroboamu'ene ne' mofavre'amoza Ra Anumzamofu pristi vahera omanigahaze hu'za huzmante'nazagu arara hu'naze. ¹⁵ Hagi agra'a pristi vahetami zamazeri otige'za mono'ma nehaza agona kumatamimpina meme afu'mofone bulimakao anentamofu amema'a tro hunte'nege'za monora hunte'naze. ¹⁶ Hagi maka Israeli vahe'mo'za naga nofipinti'ma Ra Anumzana Israeli vahe Anumzamofona hanaveti'za mono'ma huntenuku'ma nehaza vahe'mo'zane, pristi vahetamine Livae nagara zamavariri'za Ra Anumzana zamafahe'i Anumzante kresramna vunaku Jerusalemi vu'naze. ¹⁷ Hagi 3'a kafufina Juda vahe'ene umani'neza Solomoni nemofo Rehoboamuna aza hu'za Juda kumara eri hanaveti'naze. Na'ankure ana 3'a kafufina zamagra Deviti'ene, Solomonikema kinima manineke knare zanavu'zanava hu'na'a zanavu'zanava avariri'za, Rehoboamuna aza hu'naze.

Rehoboamu nagamofo naneke

¹⁸ Hagi Rehoboamu'a, Deviti nemofo Jerimoti mofa Mahalati ara eri'ne. Hagi Mahalati nerera

agi'a Abihailikino agra Jesi nemofo Eliapu mofa mani'ne. ¹⁹ Hagi Mahalati'a Rehoboamunte mani'nenno, Jeusima, Semariama Zahamuma huno kasezmante'ne. ²⁰ Henka ara Jehoboamu'a Absalomu mofa Ma'aka ara eri'ne. Hagi Rehoboamunteti'ma Ma'akama kasezmante'nea mofavreramina Abijama, Ataima, Zizama, Selomitima huno kasezmante'ne. ²¹ Hagi Rehoboamu'a maka ane'aramimpinti'ene henka a'nema erinefintira zamagatereno Absalomu mofa Ma'akana rama'azampi avesinte'ne. Hagi ana maka 18ni'a ese a'negi henka a'nea 60'a zamante'ne. Hagi ana a'nemo'za ne' mofavreramina ²⁸a kasezmante'za 60'a mofane kasezamante'naze. ²² E'ina hu'negu Rehoboamu'a Ma'aka nemofo Abija kva azeri otigeno, zamafuhe'ina kegava huzmante'ne. E'ina hu'nenno henka kini azeri otisigu anara hu'ne. ²³ Rehoboamu'a knare antahintahi erino mago'a ne' mofavre naga'a erizana refko huno nezamino, mago'a ne'mofavre naga'a huzmantege'za Juda naga mopafine, Benzameni naga mopafi'ma me'nea ranra kumatamima eri hankavematia kumatamina kegava hutere hu'naze. Ana nehuno rama'a feno nezmino, rama'a a'ne hagezami'ne.

12

Isipi kini ne' Sisaki'ma ha' huno Juda mopa eri'nea naneke

¹ Rehoboamu'ma kinima manino maka zama kegavama huno hanave kinima efore'ma nehige'za, agrane maka Israeli

vahe'mo'za Ra Anumzamofa kasegea zamagena humiza ovariri'naze. ² Hagi 5fu'a kafuma, Rehoboamu'ma kinima nemanigeno'a, Isipi kini ne' Sisaki'a eno Jerusalemi kumapi vahera hara eme huzmante'ne. Na'ankure zamagra Ra Anumzamofona tamage hu'za ovariri'nazagu anara hu'ne. ³ Sisaki'a 1tausen 200'a karisiraminki, hosi agumpima mani'ne'za ha'ma hu vahetmina 60 tauseni'agi, Isipiti'ma, Libiati'ma, Sukimuti'ma Itiopiati'ma hu'za tusi vahekrerfa mopafima vanoma nehu'za ha'ma nehaza vahera hampriga osuga'a zamavareno e'ne. ⁴ Anama huteno Juda mopafi me'nea hankave rankumatamina zamaheno hanare vagareno eno Jerusalemi kumate ehanati'ne. ⁵ Hagi Sisaki'ma ha'ma eme huzmantea zanku hu'za Rehoboamu'ene ne'mofavre'amo'za koro hu'za Jerusalemi mani'nazageno, kasnampa ne' Semaia'a eno amanage hu'ne, Ra Anumzamo'a amanage hie, tamagra Nagrira tamefi hunamizagu, Nagranena namefi hunerami'na Sisaki azampi tamavrente'noe. ⁶ Anagama hige'za Israeli vahe'mokizmi kva vahe'mo'zane kini ne'mo'enena zamagu'a eri ante'nerami'za anage hu'naze, Ra Anumzamo'a fatgo avu'avaza huranteno amanahu zana hurante. ⁷ Hagi Ra Anumzamo'ma keama zamagu'ama anteramizageno'a, amanage huno Semaina asami'ne, Zamagu'a anteramizanki'na zamahe fanane osugosuanki, ame hu'na zamaguvazigahue. Narimpa ahe'na Sisakina huntenugeno Jerusalemi vahera hara huoz-mantegahie. ⁸ Hianagi Nagra zamatrenuge'za

Sisaki kazokzo eri'za vahe mani'ne'za, Nagrama hunezmantoa navu'navamo knarera hu'nefi, ru kini vahe'mo'zama huzmante'naza zamavu'zmavamo knarera hugahifi, zamagra'a refko hu'za kegahaze. ⁹ E'inage higeno Isipi kini ne' Sisaki'a marerino Jerusalemi vahera hara eme huzmanteno, Ra Anumzamofu feno nompinti'ene kini ne'mofu nompintira marerirfa fenozana maka eri hana huno vu'ne. Hagi Solomoni'ma golire hankoramima tro'ma hunte'neana, maka eri hana hu'za Isipi vu'naze. ¹⁰ Hagi Isipi vahe'mo'zama eri'za vu'naza hankoramintera, ete Rehoboamu'a bronsire hanko tro huno, kini ne'mofu kafante'ma kvama hu sondia kva vahetmina zami'ne. ¹¹ Hagi inanknarero kini ne'mo'ma Ra Anumzamofu nontegama nevig'e'za, ana kva vahe'mo'za e'za eme kva hunte'za vute'za, ete atiramino'ma noma'aregama nevig'e'za ana hankoramina eri'za nompinka eme antetere hu'naze. ¹² Na'ankure Rehoboamu'a agu'a anteramino mani'negu, Ra Anumzamo'a rimpama nehezana atreno maka zama'a eri havizana huvaga ore'ne. Ana'ma higeno'a Juda mopafina knare'za fore hu'ne.

¹³ Hagi Rehoboamu'a Jerusalemi kumate kinia mani'me vuno hankave kini omese'ne. Hagi Rehoboamu'a 41'a kafu nehuno kinia mani'neankino, Ra Anumzamo'ma Israeli mopafima me'nea kumatamimpinti Jerusalemi kuma huhamprino nagima ahentesgama hanaze huno'ma hu'nea kumapina 17ni'a kafufi kinia mani'ne. Hagi Rehoboamu nerera agi'a Na'amakino Amoni kumateti a'mo kasente'ne. ¹⁴ Hianagi Rehoboamu'a kefo avu'ava hu'ne.

Na'ankure agra Ra Anumzamofontera maka agu'aretira huno amagera onte'negu anara hu'ne. ¹⁵ Hagi Rehoboamu'ma hu'nea zantmimifo agenkea eseteti'ma agafa huno atumpare'ma uhanati'neana, kasnampa netremokizni Semaiane Idokizni znagenkema krente'nea avontafepi krente'naze. Hagi Rehoboamu'ene Jeroboamu'enena hara huvava huke vu'na'e. ¹⁶ Hagi Rehoboamu'a frige'za, Deviti rankumapi Jerusalemi asentazageno, nemofo Abija agri nona erino kinia mani'ne.

13

Abija'ma nefa no erino Juda vahe kinima mani'nea zamofonaneke

¹ Jeroboamu'ma 18ni'a kafuma Israeli vahe kinima nemanigeno'a, Abija'a Juda vahe kinia agafa huno mani'ne. ² Hagi Abija'a 3'a kafu Jerusalema kinia mani'ne. Nerera'a Gibea kumateti Urieli mofakino agi'a Mikaia'e. Hagi Jeroboamu'ene Abijakea ana knafina tusi ha' hu'na'e. ³ Hagi Abija'a 400 taufeni'a hankavenentake sondia vahe'aramina zamavareno Jeroboamuna hara hunte'naku vigeno, Jeroboamu'a 800 taufeni'a hankavenentake sondia vahe zamavareno Juda vahera hara hu'zmantenaku e'ne. ⁴ Hagi Abija'a Efraemi agona kokampi Zemaraimi agonare oti'nenno amanage huno kezanati'ne, Jeroboamugane, maka Israeli vahe'mota kama antahiho! ⁵ Ra Anumzana Israeli vahe Anumzamo'ma hanavenentake huvempage huno, Israeli vahe kini trara Devitine agripinti'ma

fore hunante anante'ma hanaza vahe'mokizmi
kini tra mevava hugahie huno'ma hu'neana
ontahi'nazo? ⁶ Hianagi korapara Nebati nemofo
Jeroboamu, Deviti eri'za nemo otino Deviti
nemofo kva ne'a Solomonina hararente'ne.
⁷ Ana'ma nehige'za mago'a kumazafa vahe'mo'za
Solomoni nemofo Rehoboamu'na hararente'naze.
Hagi ana knafina Rehoboamu'a osi mofavre
mani'neankino, ana kezmirera mago zana
osu'ne. ⁸ Hagi kagri'ma ohampriga'a hanave
sondia vaheka'a manizageno, havi anumzama
golire bulimakao anentama Jeroboamu'ma
tro hugami'nea anumzama ante'nana zanku
nentahinka, Ra Anumzamo'ma Deviti naga'ma
huvempa huno ami'nea kini tra eri atregahue
hunuka nehano? ⁹ Hagi kagra Aroni naga'ene,
Livae nagapinti Ra Anumzamofu pristi vahera
zmahenatinka, ru mopafi vahe'mo'zama
nehazaza hunka, kagra'a pristi vahetami
zamazeri oti'nane. Hagi iza'oma mago agaho
bulimakaogi, 7ni'a ve sipisipima avrenoma
agra'ama azeri ruotge'ma hunaku'ma e'nea
vahera, zamavarenka havi anumzamofu pristi
vahe zmantanke'za manitere hu'naze. ¹⁰ Hianagi
tagra, Ra Anumzana Anumzantimofona
tamagena huomi'none. Aroni mofavremo'za
pristi eri'zana erizageno, Livae naga'mo'za
Ra Anumzamofu eri'zana zamaza hu'za
e'nerize. ¹¹ Hagi zamagra mika kna nanterane,
kinaganena tare zupa Ra Anumzamofontega
ofane mnanentake insensinena kre mna
vuntetere nehu'za, Anumzamofu avugama
ante bretia goli itare nente'za, golire tro

hunte'nea tavi azotare mika kinaga tavira rekru huntetere nehaze. Tagra Ra Anumzamofa amage anteta nevarurunketa, tamagra tamefi agrira humi'naze. ¹² Hagi menina antahiho, Anumzamo'a tagri kaziga mani'neankino, pristi vahe'mo'za ha'ma huramante ufe renaku retro hu'za mani'naze. Israeli vahe'mota Ra Anumzana tamafahe'i Anumzamofona ha' reonteho. Na'ankure hara hu ageteoregahaze. ¹³ Hagi Jeroboamu'a sondia vahetmina huzmantege'za zamefiti hara eme huzmante'naku kafona ome ante'naze. Hagi mago'a sondia vahe'mo'za Juda sondia vahe zamavuga manizage'za, mago'amo'za zamefi kafona eme ante'naze. ¹⁴ Hagi Juda vahe'mo'zama kazana ha' vahe'mo'za zamavugati'ene zamefikati'ene e'naze. Ana'ma hige'za Ra Anumzamofontega zamazama hanigura krafage hazageno, pristi vahe'mo'za ufere'naze. ¹⁵ Ana'ma hute'za Juda sondia vahe'mo'za ha'mahu kezati'naze. Hagi Juda vahe'mo'za hahu kezati'za krafagema nehazageno'a, Jeroboamune maka Israeli vahera Anumzamo'a hara huzmanteno, Abijane Juda vahe zamavuga hara huzmagatere'ne. ¹⁶ Ana'ma higeno'a, Israeli vahe'mo'za koro frazageno, Anumzamo'a Israeli vahera Juda vahe zamazampi zamavarente'ne. ¹⁷ Hagi Abija'ene Juda vahe'mo'za hanavenentake Israeli sondia vahera tusi vahekrerfa zamahe'nazankino, ana zupa 500 tauseni'a sondia vahe zamahe fri'naze. ¹⁸ E'ina hu'za Juda vahe'mo'za Israeli vahera hara huzmagatere'naze. Na'ankure Juda vahe'mo'za zamagra Ra Anumzana

zamafahe'i Anumzante zamentintia hu'nazagu anara hu'naze. ¹⁹ Ana higeno Abija'ene son dia vahe'amo'za Jeroboamune son dia vahe'a zamahe'za zamarotgo hazage'za nefrage'za mago'a ranra kuma'zmia zamahe'za hanare'ne. E'i ana kumatmina, Beteli rankumaki, Jesana rankumaki, Efroni rankumaki, maka neone kumatmima ana rankumataminte'ma megagi'nea kumatmina zamahe'za hanare'naze. ²⁰ Hagi Abija'ma hanaventino kinima mani'nenoma kegava hu'nea knafina, Jeroboamu'a mago'enena hihamua erino kinia omanigeno, Ra Anumzamo'a henka ahe fri'ne. ²¹ Hianagi Abija'a tusiza huno hankavenentake kini efore nehuno, 14ni'a a'ne anteneno, 22'a ne' mofavreraminki, 16ni'a mofanegi huno zamante'ne. ²² Hagi maka'zama Abijama hu'nea zamofog agenkea kasnampa ne' Ido avontafepi krente'naze.

14

Asa'ma Abija no erino Juda vahe kini mani'nea naneke

¹ Hagi kini ne' Abija'ma frige'za Deviti rankumapi afahe'mokizmima asente'nafi Jerusalemi asente'naze. Hagi nemofog Asa, nefa nona erino kinia manigeno, ana knafina ha'zana omnegenog, 10ni'a kafufina fru hu'za mani'naze.

² Hagi Asa'a fatgo avu'ava Ra Anumzana Anumzama'amofog avurera hu'ne. ³ Na'ankure Asa'a havi anumzama monoma hunentaza kre sramnavu itane, monoma hunentaza kuma'ma agonaregama me'neana taganavazitreno

mono'ma hunentaza havene, havi anumza asera amema'ama antrente'nezama mono'ma hunentaza zafaraminena antagi atre'ne. ⁴ Ana nehuno Asa'a maka Juda vahera amanage huno zamasami'ne, Ra Anumzana tamafahe'i Anumzamofu monora hunenteta Agri kasegene, tra ke'ane amagera anteho huno hu'ne. ⁵ Hagi maka Juda rankumampintira agonaregama havi anumzante'ma mono'ma hunentaza kumatamine, mnanentake'zama kre mna nevaza itanena tagna vazinetreno, Juda vahera kegava huzmantege'za hara osu fru hu'za mani'naze. ⁶ Hagi ana knafina ha'zana omnegeno, Asa'a Juda mopafima me'nea ranra kumatamimofu kuma kegina eri hankavetino ki'ne. E'ina kafu'afina ha'ma hu'zana omnene. Na'ankure Anumzamo'a mani fru ami'negu anara hu'ne. ⁷ Hagi Asa'a amanage huno Juda vahe'mokizmia zamasami'ne, Ranra kumatmi kita vihurami tro huganegita, kvama hu'za mani'naza nontamine, kuma kafane hagentesune. Na'ankure Ra Anumzana Anumzantimofu amage antonkeno, maka kaziga mopa tamigeta hara huta eri'none. Anage nehige'za ranra kumatmina negizageno maka zama hazazamo'a knareke'za hu'ne. ⁸ Hagi Asa sondia vahera Juda nagapina ranra hankoramine karugru keveraminema eri sondia vahetmina 300tauseni'a manizageno, Benzameni nagapina osi hankoramine atine kevene eri sondia vahetamina 280 tauseni'a vahe mani'naze. ⁹ Hagi Itiopia ne' Zera'a 1milioni'a sondia vahe nezmavreno, 300'a karisine erino hara eme huzmante'naku Juda mopafina, Maresa kumate ehanati'ne. ¹⁰ Anama higeno'a Asa'a ha'

ome hunte'naku son dia vahe'ane vuno, Maresa kuma tava'onte Zefati agupofi ome avazuhumpi hu'za oti'naze. ¹¹ Anama nehazageno'a Asa'a Ra Anumzana, agra'a Anumzamofontega anage huno nunamuna hu'ne, Ra Anumzamoka, son dia vaheni'ane nagranena hankavetia omne vahe manunkeno, Zerana rama'a son dia vahetami mani'naze. Hianagi Kagra hankavezmima omne son dia vahe zamaza nehanke'za, hanave son dia vahera hara hu'za zamagateneraza Anumza mani'nane. Kagri kagire tamentinti hunankino, mago vahe'mo'e huno hara Ra Anumzamoka hu kagateoregahie. ¹² Anagama hutegeno, Ra Anumzamo'a Asane Juda vahetmimofo z mavuga, Itiopia son dia vahera hara hu zmagaterege'za, Itiopia son dia vahe'mo'za atre'za koro fre'naze. ¹³ Hagi Asa'ene son dia vahe'amo'za zamagenere'za zamaheme vu'za Gerari kumate Itiopia vahera ome zamahage'za rama'a vahe fri'naze. Na'ankure Ra Anumzamofone son dia vahe'amofa avuga panani hu'za fre'naze. Ana nehu'za Itiopia vahe keonke'zana tusi'a zantmi eri'za e'naze. ¹⁴ Hagi Gerari tva'onte'ma megagi'nea kumatmina ha' huzmante'za kumazmia eri haviza hu'naze. Na'ankure tusiza huno Ra Anumzamo'a zamazeri koro hu'ne. Ana nehu'za ana kumatamimpintira fenona eri'naze. Na'ankure ana kumatmimpina tusi'a feno me'nege'za anara hu'naze. ¹⁵ Hagi sipisipi afutamine meme afutaminte'ma kegavama nehaza vahetmimofo seli nona zamahe'za tagana nevazi'za sipisipi afutamine, meme afutamine, kemoli afutaminena zamavare'za Jerusalemi

e'naze.

15

Asa'ma mono'ma hu avu'avaza eri kasefa hu'nea naneke

¹ Anumzamofu Avamumo'a Obedi nemofo Azariante emanigeno, ² Asante vuno amanage huno ome asmi'ne, Asagane maka Judane Benzameni nagamotanena antahiho, Ra Anumzamo'a, Agri'enema mani'nazageno'a tamagrane mani'ne. Tamagrama Agriku'ma hakenutma Agrira haketa eri fore hugahaze. Hianagi tamagrama tamagenama humisageno'a, Agranena ana zanke huno amagena hramigahie. ³ Hagi za'za kna Israeli vahe'mo'za tamage Anumzanena omanizageno, pristi vahe'mo'za zamagri'enena manine'za rempia huozmizageno, kasegemo'a zamagri'enena omne'ne. ⁴ Hianagi knazampima unefre'za Ra Anumzana Israeli vahe Anumzamofonku rukrahe hu'za eme nehake'za, Agrira ke'za eri fore hu'naze. ⁵ Hagi ana knafina Israeli mopamofu agu'afina hazenke zamo'a avitegeno, kama vanoma hu'zamo'a amuhu hige'za kana vano osu'naze. ⁶ Hagi mago kumamo'a otino mago kumara ha'rentegeni, ranra kumapi vahe'mo'za ha orente arente hu'za umani emani hu'naze. Na'ankure tusi hazenke maka kaziga Anumzamo'a atregeno hazenkemo kagi'ne. ⁷ Hianagi tamagra korora osuta hankavetitma eri'zana eriho. Na'ankure eri'zama erinesaza kante mizana erigahaze. ⁸ Hagi kasnampa ne' Obedi nemofo Azaria'ma hiankema Asa'ma nentahino'a, hankave

e'nerino Judama, Benzamenima, Efraemi agona kokampima me'nea rankumapima ante'naza kaza osu havi anumzatmina maka eri netreno, Ra Anumzamofono kresramna vu ita Ra Anumzamofono mono nomofono avugama me'neana, eri so'e hu'ne. ⁹ Asa'a mika Juda vahe'ene Benzameni naga'enena zamavare atru nehuno, Efraemi naga'ma Manase naga'ma Simeoni naga'ma Juda mopafi nemaniza vahe'enena kehu atru hu'ne. Na'ankure Ra Anumzana Asa Anumzamofono agri'ene mani'nege'za kazana hige'za, rama'a Israeli vahe'mo'za Asa'ene emani'naze. ¹⁰ Asa'ma kinima manino egeno 15nima hia kafumofono 3 ikantera, ana vahe'mo'za Jerusalemi kumate emeri atru hu'naze. ¹¹ Hagi ha'ma hazafinti'ma zamavare'zama e'naza afutmimpintira 700'a bulimakao afutamine, 7tauseni'a sipisipi afutamine ahe'za Ra Anumzamofontega Kresramana vu'naze. ¹² Ana nehu'za Ra Anumzana zamafahe'i Anumzamofono zamagu'zmenteti amage antegahune hu'za huhagerafi huvempagea hu'naze. ¹³ Hagi mago mofavremo'o, ra vahe'mo'o, vemo'o, a'mo'ma Ra Anumzamofono ovararisiana ahe frigahune hu'za kea anaki'naze. ¹⁴ Ana maka vahe'mo'za ranke hu'za kezaneti'za, ufena nere'za Ra Anumzamofono avaririgahune hu'za huvempa kea hu'za eri hankaveti'naze. ¹⁵ Hagi Juda vahe'mo'za tusi muse hu'naze. Na'ankure zamagra hu'za tagu'areti huta amage antegahune hu'za huvempa nehu'za Anumzamofono antahigazageno, Ra Anumzamofono kezamia antahi'ne. E'ina hazageno Ra Anumzamofono mika kaziga ha'zana eri atrege'za, fru hu'za

mani'naze. ¹⁶ Ma'aka'ma kuinima mani'neana kuini tra'aretira negeho Asa'a azeri netreno, havi anumza Asera amema'ama antreno tro'ma hunte'nea zafaramina antagino kitaginkotago huno Kidroni agupofi teve hanavazino kre fanane hu'ne. Na'ankure Ma'aka'a kasrino hi'mnage avu'ava huno, zafa antreno Asera havi anumzamofa amema'a tro hunte'negu anara hu'ne. ¹⁷ Hagi Asa'a maka havi anumzama mono'ma hunentaza kumatmina Israeli mopafintira eri havizana osune. Hianagi Asa'ma kinima mani'nea knafina tamage huno maka agu'areti huno Ra Anumzamofona amagera nenteno mago havizana osu'ne. ¹⁸ Hagi nefa'ene agranema Anumzamofa suzanema huke eri atru hu'na'a silvane goline mago'a zantaminena, erino Anumzamofa mono nOMPI ome ante'ne. ¹⁹ Hagi Asa'ma 35'a kafufima kinima mani'nenoma kvama hu'nea knafina, ha'zana omane'ne.

16

Asa'ma Israeli kini ne' Basama ha'ma hunte'nea naneke

¹ Asa'ma 36si'a kafuma Juda vahe kinima nemanigeno'a, Israeli vahe kini ne' Basa'a Juda vahera hara eme huzmanteno, Rama kumate sondia vahe'amofa kumara eme kintege'za sondia vahe'mo'za mani'ne'za kegava hazageno, Juda kini ne' Asa mopafina mago vahe'mo'e huno ufrege, atiramigera osu'ne. ² Ana'ma higeno'a Asa'a Ra Anumzamofa nompinti'ene agra nompintira goline mago'a silvanena erino Siria kini ne' Ben-Hadaṭi'ma Damaskasima nemanirega atregeno nevigeno,

amanage huno hu'ne, ³ Amanahu nagesa nentahue, ko'ma nerfakema hu'na'aza huta mago trimpa huta maninu'a ke huvempa huta huhagerafinu'egu silvane golinena kagritega atregantogeno vie. Hagi vunka Israeli kini ne' Basa'enema huhagerafina'a nanekea ome vakanetregeno natreno vino. ⁴ Hagi Ben-Hadati'a Asa'ma hiankea nentahino, sondia vahe kva vahetami huzmantege'za Israeli rankumatmimpi vahetmina hara huzmante'za Ijoni rankuma'ma, Dani rankuma'ma, Abel-Maimi rankuma'enena e'nerino, ne'zama eritruma nehaza rankumatmima Naftali mopafima me'neana maka zamahe'za hanare'naze. ⁵ Hagi ana nanekema Ba'asa'ma nentahino'a, Rama kuma'ma negia eri'zana atregeno anante me'ne. ⁶ Ana higeno kini ne' Asa'a maka Juda vahetaminku ke hige'za, Rama kuma'ma eri hanavetino kinaku'ma haveramine zafaraminema eri atruma hu'nea zantamina, eri'za vazageno ana havereti'ene zafareti Geba kuma'ene Mizpa kuma'enena eri hanavetino ki'ne.

⁷ Hagi ana kna zupa kasnampa ne' Hanani'a Juda kini ne' Asante eno amanage huno eme asmi'ne, Ra Anumzana kagri Anumzamofontera kamentintia osananki, atrenka Siria kini ne'mofonte kamentintia hankeno, Siria kini ne'mofonte sondia vahe'mo'za katre'za fraze. ⁸ Hagi Itiopia vahe'ene Libia vahemo'zanena rama'a sondia vahe nezmante'za rama'a karisine hosifima mani'ne'zama ha'ma hu vahera rama'a zamante'naze. Hianagi kagra Ra Anumzamofonte kamentinti hu'nanku, Ra

Anumzamo zamavare kazampina zamante'genka hara huzmagatere'nane. ⁹ Na'ankure Ra Anumzamo'a ama mopafina maka kaziga avua anteno omege emege nehuno, i'zano agu'amo'a knare huno Agrite'ma rutragote'nesia vahe zamaza nehuno zamazeri hanavetinaku tro huno mani'ne. Hagi kagra neginagi'za hananki'za, ha' vahe'mo'za hara eme huramante vava hu'za vugahaze. ¹⁰ Anage higeno Asa'a ana kasnampa nekura tusi rimpa ahenenteno, azerino kina nompri ante'ne. Na'ankure ana ke'arera tusi arimpa ahente'ne. Ana nehuno tusiza huno mago'a Juda vahetmina Asa'a zamazeri haviza hu'ne.

¹¹ Hagi Asa'ma kinima mani'nenoma hu'nea zantmimofo agenkea, agafama hu'nereti'ma vuno atumpare'ma uhanati'neana maka Juda kini vahe'ene Israeli kini vahetmimofo zamagenkema krenentaza avontafepi krente'naze. ¹² Hagi Asa'ma 39ni'a kafuma kinima nemanino'a, agafi kria efore higeno ana kri'amo'a ome ra hu'ne. Hagi ana krimo'ma ome rama nehigeno'a, Ra Anumzamofona antahigeno azahu zana e'orineanki, dota vahetegatike zmantahigeno azama hu zana eri'ne. ¹³ Ana nehuno Asa'a 41ni'a kafu kinia maniteno frige'za afahe'ima asezmente'nazafi asente'naze. ¹⁴ Hagi anama asemante'nazana agra'a hanagatinte'nea havegampi Deviti rankumapi Jerusalemi asente'naze. Hagi havegampina mnanentake'za atre'za eri mana nevu'za megia tusi teve hugre'za mani'neza zamasunkura hu'naze.

17

Jehosafati'ma Asa no erino Juda kini mani'nea naneke

¹ Hagi Asa nona nemofa Jehosafati erino Juda vahe kinia mani'neni, Israeli vahe'mo'za ha'ma eme huzmante zankura kuma'a eri hankaveti'ne. ² Hagi sondia vahe'aramina huzmantege'za Juda mopafima me'nea ranra kumatmina ome kva hu'za nemanizageno, mago'a sondia vahera huzmantege'za ko'ma nefa Asa'ma Efraemu mopafi me'nea kumatmima ha'ma huno hanare'nea kumatamina ome kegava hu'naze. ³ Hagi Ra Anumzamo'a Jehosafati'ene mani'ne. Na'ankure agra kinima nemanino'a, negeho Deviti'ma agafa huno kinima nemanino knare avu'ava'ma hu'neaza huno, Bali havi anumzantera monora huonte'ne. ⁴ Hianagi Jehosafati'a Israeli vahe avu'avara amagera ontene, negeho Anumzamofa amage'nentene kasege'a kegava huno amage'ante'ne. ⁵ E'ina hu'negu Ra Anumzamo'a kinima mani'zana agri azampi antene azeri hankavetigene, mika Juda vahe'mo'za musezana eri'za eme ami'naze. Ana'ma hazageno'a Jehosafati'a tusi fene antene, agimo'a mareri'ne. ⁶ Hagi agra hankvetino Ra Anumzamofa amage'nentene mika Juda mopafintira havi anumzamofone mono'ma hunentaza agona kumatmina erihaviza nehuno, Asera havi anumzamofa amema'ama antre'za tro huntene'zama mono'ma nehaza zafaramina antagi atre'ne. ⁷ Hagi Jehosafati'ma 3'a kafuma kinima nemanino'a, eri'za vahe'aramina Ben-hailimima, Obadama,

Zekaraiama, Netanelima, Makaiama huno huzmantege'za, Juda rankumatamimpi Ra Anumzamofu kasege ome rempi huzami'za vano hu'naze. ⁸ Hagi ana kva vahetamima zmazamahu Livae vahetmina, Semaia'ma, Netanaia'ma, Zebadaia'ma, Asaheli'ma, Semiramoti'ma Jehonatani'ma, Adonija'ma, Tobia'ma, Tob-Adonija'e. Hagi pristi netre'na Elisa'ene Jehoramuke anampina vu'na'e. ⁹ Hagi ana vahetmimo'za Ra Anumzamofu kasege avontafe eri'neza maka Juda mopafima me'nea ranra kumatamimpi vano nehu'za, vahera rempi huzmi'naze. ¹⁰ Hagi Juda mopamofu tavaonte'ma manigagi'naza vahetmimo'za Ra Anumzamofonkura tusi koro nehu'za, Jehosafatina hara eme huonte'naze. ¹¹ Hagi mago'a Filistia vahe'mo'za musezane silva zagonena takisi eri'za eme nemizageno, Arabia vahe'mo'zanena 7tausen 700'a ve sipisipi afutminki, 7tausen 700'a ve meme afutminki hu'za avre'za eme ami'naze. ¹² Hagi Jehosafati'a hankavenentake kini fore nehuno, maka Juda mopafima me'nea ranra kumatamimpina vihu kegina nehuno, kave'ma ante kumatamina kinenteno, ¹³ nezantmina ana kumatmimpina ante avitente'ne. Hagi koro osu'za hankavematiza ha'ma nehaza sondia vahetmina, Jerusalemi kumapi zamavare atru hige'za mani'naze. ¹⁴ Hagi ana sondia vahetmima nagate nofite'ma hu'zama zamagima kre'za eri fatgoma hu'nazana vahete kva vahe'mo'za 1tauseni'a sondia vahe kegava hazageno, Juda nagapima 300 tauseni'a sondia vahe'ma kegavama hu'naza sondia

kva vahete, Adna'a kva higeno, ¹⁵ anantera Jehohanani'a 280 tauseni'a son dia vahete kva higeno, ¹⁶ anantera Zikri nemofo Amasia'a agra'a avesite Ra Anumzamof o eri'za erinakure huno 200 tauseni'a hanavenentake son dia vahete kva hu'ne. ¹⁷ Hagi Benzameni nagapintira, Eliada'a atine kevene hankonema erino ha'ma hu son dia vahetmina 200 tauseni'a vahete kva higeno, ¹⁸ anantera Jehosabeti'a 180 tauseni'a son dia vahetmima hate'ma vunaku'ma tro'ma hu'naza vahetami kva hu'ne. ¹⁹ Hagi ama ana maka vahera kini ne'mofo eri'za vahetamine. Hagi mago'a vahetmina maka Juda mopafima me'nea ranra vihu kumatmimpi manitere hu'naze.

18

Jehosafati'a Ahapu'ma azama huno ha'ma hania zamofo naneke

¹ Hagi Jehosafati'a tusi feno ne' nemanige'za ra agi nemizageno, agra Ahapu mofa nemofonte ara erinemino, Ahapu'enema tragoteno mani'nia kea huhagerafi'ne. ² Hagi mago'a kafu evutegen o, Jehosafati'a Ahapu ome kenaku Sameria kumate vigeno Ahapu'a rama'a sipisipi afutamine bulimakao afutamine aheno Jehosafatine, agri'enema vaza vahetmina ne'zana krezamente'ne. Ana nehuno Ahapu'a Ramot-Gileati vahe'ma agranema eme tragomate'nageno ha' ome huzmantesigu Jehosafetina masavenke asami'ne. ³ Israeli kini ne' Ahapu'a Juda kini ne' Jehosafatina antahigeno, Nagri'enena vananketa Ramot-Gileati kumate vahera hara ome huzmantegahu'o? higeno kenona huno,

Nagrane sondia vahe'nimozanena kagri vahe mani'nonankita, tagra amne kagrira ome kaza huta hara hugahune hu'ne. ⁴ Hianagi Jehosafeti'a huno, Kotazana amama ha'ma hunaku'ma nehu'azana Ra Anumzamo'a na'ane hugahifi antahigeta keteta'e huno Israeli vahe kini ne' Ahapuna asami'ne. ⁵ Anage higeno Israeli vahe kini ne' Ahapu'a 400'a kasnampa vahetami zamavare atru huteno amanage huno zamasami'ne, Ramot-Gileati vahera hara ome huzmantenumpi, ome huozmante'nune? Anage'ma hige'za zamagra hu'za, Anumzamo'a kini ne'moka kazampi zmavrentegahianki, marerinka ome hara huzmanto hu'za hu'naze. ⁶ Hianagi Jehosafati'a mago'ene huno, Ra Anumzamofa kasnampa vahera ama'age mani'nazafi, mago'a mani'nazagu zmantahigegahune huno hu'ne. ⁷ Anage higeno'a, Israeli vahe kini ne' Ahapu'a huno, Mago kasnampa nera Imla nemofo Mikaia mani'neankita antahigenunkeno, Anumzamofa avesira antahigeno kegahie. Hianagi Imala nemofo Mikaiana tusi navaresra hunentoa kasnampa ne' mani'ne. Na'ankure agra kasnampa kema hiana, nagri'ma nazeri havizahu kege nehie. Higeno Jehosafeti'a huno, Kini ne'moka, e'inahu kea osunka atregeno agra na'ane hugahifi antahimneno. ⁸ Anage higeno Israeli vahe kini ne' Ahapu'a eri'za vahe'a hunteno, Ame hunka Imla ne'mofo Mikaiana ome avrenka eno. ⁹ Hanki Israeli kini ne' Ahapu'ene Juda kini ne' Jehosafatikea kini vahe zaza kukena huke tra'znire Sameria kuma kafante witi

akru neharazare mani'nake'za, zamavuga ana kasnampa vahetmimo'za kasnampa kea hu'naze. ¹⁰ Hagi Kenana nemoyo Zedekai'a ainireti pazivetamina tro huteno amanage hu'ne, Ra Anumzamo'a amanage hie, Siria vahera ama'na pazivetaminteti zamahenka zamaretufenka nevunka, ome zamahe fri vagaregahane hie. ¹¹ Anage hige'za mika kasnampa vahe'mo'za magozahu kasnampa kege nehu'za amanage hu'naze, marerinka Ramot-Giliati vahera hara ome huzmagatero. Na'ankure Ra Anumzamo'a kini ne'moka kazampi zamavarentegahie. ¹² Hagi Mikaiama asminaku'ma via eri'za ne'mo'a, Mikaiana asmio, ko, mika kasnampa vahe'mo'za Ahapuna knare kasnampa kegege'za eme asmi'naze. Hanki menina antahio, mago'a kasnampa vahe'mo'zama hu'nazankna hunka kini ne'moka hara agateregahane hunka ome asmio. ¹³ Hianagi Mikaiia'a amanage hu'ne, Nagra kasefa huno mani'nea Ra Anumzamo'ma nasami'nea kege'za hugahue. ¹⁴ Hagi Mikaiia'ma kini ne' Ahapunte'ma ehanatigeno'a Ahapu'a antahigeno, Mikaiaga Ramot-Gileati kumate vahera hara ome huzmantegahufi hara ome huozmantegahue huno Ahapu'a antahigegenno, Mikaiia'a huno, Vunka hara ome huzmanto. Na'ankure Ra Anumzamo'a ana maka vahera kazampi zamavarentegahie. ¹⁵ Hianagi kini ne' Ahapu'a Mikaiana asmio, Nama'a zupa Ra Anumzamoyo agifina tamage hunka huvempa hunka nasamio nehugenka, kagra havige kasnampa kea nehane? ¹⁶ Huno higeno Mikaiia'a anage hu'ne, Israeli vahe'mo'za

kvazmimo omani sipisipimozama nehaza hu'za agonaramimpina panini hu'za vu'za eza nehazage'na ke'noe. Ana nehazageno Ra Anumzamo'a huno, Kvazmia omani'neanki, zamatrege'za nozmirega zamarimpa frune vu'za e'za hiho hu'ne. ¹⁷ Anagama higeno'a Israeli kini ne'mo'a, Jehosafatina asmimo, ko'ma kasmina ama ne'mo'a knare kasanampa kea osugahianki, nagri'ma nazeri havizahu kasnampa kege hugahie hu'na kasami'noe. ¹⁸ Hagi anagama nehakeno'a Mikaia'a huno, Ra Anumzamofonkea antahio, Ra Anumzamo'a kini tra'are monafina mani'negeni, maka monafinka ankeri vahe'mo'za Anumzamofona tamaga kazigane, hoga kaziganena mani'nazage'na ke'noe. ¹⁹ Ra Anumzamo'a amanage hu'ne, Iza Israeli kini ne' Ahapuna ome revatga hanigeno Ramot-Gileatia marerinige'za ahegahaze? Anage higeno magoke magokemo'a agra'a antahintahi'a huama hutere hu'ne. ²⁰ Anage hazageno, mago avamu'mo'a Ra Anumzamofa avuga eotino amanage hu'ne, Nagra ome revatga hugahue higeno, Ra Anumzamo'a huno inankna hunka ome revatga hugahane? huno antahigegeni, ²¹ agra amanage hu'ne, nagra vu'na maka kasnampa vahetmimofo zamagipina havige naneke ome antegahue. Anagama higeno'a Ra Anumzamo'a huno, revatgama hanana kegura tamage hane huno hugahianki, vunka kema hanazana ome huo huno hunte'ne. ²² E'ina hu'negu menina antahio, Ra Anumzamo'a havigema hu vahe'ma revatga hu avamu maka kasnampa vaheka'aramimofo zamagipina

ante'ne. Na'ankure Ra Anumzamo'a kagrikura hazenke erigahane huno hunte'ne. ²³ Anage'ma higeno'a, Kenana ne'mofo Zedekaia'a eno Mikaiana ameragente eme rupro hunemino amanage hu'ne, Inankna huno Ra Anumzamofu Avamu'mo'a nagrira natreno kagritega vuno nanekea ome kasami'ne? ²⁴ Higeno Mikaia'a kenona huno, Antahio, henkama ha' vahe'mo'zama ha'ma eme hurante'nagenka nomofo agu'afi hunaragintepinka ome frakinka umani'nenka, tamage hu'ne hunka antahigahane. ²⁵ Anagama higeno'a, Israeli vahe kini ne' Ahapu'a huno, Mikaiana avreta rankumama kegavama hu'nea gavana ne' Amoninte'ene nenamofu Joasainte vuta, ²⁶ kini ne'mo'a amanage hie huta ome hiho, Ama nera kinafi avrenteneta mago zana omitta bretine tinke'za aminkeno neneno mani'nenka, hara ome hute'na ete a'nenon huno hie huta ome asamiho. ²⁷ Anante Mikaia'a amanage hu'ne, Hapinti'ma onkahesagenkama kagrama knare hunka esanke'na Ra Anumzamo'a nagripina huvazino kasnampa kea osu'ne hu'na hugahue. Hagi ama nanekea maka vahe'mota antahio!

²⁸ Higeno Israeli vahe kini ne' Ahapu'ene Juda vahe kini ne' Jehosafatikea sondia vahe'zania zamavareke Ramot-Gileati mareri'na'e. ²⁹ Hagi Israeli vahe kini ne' Ahapu'a amanage huno Jehosafatinkura hu'ne, Nagra amne vahe kna hu'na ha' kukena hu'na hapi ufregahue. Hanki kagra kini vahe kukena hunka vuo, huno nesmino agra amne kukena huno hapina ufre'ne. ³⁰ Hagi Siria vahe kini ne'mo'a, karisifi maniza ha'ma

nehaza sondia vahete kva vahetminkura huno, Ruga'a vahe'enena hara osuta, Israeli kini ne'ke'za hara hunteho. ³¹ Anage'ma hige'za nevu'za Jehosafatima ome nege'za Israeli vahe kini nere hu'za nehu'za rukrahe hu'za avariri'naze. Hianagi Jehosafati'a kezatino, Ra Anumzamoka naza huo higeno, Anumzamo'a aza huno zamazeri rukrahe hige'za atre'za rurega vu'naze. ³² Hagi karisifima mani'za e'naza sondia vahe'mo'zama kazama Israeli kini nerompage ru ne'ma nege'za, avarari'zama nevazaretira ome atre'za rukrahe hu'za e'naze. ³³ Hianagi mago sondia ne'mo'a fatufatu huno kevea ahetreho nevuho, mago kevema ahetreano nozame ahehe kna ha kukenamofa kankmumpinti aherapono Israeli vahe kini nera amimizafi ahe'ne. Ana higeno kini ne'mo'a karisima erino'ma nevia nekura huno, hago ra hazenke eruanki hapintira ete rukrahe hunka navrenka vuo. ³⁴ Ana knazupa hara hu'za nevazageno, Israeli kini nera karisifi amagena rentinti huntazageno Siria vahe'ma mani'nazarega avugosa hunte'neni mani'negeno vuno kinaga omesegeo fri'ne.

19

Kasnampa ne' Jehuma Jehosafati azeri fatgo hu'nea naneke

¹ Hagi ana'ma higeno Juda kini ne' Jehosafati'a, hazenkea e'ori knare huno ete noma'arega Jerusalemia e'ne. ² Hianagi kasnampa ne' Hanani nemofa Jehu'a, anante ome keno kini ne' Jehosafatina amanage huno asmi'ne, Kagra kefo avu'ava'ma nehuno, Ra Anumzamofoma

avresrama hunentaza kefo vahe zamaza nehunka kavesizmante'nane. Ana hanku Ra Anumzamo'a tusi rimpa ahegante'ne. ³ Hianagi kagripina mago'a knare zana me'ne. Na'ankure kagra mika Asera havi anumzamofa amema'ama antre'za tro'ma hunte'nazana antagitrenka mika kagu'areti hunka Anumzamofona amage ante'nane.

⁴ Hagi Jehosafati'a Jerusalemi kumate mani'neni, Beseba kumateti agafa huteno vuno Efraemi agona moparegama uhanati'nea kumatmimpina vano nehuno, Ra Anumzana zamafahe'i Anumzamofoma avararihogura veamokizmia zamazeri hankavetino vano hu'ne. ⁵ Hagi maka Juda mopafima hanave vihuma hugagiterema hazageno me'nea ranra kumapina, nanekema refkoma hu kva vahetmina zamazeri otitere nehuno, ⁶ amanage huno zamasmitere hu'ne, Kva hu'neta vahetmimofo keaga refko hiho. Na'ankure tamagra vahe'mofo eri'zana e'norizanki, Ra Anumzamofa eri'za e'nerizankino, Agra tamagrane mani'nena keaga refko huta vahera zamaza hugahaze. ⁷ Hagi menina atrenkeno Ra Anumzamofoma koroma hunenteno fatgo huno'ma refkoma hu avu'avamo tamagranena meno. Na'ankure Ra Anumzana tagri Anumzamo'a magomofontega anteno, magomofo azeri havizahu Anumza nera omani'ne. Hagi Agra vahe'mo'zama zamaza hinogu'ma masavema hu'za amisaza zana e'ori Anumza mani'ne. ⁸ Ana nehuno Jerusalema Jehosafati'a mago'a Livae vahe'ene, pristi vahetamine, Israeli vahepima mago mago nagate'ma ugotama hu'ne'za keagama

refkoma hanaza kva vahe zamazeri otige'za, ranra keagama Jerusalemi kumapima fore'ma hige'za keaga refko nehu'za, Ra Anumzamofu eri'zana eri'naze. ⁹ Hagi agra amanage huno kea zamasmine, Ra Anumzamofonku koro hunteta agorga'a mani'neta, tamagu'areti huta eri'zana eriho. ¹⁰ Hagi tamagri vahe'ma rankumapima nemaniza naga'mo'zama, vahe ahefri ke'ma eri'za ege, mago'a kasegeo, trake'ma hantagi'nenaza keagama eme hanageta, zamavumro zmantenke'za Ra Anumzamofu avurera kumira osiho. Hagi ana'ma osnazana Anumzamofu rimpahemo'a tamagrite'ene tamafuhe'inte'ene egahie. Hagi kema antahitama ana'ma hanazana, nagatmimofu knazana tamagra e'origahaze. ¹¹ Hagi antahiho, ugagota pristi ne' Amaria'a maka zama Ra Anumzamofonte'ma hanaza zantera kegava hugahie. Hagi Ismaeli nemofo Zebadaia'a Juda vahe'mokizmi rankva mani'nenoma maka keagama kini netegama erita esazana refko hugahie. Hagi Livae naga'mo'za eri'za vaheka'arami mani'neza kagri eri'zana erigahaze. Hagi hankavetita eri'zana e'nerinkeno, Ra Anumzamo'a fatgoma hu'za eri'zama erisaza naga'ene manigahie.

20

Anumzamo Jehosafatina aza huno ha'ma hu'nea zamofu naneke

¹ Hagi ana'ma hutegenoma, Moapu vahe'ma, Amoni vahe'ma, mago'a Meuni vahe'ma hu'za Jehosafatina hara eme hunte'za hu'naze. ² Hagi mago'a vahe'mo'za Jehosafatina amanage

hu'za eme asami'naze, Tusi'a vahekrerfamo'za ha' hugante'naku hagerimofu kantu kaziga Edomuti e'za Hazazon-tamari emani'naze hu'za eme asmi'naze. (Hazazon-tamaria mago agi'a Engedi'e). ³ Ananke'ma Jehosafati'a nentahino'a, tusi koro nehuno Ra Anumzamofu avesi'zankura nunamuna huno antahinegeno, mika Juda vahera ke hige'za ne'zana a'o hu'za Ra Anumzamofontega nunamu hu'naze. ⁴ Hagi mika Juda vahetmimo'za emeri atru hu'za Ra Anumzamo'ma zamaza hanigura antahige'naze. Mika Juda rankumapintira Ra Anumzamofontega nunamu hu'za antahige'naku eme atru hu'naze. ⁵ Hagi mika Juda vahe'ene Jerusalemi vahetmimofu zamavugane Ra Anumzamofu mono nomofu avuga kasefa kuma'ma tro'ma hunte'nazafi Jehosafati'a oti'neni, ⁶ amanage huno nunamuna hu'ne, Ra Anumzana Kagra tafahe'i Anumzamoka kagra monafi Anumzana mani'nane. Kagrake'za maka ama mopafi kumatmina kegava hu'nane. Kagri kazampinke maka hihamu hankavea me'neankino, mago vahe'mo'e huno hara hugageteoregahie. ⁷ Kagra Anumzantimoka, Israeli vaheka'a zamavufi ama mopafima ko'ma mani'naza vahera zmahenatitrenka, kanampaka'a Abrahamu agehemofu ama mopa zamagri mopa mevava hugahie hunka zami'nane. ⁸ Hagi zamagra ama ana mopafi mani'ne'za mono'ma hugantesaza mono nona kintete'za amanage hu'naze, ⁹ ha' eme hurante'nazo, hazenke'za fore hanio, ruzahu ruzahu kri fore hanio, agatonto kna fore haniana ama Kagri

kagima erisgahu mono nomofu avuga otita Kagritega krafagema hanunkenka, krafagetia antahiraminka knazanpintira tagu'vazigahane hu'none. ¹⁰ Hagi tagehemofu Israeli vaheku'ma hanke'za Isipitima ne-eza Moapu vahe'ma, Amoni vahe'ma' Seiri agonafima nemaniza vahera ha'ma huozmante'za zamagatere'za e'naza vahe'mo'za menina ha' hurantenaku neaze. ¹¹ Hagi e'i anahu avu'ava'ma huzmante'nonte, miza neramiza erisantihareho hunkama tami'nana mopafintira eme tahenatitre'za ama mopa eri'naku neazafi ko? ¹² Hagi Anumzantimoka nahanigenka kagra refko hunka keaga ana zantera hunezmantenka hazenkea ozamigahane? Na'ankure tagra ama tusi vahekrerfama neazana knarera osu'nonankita, hara huozmante'gahune. Hagi antahintahi timo'a savari higeta, tazama hanankura kagri kavufinke keteta mani'none. ¹³ Anage'ma nehigeno'a, mika Juda venenemo'za ne'one mofavrezmine, a'nezamine, mofavrezmine Ra Anumzamofu avuga oti'za mani'nazageno, ¹⁴ ana vahe amu'nompi Zekaraia nemofo Jahazielinte Ra Anumzamofu Avamumo'a e'ne. Hagi Zekaraia'a Benia nemofo'e, Benia'a Jeieli nemofo'e, Jeieli'a Matania nemofo Livae nekino, Asapu ne' mofavreramimpinti ne' mani'ne. ¹⁵ Hagi Jahazieli'a amanage hu'ne, Mika Juda vahe'ma, Jerusalemi kumapima nemaniza vahe'motane kini ne' Jehosafetiganena antahiho, Ra Anumzamo'a amanage hie, ha'ma huramante'naku'ma, tusi'a sondia vahekrerfamo'zama aza vahekura tamahirahikura

huta korora osiho, na'ankure ama hara tamagri hara omne'neanki, Anumzamofu ha' me'ne. ¹⁶ Oki'na uramita hara ome huzmanteho. Zamagra Zizi krahopinti marerigahazankita Jerueli hagege kokamofu zage hanati kaziga ome zamagegahaze. ¹⁷ Tamagra ama ana hapina hara osugahazanki, oti hankavetita retrohuta manineta Ra Anumzamo'ma tamagritegama anteno tamagu'ma vaziniana keho. Juda vahe'ene Jerusalemi vahe'mota korora nehuta tamahirahikura osiho. Ra Anumzamo'a tamagrane manigahianki, okina hara ome huzmanteho. ¹⁸ Anage'ma higeno'a, Jehosafati'a mopafi renaregeno, Juda vahe'mo'zane, Jerusalemita nemaniza vahe'mo'zanena Ra Anumzamofu avuga zamarena re'za kepri hu'za Ra Anumzamofona monora hunte'naze. ¹⁹ Ana hazageno Kohati nagapinti Livae vahe'mo'zane, Kora naga'mo'zanena oti'za Ra Anumzana Israeli vahe'mofu Anumzana ranke hu'za zagamera hu'za agi'a ahentesga hu'naze.

Ha' vahe'mo'za zamagra zamagra ohefiri ahefiri hu'naza naneke

²⁰ Hagi nanterame oti'za hagege kokampi Tekoa vu'naze. Hagi anama nevazageno'a, Jehosafati'a otino amanage hu'ne, Juda vahe'ene Jerusalemita nemaniza vahe'enena kama antahiho, Ra Anumzana tamagri Anumzamofonte tamentintia hinkeno tamagu vazino tamaza nehina, Agri kasnampa vahetmimofu kere tamentinti nehuta, knarera huta manigahaze. ²¹ Hagi zamavare atru huno ana nanekema zmasamitenoa, ruotge'ma

hu'nea kukena hu'neza vugote'za nevu'za zagamera hu'za Ra Anumzamofoma agima ahentesgama hanaza vahetami zamazeri oti'ne. Hagi anama hutege'za amanage hu'za ana zagamera hu'naze, Ra Anumzamofona susu huntone, na'ankure avesirante'nea zamo'a mevava huno vugahie. ²² Anagema hutege'za agafa hu'za zagamera ranke hu'za nehazageno Amoni vahe'ma, Moapu vahe'ma, Seiri agonafima nemaniza vahetaminena Ra Anumzamo'a agafa huno zamazeri savri hige'za, hara zamagra zamagra hu'za ohefri ahefria hu'naze. ²³ Amoni vahe'ene Moapu vahe'mo'zanena rukrahe hu'za, Seiri agonafi vahera hara huzmante'za zamahe'naze. Hagi Seiri agonafi vahe'ma zamahe vagamarete'za, ete Moapu vahe'mo'zane Amoni vahe'mo'za oti'za zamagra zamagra ohefri ahefri hu'naze. ²⁴ Hagi hagege kokamofoma uruha'ma nehaza agonare Juda vahe'mo'za emarerite'za, kegamanute'za hagege kokantegama kazana mago'mo'e huno atre'nora ofre'neanki ana maka vahetmimo'za fri'za uvase evase hu'nazage'za ke'naze. ²⁵ Hagi kini ne' Jehosafati'ene vahe'amo'zanema ana vahetmimofo fenoma erinaku'ma e'za eme kazana, ana fri vahetmimofo fenoma, ne'zama, kukenama, zago'amo mareri zantaminena, tusi feno me'nege'za eri vagaregara osu'naze. Ana fenoma eri'nazana tusi'a fenonkino, 3'a zage knafi fenona hantage'naze. ²⁶ Hagi namba 4kna zupa Beraka agupofi emeri tru hu'za muse nehu'za, Ra Anumzamofoma agi'a ahentesga hu'naze. E'ina hu'negu ana agupomofoma agia Berake (Berakaema

hu'nena asomure hu'ne) hu'za hazageno meno eno menina ama knarera ehanati'ne. ²⁷ Ana hutazageno Jehosafati'a vugota huzmantege'za maka Juda vahetamine, Jerusalemima nemaniza vahe'mo'zanena Ra Anumzamo'ma ha' vahe'zmima ha'ma huzmagaterea zanku zagame nehu'za tusi muse hume Jerusalemi vu'naze. ²⁸ Hagi Jerusalemi kumapima enefre'za, hapu zavenama, laerie nehaza zavenama nehe'za, ufenena nere'za Ra Anumzamofonompina musenkase hu'za ufre'naze. ²⁹ Hagi Ra Anumzamo'ma Israeli vahe'ma zamaza huno ha' vahezmina zamaheankema ruga'a kumatmimpi vahe'mo'zama nentahi'za, Anumzamofonkura tusi koro hu'naze. ³⁰ E'ina higeno Jehosafeti'ma kinima mani'noma vu'nea knafina, agri Anumzamo'a ha'zana eri atrege'za maka kazigatira hara eme huozmantage'za fru hu'za mani'naze.

³¹ Hagi Jehosafati'a 35'a kafu hu'neni Juda vahe kinia efore huno mani'neankino, 25'a kafufi Jerusalemi kumatera kinia mani'ne. Hagi nerera agia Azubakino, agra Silhi mofa mani'ne. ³² Hagi Jehosafati'a ko'ma nefa Asa'ma fatgo avu'ava'ma hu'neaza huno, Ra Anumzamofon avurera fatgo avu'ava hu'ne. ³³ Hianagi havi anumzante'ma mono hunentaza kumatmina eri haviza osu'neanki'za, vahe'mo'za zmafahemofon Anumzantera zamagu'aretira hu'za amagera onte'naze. ³⁴ Hagi Jehosafati'ma agafa huno kinima mani'neretima vuno vagamaretema vu'nea knafima tro'ma hu'nea zantmimofon agenkea, Hanani nemofo Jehu avontafepi krentegeni, Israeli kini vahetmimofon agenkema

krentenazafi me'ne. ³⁵ Hagi henka Juda kini ne' Jehosafati'a havi avu'avazama nehia Israeli kini ne' Ahasia'ene eri hagerafino mani'ne. ³⁶ Hagi ana kini netremokea vente trohuke Tasisi vunaku mago zanarimpa huteke, ana venteramina Ezion-Geba kumate trohu'na'e. ³⁷ Ana'ma nehakeno'a higeno'a Maresa kumateti ne' Dodavahu nemofo Eliezeri'a anage huno Jehosafatina kasnampa kea hunte'ne, Na'ankure kagra Ahasia'ene kea hagerafinankino, tro'ma hana venteramina Ra Anumzamo'a eri haviza hugahie. Higeno ana venteramimo'za haviza hazage'za, Tasisia ovu'naze.

21

Jehoramumu'na Jehosafati noma erino Juda vahe kini mani'nea naneke

¹ Hagi Jehosafati'a frige'za Deviti rankumapi agehemokizmima asezmente'naza matipi ome asente'naze. Higeno nemofo ne' Jehoramumu agri nona erino kinia mani'ne. ² Jehoramumu'a Jehosafati mofavregino, 6si'a afu aganahe'mokizmi zamagi'a, Azaria'ma, Jekieli'ma, Zekaraia'ma, Azariahu'ma, Maikoli'ma, Sefataia'e. Ama ana maka Juda vahe kini ne' Jehosafati ne' mofavrerami mani'naze. ³ Hagi nezmafa Jehosafati'a silvama, golima, zago'amo'ma marerisa zantamine, Juda mopafima hanave vihu keginama hugagi'naza rankumataminena refko huno mofavre'zaga'a zami vagare'ne. Hianagi Jehoramumu kini tra'a amigeno kinia mani'ne. Na'ankure agra ese ne' mofavre'a mani'ne. ⁴ Hagi Jehoramumu'na kini trate'ma umani

hankavenetino'a, maka aganahe'ine, mago'a Israeli kva vahetaminena bainati kazinteti zamahe fri vagare'ne. ⁵ Hagi Jehoramu'a, 32'a kafu hu'neni kinia efore hu'neankino, 8'a kafufi Jerusalemi kumatera kinia mani'ne. ⁶ Hagi Jehoramu'a Israeli kini vahe'mo'zama hu'naza zamavu'zmava nezmavaririno Ahapu naga'mo'zama hu'nazankna kumi Ra Anumzamofu avurera hu'ne. Na'ankure agra Ahapu mofa ara eri'neni, Ra Anumzamofu avurera kumi hu'ne. ⁷ Hianagi Ra Anumzamofu Deviti nagara zamahe ofri'ne. Na'ankure Agra Deviti'ene huhagerafi huvempage huno kagripinti'ma fore hu anante anante'ma hu'zama vanaza vahe'mo'za tavikna hu'za kinia mani vava hugahaze huno hu'ne. ⁸ Hagi Jehoramu'ma kinima mani'nege'za Idomu vahe'mo'za Juda vahera hahunezmante'za atre'za vu'za zamagrazmi kini ome azeri oti'naze. ⁹ Ana'ma hazageno'a, Jehoramu'a sondia vahete kva vahetamine, karisifima vanoma nehu'za ha'ma hu sondia vahetaminena zamavareno Idomu vu'ne. Anama hige'za kenagera Idomu vahe'mo'zama agri'ene karisifima maniza ha'ma nehaza sondia vahe zmahenaku'ma eme avazagi kaginafinti hahu'za kenageke zamatre'za fre'naze. ¹⁰ E'ina higeno ananteti agafa hu'za Idomu vahe'mo'za Juda vahera hara renezmante'za, zamagra hankavere oti'naze. E'ina knafinke Libna Jehoramuna hara rente'za agri kvafintira atre'za vu'naze. Na'ankure Jehoramu'a Ra Anumzana zamagehe'i Anumzamofona atreno amefi humi'negu

anara hu'ne. ¹¹ Ana nehuno Jehoramua Juda mopafima me'nea agonaramimpi havi anumzama mono'ma hunte nontamina kinenteno, Jerusalemi kumate'ma nemaniza vahetmina hige'za havi anumzante monora hunentazageno, agranena Juda vahera zamavare hazagrege'za Ra Anumzamofona atre'za zamefi humi'naze. ¹² Hagi kasnampa ne' Elaija'a mago avona Jehoramuna amanage huno kremi'ne, Ra Anumzana negafa Deviti Anumzamo'a amanage hie, negafa Jehosafetima Juda vahe kini ne' Asa'ma hu'neaza hunka kagra Ra Anumzamofona amagera ontananki, ¹³ Israeli kini vahe'mo'zama hu'nazaza hunka Juda vahe'ene Jerusalemi kumapima nemaniza vahe'mokizmia antahintahi zaminke'za, Ahapu nagamofu avu'avaza avaririza monko a'nemo'zama nehazaza hu'za havi anumzantera monora hunentaze. Ana nehunka kagri'ma kagatere'za soe'ma hu'naza kaganah'e'ina zamahe fri vagare'nane. ¹⁴ E'ina hu'nanku ko, vaheka'ane, mofavre'raminka'ane, a'neka'ane, maka feno zanka'anena Ra Anumzamo'a eri haviza hugahie. ¹⁵ Ana'ma hanigenka kagra kefo kri erigahanankino, krimpamo'a kata negrinigeno uravemo'a akoheno kasonepena krimpamo'a fragu vaziramina katagu nehunka frigahane. ¹⁶ Hagi Filistia vahe'ene, Itiopia vahe tva'onte'ma nemaniza Arapu vahe'enena Ra Anumzamo'a zamarimpa zamazeri otige'za, Jehoramuna ha' rente'naze. ¹⁷ Ana nehu'za Juda vahera ha' eme huzmante'za maka kini ne'mofo nompima me'nea fenoramina e'neri'za,

ne' mofavre'ramima'ane, a'ne'anena zamavare hana nehu'za, amitena ne'a (Jehoa'asi) Ahazianke atre'naze. ¹⁸ Ana'ma huteno'a, Ra Anumzamo'a Jehoramuna rimpafi krime ami'neana tusagino azeri onkanamre kri ami'ne. ¹⁹ Hagi Jehoramua tare kafu anankrifina manigeno, uravemo'a tagatiramigeno tusi atagu nehuno fri'ne. Hagi afahe'zama nefrizage'za antahizamiza tevema hunegrazaza hu'za, agrama frige'za naga'amo'za tevea huonkre'naze. ²⁰ Jehoramua 32'a kafu huteno, kini efore huno Jerusalemi kumatera 8'a kafu kinia maniteno fri'neanagi, vahe'mo'za zavira nete'za zamasunkura huonte'naze. Hagi anama hige'za kini vahe'ma Deviti kumapima asemanezmantazafi aseote'nazanki, rurega asente'naze.

22

Ahasia'ma Jehoramua no erino Juda vahe kini mani'nea naneke

¹ Hanki Jerusalemi kumate'ma nemaniza vahe'mo'za Jehoramuna amite'na mofavre'a Ahasiana kinia azeri otizageno, nefa Jehoramua nona erino kinia mani'ne. Na'ankure Arabia vahe'mo'za ha'ma eme huzmante'za maka Ahasi afuhe'ina zamahe vagare'naze. E'ina higeno Jehoramua nemofo Ahasi'a Juda vahe kini manino kegava huzmante'ne. ² Hagi Ahasia'a 22tu'a kafu hu'neni kinia efore hu'neankino, magoke kafu Jerusalemi kumatera kinia mani'ne. Hagi nerera agi'a Ataliakino negeho'a Israeli kini ne' Omri'e. ³ Hagi Ahapu nagamo'ma hu'naza avu'ava Ahasia'a avariri'ne. Na'ankure

nerera'a antahintahi amigeno kefo avu'ava hu'ne. ⁴ Ahasia'a Ahapu naga'mo'zama hu'nazaza huno Ra Anumzamofu avufina kefo avu'ava hu'ne. Na'ankure Ahasia'a nefa'ma fritegeno'a Ahapu nagapinti vahetmimo'za antahintahia ami'zageno havi avu'avara hu'ne. ⁵ Ahasia'a ana vahe'mokizmi ke antahino Israeli kini ne' Ahapu nemofo Jehoramu avaririno Siria vahe kini ne' Hazaeli ha' ome hunte'naku Ramot-Gileati kumate vigeno, ana hapi Siria vahe'mo'za Joramuna ahe kuzafa antazageno, ⁶ ete rukrahe huno eno namuma'ama teganingura Jezrili kumate emani'ne. Hagi Juda kini ne' Jehoramu nemofo Ahasia'a Ahapu nemofo Joramumu kenaku Jezrili kumate urami'ne. Na'ankure Joramuna hapinti ahe kuzafa antazageno umase'negenoe. ⁷ Hianagi Anumzamo'a Ahasiana azeri haviza hunaku higeno, Joramuna ome kenakura vu'ne. Na'ankure anante'ma nevuno'a Jehoramu'ene vuno Ra Anumzamo'ma Ahapu nagama zamahe hana hinogu'ma Nimsi nemofo Jehu'ma masavema frente'nea ne' ome ke'naku vu'na'e. ⁸ Hagi Jehu'ma Ahapu naga'ma zamazeri havizama nehireti'ma Juda kva vahetamine, Ahasia afuhe'ima ome tutagiha'ma hunezmanteno'a, ana maka zamahe fri'ne. ⁹ Ana nehuno Ahasianku nehakege'za, mago'a vahe'mo'za Sameria kumateti Ahasia'a frakinege'za ome ke'za avre'za Jehuna eme amizageno, ahe fri'ne. Ana hige'za Ahasiana kerifi asente'naze. Na'ankure negeho Jehosafati'a agu'areti huno Ra Anumzamofona amagera ante'ne. Ana hazageno Ahasia nagapina

hanavetino mani'nen Ahasia noma erino kinima maniga vahera omani'ne.

¹⁰ Hagi Atalia'ama antahiamama nemof Ahasia'ma fria nanekema nentahino'a, maka Juda nagapinti'ma kinima maniga vahetamina zamahe hana hu'ne. ¹¹ Hagi Ahasia nemof Joasina ahenaku neageno, kini ne'mof mofa Jehosabeti'a ana mofavrea oku'a avreno nemasefinka ome frakino ante'neageno mago a'mo kegava hu'ne. Hagi Jehosabeti'a kini ne' Jehoram mofakino pristi ne' Jehoida nenaro'e. Hagi Jehosabeti'a Ahasiana nesarokino Atalia'ma Joasima ahe fri'zanku avreno ome frakinte'neageno Atali'a ana mofavrea ahe ofrine.

¹² Hagi Atalia'ma Juda mopama kegavama hu'neageno'a, 6si'a kafufi Ra Anumzamof mono nomp Joasina avre frakine'za kegava hazageno mani'ne.

23

Jehoiada'a Juda vahe kini Joasina azeri oti'nea naneke

¹ Hianagi pristi ne' Jehoiada'a korora osu 100'a sondia vahete'ma kegavama nehaza sondia kva vahetamine kea huhagerafi'ne. Ana kva vahetmimof zamagi'a, Jerohamu nemof Azaria'ma, Jehohanani nemof Ismaeli'ma, Obeti nemof Azaria'ma, Adaia nemof Maseia'ma, Zikri nemof Elisafati'e. ² Ana hute'za Livae vahetamine, mago mago Israeli naga nofimof kva vahetmina maka Juda mopafima me'nea rankumatmimpi vano hu'za zamavare'za Jerusalemi kumate zamavare atru hu'naze. ³ Hagi

maka atruma hu'naza vahe'mo'za Anumzamofu nompfi vu'za kasefa kini ne'ene huhagerafi huvempa kea hu'naze. Hagi Jehoiada'a amanage hu'ne, kini ne'mofu Deviti mofavremo kinia manigahie huno Ra Anumzamo'a hu'ne. ⁴ Hagi tamagra amana hugahaze, 3'a kevu pristi vahe'ene Livae vahepintira, mago kevuma Sabatire'ma eri'zama eneriza kevumo'za mono nomofu kafantera kegava hugahaze. ⁵ Hagi mago kevumo'za kini ne'mofu nonkumate kegava hanageno, mago kevumo'a mono nonkuma kafante kegava hugahaze. Hagi maka vahe'mo'za Ra Anumzamofu mono no kumapi manigahaze. ⁶ Hagi atrenkeno mago vahe'mo'a Ra Anumzamofu mono nompina marerino atiraminora osutfu hino. Pristi vahetamine ana nompima eri'zama eri'naza Livae vahe'mo'zage mareri'za atiramiza hugahaze. Na'ankure zamagra agru hu'naze. Hianagi maka vahetmina Ra Anumzamo'ma eri'zama zami'nere manitere hugahaze. ⁷ Hagi mago mago Livae vahemota tamazampina ha'zantmia erineta kini ne' Joasina manigaginteneta kegava huntegahaze. Hagi iza'oma mono nompima efresia vahera ahefriho. Ana nehuta inantegoma kini ne'mo'ma vanirega avaririta vano hiho. ⁸ Anage hige'za Livae vahe'ene maka Juda vahe'mo'zanena pristi ne' Jehoiada'ma zamasamia kante ante'za Sabati knazupa eri'zama e'neri'za vahetamine ete zamazama hunaku'ma aza vahetaminena, maka zamavarente'ne. Na'ankure pristi ne' Jehoiadama eri'zama refkoma huno koma zami'nea vahera huozmante zamatrege'za mani'naze. ⁹ Ana nehuno pristi ne' Jehoiada'a kini ne' Deviti'ma

Anumzamofu mono nompima ante'nea karugru keveramine, ranra hankoramine, neone hankoramina 100'a sondia vahete kva vahetamina erizmi'ne. ¹⁰ Ana huteno kini ne'mo'a kva vahera zamazeri otige'za maka ha'ma huzantamina zamazampina erieri hu'neza kre sramnavu itareti vuno, ana mono nomofu sauti kaziga evuteno, noti kazigama evige'za oti'za manigaginte'naze. ¹¹ Ana hute'za kini ne'mofu nemofona avre'za atineramiza kini fetorira asenirera antaninente'za kasegema me'nea avontafera ami'naze. Ana nehu'za kini nere hu'za huama nehazageno, pristi ne' Johoiada'a olivi masavena anumpi taginte'no kinia azeri oneti'za anage hu'naze, Kini ne'moka zazate kinia maninka vugahane. ¹² Hagi vahe'mo'zama zamagamare'za musema hu'za kini ne' Joasima amrarama hu'za nevaza zamagasasama Atalia'ma nentahino'a, Ra Anumzamofu mono nompima ana vahetmima mani'nazafi ufre'ne. ¹³ Hagi ana nompima marerino keana, ra zafama retrurente kafantera kini vahe'ma oneti'zare kini ne' Joasi'a oti'negeno ome ke'ne. Hagi sondia vahete kva vahetamine, ufema neraza vahetamina kini ne'mofu asoparega kantigma otizageno maka vahe'mo'za ufena nere'za, zavena nehe'za musena hu'za zagamera nehazageno ome nezamageno, kukena'a tagato nehuno krafa huno amanage hu'ne, tamagra nahenaku komoru hutma renavatga hu'naze. ¹⁴ Anagama higeno'a, anante Jehoiada'a 100'a sondia vahete kva vahetmima zamazeri oti'nea vahera ke hige'za azageno amanage huno huzmante'ne, Mono no tava'ontetira avretma

sondia vahetmimofo amunompi nevinkeno agri'ma avariri'zama vanaza vahetmina maka zamahe friho. Na'ankure pristi ne'mo'a huno Ra Anumzamofu mono nompina ahe ofriho hu'ne.

¹⁵ Anage higeno Ataliana ome azerite'za kini ne'mofo kuma kafanku Hosi afu kafane nehaza kafante avre'za ome ahe fri'naze. ¹⁶ Ana huteno Jehoiada'a agrane, maka vahetami'mozane, kini ne' Joasi'enema Ra Anumzamofu vahe'ma manisaza kea huvempa huno huhagerafi'ne.

¹⁷ Ana'ma hutege'za maka vahe'mo'za vu'za Bali havi anumzamofu mono nona ome taganavazi netre'za, kre sramnavu itaramimofo, amema'araminena tapage tapagu hunetre'za, ana kre sramnavu itaramimofo avuga, Bali havi anumzamofu pristi ne' Matanina ahe fri'naze.

¹⁸ Ana huteno Deviti'ma ko'ma mono nompri eri'zama refkoma hu'neaza huno Jehoiada'a pristi vahetamine, Livae vahetaminena mono nompri eri'zana refko huno zami'ne. Hagi ana vahe'mo'za Mosese kasegemo'ma hu'nea kante ante'za Ra Anumzamofontega kresramna nevu'za Deviti'ma e'ina hihoma hu'nea kante ante'za zagamera nehu'za musena hu'naze. ¹⁹ Hagi zamagra'ama zamazeri agru osu vahe'ma Ra Anumzamofu mono nompima marerizanku'ma kafante'ma mani'ne'za kegava hu vahera Jehoiada'a zamazeri oti'ne. ²⁰ Ana nehuno Jehoiada'a sondia vahete kva vahe'ma, gavana vahe'ma, vahete'ma kvama hu'naza vahetmima, maka vahetmima huno kehige'za kini nera avre'za Ra Anumzamofu mono nontegatira urami'naze. Hagi anaga kaziga kafanteti umareri'za kini nera noma'afina

ome antazageno kini trate umani'ne. ²¹ Ana nehu'za ana maka vahe'mo'za tusi muse nehu'za, zagamera hu'naze. Hagi Jerusalemi kumapina mago zamo'a agasasa oru'ne, na'ankure Ataliana bainati kazinteti ahazageno fri'ne.

24

Joasi'ma mono no eri so'e hu'nea naneke

¹ Hagi Joasi'a 7ni'a kafu hu'neni Juda vahe kini efore hu'neankino, 40'a kafufi Jerusalemi kumatera kinia mani'ne. Hagi nerera agi'a Sibiakino agra Beseba kumateti a' mani'ne. ² Hagi pristi ne' Jehoiada'ma mani'nea knafina, Joasi'a Ra Anumzamofu avurera fatgo avu'avake hu'ne. ³ Hagi Jehoiada'a tare atre Joasina avre amigeno, ne'mofara kasezmante'ne. ⁴ Hagi ana'ma hutegeni'a, Joasi'a Ra Anumzamofu mono no eri so'e huno kinaku agesa antahi'ne. ⁵ Ana nehuno pristi vahetamine Livae vahetaminena kehu atru huno amanage huno zamasami'ne, Maka Juda mopafima me'nea rankumatmimpi vuta Israeli vahepintira kafune kafunema Ra Anumzamofu mono noma eriso'e huta ki'nuna silva zagoa zogita egahaze. Hagi anagama huteno'a, ame huta viho huno huzmante'ne. Hianagi Livae vahe'mo'za kema hiazana hu'za ame hu'za ovu'naze. ⁶ E'inama hazageni'a kini ne'mo'a ugotu pristi ne' Jehoiadana amanage huno antahige'ne, Nahigenka Livae vahetmina ame hunka huozmantanke'za Juda mopafinti'ene Jerusalemi kumapintira Ra Anumzamofu eri'za vahe Mosese'ma hu'nea kantera ante'za takesi zagone, kasegema ante nomofu zagoa zogiza

nomaze? ⁷ Na'ankure kefo avu'ava'ene a' Atalia mofavre'ramimo'za Anumzamofono mono nona tapage hu'za ufre'za, Ra Anumzamofono zanema hu'za eri ruotge'ma hunte'naza zantamina eri'za, Bali havi anumzamofono mono hunte zantami ome ante'naze. ⁸ Anage nehuno kini ne' Joasi'a ke hige'za mago vogisi tro hu'za Ra Anumzamofono mono kuma kafante ante'naze. ⁹ Hagi Israeli vahetmima hagege kokampima mani'nazageno Anumzamofono eri'za ne' Mosese'ma hige'zama takisima zogi'za eme ami'nazaza hu'za, Judane Jerusalema nemaniza vahetega takisi zagoa erita eho huno kea atregeno vuno eno hu'ne. ¹⁰ Higeno maka kva vahe'mo'zane, maka vahe'mo'zanena muse nehu'za ana vogisifina zagoa eri'za eme nentazageno avite'ne. ¹¹ Hagi Livae vahe'mo'zama ana zago vogisima eri'za kini ne'mofono eri'za vahete'ene, zago'are'ma kegavama nehaza vahetema azage'za, ana vahe'mo'za ana zagoma ante vogisima kazama silva zagomo'ma avi'matenege'za ana zagoa ruherafi nente'za, ete eri'za ana kuma kafante ome antetere hu'naze. Maka kna ana huvava nehu'za tusi silva zago zogi'naze. ¹² Hagi kini ne' Joasi'ene Jehoiadakea ana zagoa erike Ra Anumzamofono mono noma eri so'ema hu' vahe zamazampi ante'na'e. Ana nehuke noma ki vahetamine, zamazanteti'ma keonkezama tro hu vahe'ene, ainine bronsinema kreno ke'onkezama trohu vahetaminena zagoa mizasezmantazage'za Ra Anumzamofono mono nona eri so'e hu'za ki'naze. ¹³ Hagi ana eri'za vahe'mo'za hanaveti'za eri'zana e'nerizageno, eri'zamo'a ome vagarege'za ko'ma hu'nazaza

hu'za Anumzamofono mono nona eri hanavetiza eri so'e hu'za ki'naze. ¹⁴ Hagi ana eri'zama eri vagamarete'za amnema me'nea zago'a eri atru hu'za eri'za kini ne'ene, Jehoiadakizni eme znamizageke, ana zagoa erike Ra Anumzamofono nompima antesaza golire zantamima silvare zantamine tro hu'na'e. Hagi Jehoiadama pristima mani'nea kna'afina, Ra Anumzamofono mono nompina vahe'mo'za ofa eri'za eme kresramna vu vava hu'naze. ¹⁵ Hianagi Jehoiada'a 130'a kafu huteno ozafareno fri'ge'za, ¹⁶ kini vahetmima asenezmantazafi Deviti rankumapi asente'naze. Na'ankure agra Israeli vahete'ene, Anumzamofonte'ene mono nompine agra nagate'enena knare avu'avaza hu'ne.

Joasi'ma Ra Anumzamofoma atreno amagena humi'nea naneke

¹⁷ Hagi Jehoiada'ma fritege'za Juda kumatamimpinti kva vahe'mo'za kini ne' Joasinte eza eme kepri hu'za ra agi nemi'za antahintahia eme amizageno, ana antahintahi zamia amage ante'ne. ¹⁸ Ana'ma hige'za kini ne'mo'ene vahetamimo'za Ra Anumzana zamagehe'i Anumzamofono mono nona atre'za, zafare'ma antre'za Asera havi anumzamofono amema'ama tro'ma hunte'naza zante'ene, kaza osu havi anumzantminte monora hunte'naze. E'ina hazageno Juda vahe'ene Jerusalemi vahera Anumzamo'a tusi arimpa ahezmente'ne. ¹⁹ Ra Anumzamo'a antahintahi zamima zamazeri rukrahe hanige'za Agritega ehogu'ma, kasnampa vahetmina huzmantege'za kefo avu'ava zana atretma Anumzamofonte eho hu'za ome

zmasamizanagi, ana kezmia ontahi'naze. ²⁰ Ana hazageno Ra Anumzamofu Avamu'mo'a pristi ne' Jehoiada nemofo Zekaraiante hanavetino egeno, ana vahetmimofo zamavuga otino amanage huno zamasmine, Anumzamo'a amanage hie, Nahigeta Ra Anumzamofu kasegea amagera nontazageno, maka zama hazazamo'a knarera nosie? Na'ankure tamagra Ra Anumzamofu tamagena humizageno, Agranena ana zanke huno amagena tamagrira hurami'ne. ²¹ Hianagi ahe frinaku kea retro hutazageno, kini ne'mo'a ahe friho hige'za Zekaraiana Ra Anumzamofu mono nonkumapi have knonu ahe fri'naze. ²² Hagi Joasi'a Jehoiada'ma knare'zama hunte'nea zankura agesa ontahi, nemofo Zekaraiana ke'a omne vahera ahe fri'ne. Hagi havenknonu'ma Zekaraiama ahazagenoma nefrino'a amanage hu'ne, Amama haza zana Ra Anumzamo'a negeno, Agra'a nona huzmantesie.

Joasima ha' eme hunte'za ahe fri'naza naneke

²³ Hagi ana kafumo'ma vagamaneregeno kasefa kafuma agafama nehigeno'a, Siria sondia vahe'mo'za Juda vahe'ene Jerusalemi kumapima nemaniza vahe'enena ha' eme huzmante'za, maka ranra kva vahetmina zamahe hana nehu'za, maka fenozmia eri'za Damaskasi kini netega atrazageno vu'ne. ²⁴ Juda vahera rama'a sondia vahe manizageno, Siria sondia vahera osi'a vahe' e'nazanagi, Ra Anumzamo'a Siria sondia vahe zamazampi Juda sondia vahera zamavarentege'za hara huzmagatere'naze. Na'ankure Juda vahe'mo'za

Ra Anumzana zamafahe'i Anumzamofu zamagena humi'naze. E'i ana agafare Joasina hazenkea ami'naze. ²⁵ Hagi ha'ma huvagamanere'za, Joasina ahe kuzafa nente'za atre'za vu'naze. Ana'ma hazage'za pristi ne' Jehoiada nemofo Zekaraiama ahe fri'nea zante eri'za vahe'aramimo'za ke hugantugma hu'za tafe'are'ma masenere ahe frite'za, Deviti rankumapi ome asente'nazanagi, kini vahe'ma asezmante matipina aseonte'nazanki, rufi ome asente'naze.

²⁶ Hagi kema hugantugama huke Joasima ahe fri'na'a ne'trena, Amoni a'mo Simeati kasente'nea ne' Zabadi'ene, Moapu a'mo Simireti'ma kasente'nea ne' Jehozabatike ahe fri'na'e. ²⁷ Hagi kini vahetmimofo zamagenkema krente'naza avontafepi, Joasi mofavrerami zamagenkene, kasnampa vahe'mo'zama agrikuma kasnampa kema hu'naza nanekea krente'naze. Hagi anama hutegeno'a nemofo Amasia Joasi nona erino kinia mani'ne.

25

Amasia'ma Juda vahe kini mani'nea naneke

¹ Amasia'a 25'a kafu hu'nenno Juda vahe kinia efore huteno, 29ni'a kafufi Jerusalemi kumatera kinia mani'ne. Hagi nerera'a Jerusalemi kumateti akino, agi'a Jehoadini'e.

² Hagi Amasia'a Ra Anumzamofu avurera knare avu'ava hu'neanagi, tamage huno agu'aretira amagera onte'ne. ³ Hagi Amasia'ma kini trate'ma umani hankavenetino'a, ko'ma ne'fama kinima maninege'za ahe fri'naza eri'za

vahetamina, zamahe fri vagare'ne. ⁴ Hianagi Ra Anumzamo'ma Mosesema asamigeno kasege avontafepima krente'nea kante anteno, ana eri'za vahe'mokizmi mofavreramina ozamahe zamatre'ne. Hagi ana kasege avontafepina amanage hu'ne, mofavre'amo'ma hania hazenkerera nefana ahe ofrige, nefa'ma hu'nenia hazenkerera nemofona ahe ofriho. Hianagi iza'o kumima hanimo'a, agra'a kumimofa knazana erino fritere hugahie hu'ne.

⁵ Amasia'a Juda naga'ene Benzameni naga'enena kehige'za, kafu'zimimo'ma 20'a kafuma agatere'nea vahetmina, nagate nofite hu'za 300tauseni'a vahetami eri atru hu'naze. Hagi ana 300tauseni'a vahetmina kasefa vahetminki'za, hanko eri'za ha'ma huga vahetami zamavare atru hutegeni, ana vahe kevurera 100'a vahete kva vahe azeri onetino, 1 tauseni'a vahetema kegavahu kva vahe zamazeri otitere hu'ne. ⁶ Ana nehuno Amasia'a 100tauseni'a hanavenentake Israeli sondia vahetmina, kna'amo'a 3tauseni'a kilo hu'nea silva zagonuti azama hu'za ha'ma hanagura mizasege'za e'naze. ⁷ Hianagi Anumzamofa kasnampa ne'mo'a eno amanage huno Amasiana eme asami'ne, Kini ne'moka ama Israeli sondia vahe'ma e'naza vahera atrege'za hatera kavarririza oviho. Na'ankure Ra Anumzamo'a Israeli vahe'enena nomanino, nomanino, maka Efraemi vahe'enena omani'ne. ⁸ Kagra korora osu hankavetinka hara ome hugahananagi, Anumzamo'a katrehanigeno ha' vahekamo'za hara hugateregahaze. Na'ankure Anumzamo'a agrake vahera zamaza hige'za

hara hu agatenerazageno, Agrake'za vahera zmatrege'za hapina evuneramize. ⁹ Higeno Amasia'a amange huno Anumzamofu kasnampa nera asmi'ne, ana hu'neanagi 3tauseni'a kiloma hu'nea silva zagoma Israeli sondia vahe'ma mizama sezmente'noana inankna hugahie? Higeno Anumzamofu kasnampa ne'mo'a kenona huntenu amange hu'ne, E'ima atre'nana zagoa Ra Anumzamo'a ru agatereno rama'a zago kamigahie. ¹⁰ Anage higeno Amasia'a Efraemiti'ma e'naza sondia vahetmina huzmantege'za nozmirega vu'naze. Ana higeno, Efraemi sondia vahe'mo'za Juda vahetaminkura tusi zamarimpa ahenezmante'za nozmirega vu'naze. ¹¹ Hianagi Amasia'a korora osuno, sondia vahe'a zamavareno Hage Agupoe nehaza agupofi vuno 10tauseni'a Seiri sondia vahetmina ome zamahe fri'ne. ¹² Ana nehu'za Juda sondia vahetmimo'za 10tauseni'a ha' vahetmina zamavuaga zamazerite'za e'za have zavateti eme zamaretufe atrazageno havere zamaheno ru tagnatagnu vazige'za fri'naze. ¹³ Ana'ma nehazageno'a, Amasia'ma huzmantege'zama ha'ma osu nontega vaza sondia vahe'mo'za, Juda mopafima me'nea rankumatamina Sameria kumateti eri agafa hutenu vuno Bet-Horoni kumate'ma uhanati'nea kumatamimpi vahetamina, ha' eme huzmante'za 3tauseni'a vahe zamahe nefri'za, tusi'a fenozmi eri'za vu'naze. ¹⁴ Hagi Amasiama Idomu vahe'ma ha'ma ome huzmanteno zamahe fri vagamareteno ne-eno'a, Seiri vahe anumzana erino eazamo agra'a anumza eri'neseno, kepri huno monora

hunenteno, ofa kremna vunte'ne. ¹⁵ Ana'ma higeno'a, Ra Anumzamo'a Amasiana tusi arimpa ahenenteno, kasnampa ne'a huntegeno amanage huno ome asami'ne, nagafare vahe'ama kagri kazampinti'ma zamagu'ma ovazia havi anumzana nevaririnka, monora hunentane? ¹⁶ Hianagi kasnampa ne'mo'a ana nanekea huvaga ore'negeno, kini ne'mo'a amanage hu'ne, kagrira kini vahe'ma antahintahizmi ne' kazeri oti'nazo? Kahesugenka frigahananki kasnampa kea osunka taganenska vuo. Higeno kasnampa ne'mo'a tagneana higeno anage hu'ne, Anumzamo'a kahe frinaku nehige'na nagra antahi'nena nehue. Na'ankure knare antahintahima kamuana ontahinka kagra amazana nehane.

¹⁷ Ana hutegeno, Amasia'a antahintahima nemiza Juda kva vahetmina kehu tru huno keaga retro huteno, keagama erino vuno eno'ma hu vahera huntegeno Israeli kini ne' Jehoahasi nemofo Jehu negeho Joasintega vu'neana, hapi oge agea hanu'e huno kea atrente'ne. ¹⁸ Anankema nentahino'a Israeli kini ne' Joasi'a amanage huno fronka kea Juda kini nera asami'ne, Lebanoni zafafinti ave'ave trazamo'a Lebanoni zafafi sida zafagura huno, nenamofona mofaka'a amigeno a' erinteno hu'ne. Hianagi Lebanoni zafafinti afi'zagamo eno ana ave'ave trazana eme repri'geno haviza hu'ne. ¹⁹ Hagi Amasiaga hunka Idomu vahe hara huzmagateroe hunka kavufga ra hane. Hianagi kagra omenka, nonka'are manio. Hagi kagrama hazenkema eri fore'ma hanunka, kagrane Juda vahe'enena frigahaze.

20 Hianagi Anumzamo'a zamavareno ha' vahe'mokizmi zamazampi ome ante'naku Amasiana antahintahi'a erigigeno anankea ontahi'ne. Na'ankure zamagra Idomu vahe anumzama monora hunente'za amage'ante'nazagu anara hu'ne. 21 E'ina higeno Israeli kini ne' Jehoasi'a marerino Juda vahe mopafi Bet-Semesi kumate, Juda kini ne' Amasia'ene ome tutagiha hu'na'e. 22 Hagi Israeli vahe'mo'za Juda vahera hara huzmagaterazage'za, koro fre'za kumazmirega vu'za e'za hu'naze. 23 Hagi Israeli kini ne' Jehoasi'a, Juda kini ne' Joasi nemofo Ahazia negeho Amasiana Betsemesi kumateti azeriteno, avreno Jerusalemi kumate vu'ne. Ana huteno Jehoasi'a Jerusalemi kuma vihua Efraemi kafanteti eri agafa huno, tapage huno vuno Konaehaza kafante ome atre'neankino, 180'a mita tapage hu'ne. 24 Hagi Jehoasi'a maka goline silvane maka zantamima Anumzamofomo mono nompima Obed-edomu'ma kegavama hu'neana e'nerino, kini ne'mofo nompintira maka fenone zagonena e'nerino, vahe'enena kina huzmanteno zamavareno Sameria vu'ne. 25 Hagi Israeli kini ne' Jehoahasi nemofo Joasi'ma fritegeno'a, Juda kini ne' Joasi nemofo Amasia'a 15ni'a kafu mani'ne. 26 Hagi mikazama Amasia'ma kinima mani'nenohu'nea zantamina, esetetima vuno atumpare'ma vu'neana mika Juda vahe kinine Israeli vahe kini vahetmimofo zmagenkema krenentea avontafepi krente'ne. 27 Hagi Amasia'ma Ra Anumzamofoma amagena humigeno, mago'a vahe'mo'za Jerusalemi kumapi oku'a kea retro

hute'za ahe'za hazage'za, freno Lakisi kumate vige'za, anantega avaririza ome azeri'za ahe fri'naze. ²⁸ Hagi avufga'a hosi afutamimofa agumpi erinte'za eri'za vu'za, Deviti rankumapi Jerusalemima agehe'mokizmima asente'naza matipi Juda vahe mopafi eme asente'naze.

26

Usia'ma Amasia noma erino Juda vahe kini mani'nea naneke

¹ Hagi maka Juda vahe'mo'za Usia'a 16ni'a kafu hu'nege'za kinia azeri otizageno, nafa'amofa Amasia no erino kinia mani'ne. ² Hagi nefa Amasia'ma agehe'mo'zama hu'nazaza huno'ma fritegeno'a, Usia'a Eloti kumara eri so'e higeno Juda vahe kuma me'ne. ³ Hagi Usia'a 16ni'a kafu hu'neni kinia efore hu'neankino 52'a kafu Jerusalemi kumatera kinia mani'ne. Hagi nerera'a Jerusalemi kumateti akino, agi'a Jekolia'e. ⁴ Hagi agra nefa Amasia'ma hu'neaza huno Ra Anumzamofa avurera fatgo avu'ava hu'ne. ⁵ Hagi Zekaraia'ma mani'nea knafina Usia'a Anumzamofona knare huno amagera ante'ne. Na'ankure Zekaraia'a Anumzamofoma koro'ma hunteno, agoraga'ama mani avu'avara rempi humi'ne. Hagi kini ne'mo'ma Ra Anumzamofoma kazigazi huno'ma amage'ma nentegeni'a, Ra Anumzamo aza higeno maka zama hiazamo'a knare'zanke hu'ne. ⁶ Hagi Usia'a vuno Filistia vahe'ene hara ome nehuno Gati kumate have keginama, Jabne kumate have keginama, Astodi kumate have keginanena taganavazino zamahe'ne. Ana huteno agra ran

kumatami Astodi kumapina negino, Filistia vahe kumapinena ana zanke hu'ne. ⁷ Hagi Anumzamo'a aza higeno Filistia vahe'ene, Arapu vahe'ma, Gur-Ba'ali kumapima nemaniza vahera hara hunezmanteno, Meuni vahe'enena hara huzmante'ne. ⁸ Hagi Amoni vahe'mo'za takisi zagoa eri'za Usiana eme nemizageno, agenke'amo'a Isipi mopa atumparega vuno eno hu'ne. Na'ankure agra tusi hihamu'ane kini efore huno mani'ne. ⁹ Hagi Usia'a Jerusalemi kumapina Kona kafane nehaza kafante'ene Agupo Kafane nehaza kafante'enema mani'neza vaheku'ma kegavama hu za'za nontamina kinte'ne. ¹⁰ Hagi Usia'a ka'ma kokampima manine'za kuma'ma kegavama hu nontamina negino, tinkeriramina kafintetere hu'ne. Na'ankure agra Sefela kokampine, agupofinena tusi'a bulimakao afu kevu ante'negu anara hu'ne. Ana nehuno tusi eri'za vahetami zamavarege'za hozafine, waini hozafinena eri'zana eri'naze. Na'ankure agra hozama ante'zanku avesi avesi nehia ne' mani'ne. ¹¹ Hagi Usia'a himamutino ha'ma huga sondia vahe'tmina, refko huno kevore kevore zmantege'za hate vunaku retro hu'za mani'naze. Hagi sondia vahe'ma refko huno kevore kevore'ma zmante'neana, kini ne'mo'ma huntegeno'ma sondia vahete'ma kegavama hu'nea ne' Hanania'a huznantegeke Jeieli'ene Maseiake vugota huke ana eri'zana eri'na'e. ¹² Hagi koro osu hankavenentake sondia vahetmima mago mago naga nofipima ugotama huterema hu'naza vahe'ma mani'nazana 2tausen 600'a vahe mani'naze. ¹³ Hagi ana sondia

vahe'mo'zama kegavama hu'nazana 307tausen 500'a sondia vahe hankavematino ha'ma huno, kini ne'mofoma azama huga sondia vahetamina mani'naze. ¹⁴ Hagi ana sondia vahe'mo'zama ha'ma ome hanaza ha' zantamina, Usia'a mika sondia vahe'amofu hankoma, kevema, ainire kankri'ma, amimizare'ma antani hankoma, atima, kumi atifima anteno ahe havenena mika retro huzmante'ne. ¹⁵ Hagi Jerusalemi kumapina Usia'a higeno antahi'zama eri'naza zaza nonte'ma mani'neza kevene ranra haveraminema erirusi hu'za ahetre masinirami tro hu'naze. Ana hazageno, kini ne'mofo agimo'a mareri'ne. Na'ankure Ra Anumzamo'a knare huno aza higeno tusi'a hihamu'ane kini ne' efore hu'ne.

Usia'ma kumi'ma higeno knazama ami'nea naneke

¹⁶ Hianagi Usia'ma tusi'a hanavenentake kinima efore'ma nehuno'a, agra avufga ra huno agra zante azeri haviza hu'ne. Na'ankure agra Ra Anumzana agra'a Anumzamofona ovaririno, osuga avu'ava huno Ra Anumzamofu mono nompni mnanentake zama kremna vu itarera ome kre mna vunaku ufre'ne. ¹⁷ Hianagi Anumzamofu pristi ne' Asaria'a, 80'a koro osu hankave pristi vahetami zamavarege'za amefira avaririza ana mono nompina ufre'naze. ¹⁸ Hagi ana pristi vahe'mo'za Usia avuga vu'za amanage ome hu'naze, Usiaga mnanentake zama Ra Anumzamofontegama kre mnama vu eri'zana kagri eri'zana omne'ne. Hagi pristi vahetmima Aronimpinti'ma fore'ma hu'naza vahe'mo'zage ama eri'zana erigahaze huno

zamazeri ruotge hu'ne. Hagi kumi hananki mono nompintira atrenka atiramio. Na'ankure Ra Anumzamo'a, ama ana zama hana zankura antahi onkamigahie. ¹⁹ Anagema hazageno'a, Usia'a kre mna vu zana azampi eri'nenno kre mna vu'za nehireti tusi arimpagu hu'ne. Hagi Usia'ma ana pristi vahetaminku tusi rimpama nehegeno, Ra Anumzamofu nompiku kre mnavu itama me'nere ana pristi vahetmimofu zamavuga ame huno fugo namuna kokovipi fore hu'ne. ²⁰ Hagi ugagota pristi ne' Asaria'ene, mago'a pristi vahe'mo'zama kazama fugo namuma kokovitema fore'ma hige'za, ame hu'za avre'za mono nompintira atirami'naze. Ana'ma hazageno'a, agranena ame huno atirami'ne. Na'ankure Ra Anumzamo'a ana krireti hazenke amino azeri haviza hunaku, atregeno avufgarera efore hu'ne. ²¹ E'ina higeno Usia'a ana fugonkrine mani'nenno ufri'ne. Hagi ana krifima mani'nenno'a, agraku ru nompiku mani'ne. Na'ankure Ra Anumzamofu nompintira ahe megiku atre'naze. Hagi nemofu Jotamu avrentageno kini ne'mofu kuma'ene maka vahetaminena kegava hu'ne. ²² Hagi Usia'ma kinima mani'nenno hu'nea zantamina, Kasnampa ne' Amosi nemofu Aisaia ana mika naneke avontafepina krente'ne. ²³ Hagi Usia'ma frige'za, agra fugo kri eri'ne hu'za nehu'za, agehemokizmima asenezamantazafi matipima kini vahetmima asenezmantazafi asente'naze. Anama hutazageno'a, nemofu Jotamu agri nona erino kinia mani'ne.

Jotamu'ma Juda vahe kini mani'nea naneke

¹ Hagi Jotamu'a 25'a kafu hu'nenno Juda vahe kinia efore huno mani'nenno, 16ni'a kafufi Jerusalemi kumatera kinia mani'ne. Hagi nerera'a Zadoki mofakino agi'a Jerusa'e. ² Hagi Jotamu'a, ko'ma nefa Usia'ma hu'neaza huno Ra Anumzamofu avurera fatgo avu'ava hu'neanagi, Ra Anumzamofu mono nompina uofre'ne. Hianagi vea kevumo'za kumi avu'avara hu vava hu'za vu'naze. ³ Hagi mono nomofu kuma kafanku'ma Anagamu Kaziga Kafane hu'zama nehaza kafana Jotamu'a eri so'e nehuno, Ofeli agona kazigama me'nea kuma vihua rama'a eri'za ete erino eri so'e hu'ne. ⁴ Hagi Juda agona kokampina rama'a rankumatmi negino, zafama me'nea Juda agonaramimpina mani'ne'za ha' vaheku'ma kesaza zaza nontamine, bihuraminena trohuntekere hu'ne. ⁵ Hagi Jotamu'a kinima mani'nea knafina Amoni vahera ha' ome huzmanteno hara huzmagatere'ne. Hagi e'ina'ma higeno'a, Amoni vahe'mo'za 3'a kafufi Jotamuna takisima ami'nazana, kna'amo'a 4 tani (3,400 kilo) hu'nea silva zagogi, 480 tani hu'nea witigi, 480 tani (1,820 kilo lita) hu'nea baligi hu'za mago mago kafurera eri'za eme amitere hu'naze. ⁶ E'ina hazageno, Jotamu'a hankvenentake kini efore hu'ne. Na'ankure agra maka zama hifina Ra Anumzana Anumzama'amofona amagera antefatgo hu'ne. ⁷ Hagi Jotamu'ma kinima mani'nenno hu'nea zantmimofu agenkene, ha'ma hu'nea zamofu agenke'anena Israeli kini vahetamine Juda kini vahe'tmimofu zmagenkema krenentaza

avontafepi krente'naze. ⁸ Hagi Jotamu'a 25'a kafu hu'нено, kinia efore huno 16ni'a kafu Jerusalemi kumatera kinia mani'ne. ⁹ Ana huteno Jotamu'ma frige'za, Deviti rankumapi ome asentazageno, nemofo Ahasi agri nona erino kinia mani'ne.

28

Ahasi'ma nefa noma erino Juda vahe kini efore hu'nea naneke

¹ Hagi Ahasi'a 20'a kafu hu'нено, Juda vahe kinia efore huno Jerusalemi kumatera 16ni'a kafufi kinia mani'ne. Hagi agra negeho Deviti'ma fatgo avu'ava'ma hu'neaza huno Ra Anumzamofu avurera fatgo avu'avara osu'ne.

² Hianagi agra ko'ma Israeli kini vahe'mo'zama hu'naza zamavu'zamava nezmavaririno, Bali havi anumzante'ma mono'ma hunte'naza zana ainireti kremramra huno amema'a tro hunte'ne.

³ Hagi ana mopafima mani'naza vahe'ma Ra Anumzamo'ma zamahekasopetreno Israeli vahe'ma mopazmima erizmi'nea vahetmimofo kefo hi'mnage avu'ava huno Ahasi'a Hinomu agupofi ofa nehuno, ne' mofavre naga'anena zamaheno tevefi Kresramana vu'ne. ⁴ Hagi Ahasi'a havi anumzama mono'ma hunentaza agona kumatmimpine, zafa agafafine, havi anumzamofontera ofa nehuno, mnanentake zana kremna vu'ne.

⁵ E'ina higeno Ra Anumza agri Anumzamo'a Siria kini ne'mofo azampi Ahasina avrentegenon hara hu agatereno, rama'a vahekrerfa kina huzmanteno zamavareno Damaskasi kumate ome nezmantegenon, ana zanke huno Ra

Anumzamo'a Israeli kini ne'mofo azampi Ahasina avrentegeni hara huntenu, rama'a sondia vahe'a hazenkea zami'ne. ⁶ Hagi Israeli kini ne' Remalia nemofo Peka'a magoke knafina, 120tauseni'a koro osu hankavenentake Juda sondia vahetmina zamahe fri'ne. Na'ankure zamagra Ra Anumzana zamagehe'i Anumzamofona zamefi humi'nazagu anara hu'ne. ⁷ Hagi kini ne'mofona mofavre'a Maseiama, kini ne'mofo kuma'ma kegavama hu'nea sondia ne' Azrika'ma, kini ne'mofoma eme amefi'ma hu'neno'ma vahe'ma kegavama nehia ne' Elkananena, maka magoke kna zupage Efraemi kumateti harafa sondia ne' Zikri'a zamahe vagare'ne. ⁸ Hagi Israeli sondia vahe'mo'za Juda vahera zamafuhe'i a'nene, ne' mofavreramine, mofa'nezminena 200tauseni'a zamavare'za, ha'pinti'ma eri'za zantamina tusi zantamine eri'za Sameria rankumate vu'naze.

⁹ Hianagi Ra Anumzamofu kasnampa ne' Odeti'a ana Israeli sondia vahetmima hateti'ma Sameria kumate'ma neaza vahetmina amanage huno ome zamasami'ne, Kehu, Ra Anumzana tamagehe'i Anumzamo'a Juda vahekura tusi arimpa ahenezmantenu, zamavare tamazampina antegegeta zamaheta hara huzmagateraze. Hianagi tamasunkura osu kefo'za huta zamahazageno ana zamo'a Anumzamofu avure vigeno keno antahino hu'ne. ¹⁰ Ana huteta menina Juda kumate'ma nemaniza vene'nene a'nanene Jerusalemi kumate vene'nene a'nanena kazokzo vahe zamazeri tro hunaku tamagesa nentahize. Hianagi tamagra'enena Ra Anumzana tamagri Anumzamofu avurera kumi hu'naze. ¹¹ Hagi

menia ke'ni'a antahita kinama huzmanteta zamavaretama aza tamafu tamagnana ete huzmantenke'za viho. Na'ankure menina Ra Anumzamo'a e'inahu tamavutamavama haza zankura tusi arimpa aheramante'ne.

¹² Anankema nehigeno'a, Efraemi kva vahetmima, Jehonani nemofo Asaria'ma, Mesilemoti nemofo Berekaia'ma, Salumu nemofo Jehizkaia'ma, Hadlai nemofo Amasa'ma hu'za kasnampa ne'mofo kerera mago zamarimpa hute'za oti'za,

¹³ ana sondia vahetminkura amanage hu'naze, tamagra kinama huzmanteta zmavreta aza vahetmina zamavareta amarera omegahaze. Na'ankure Ra Anumzamofu avurera kumitimo'a ko marerino ra hu'neanki, mago'ene erinte agofetu huta kumira nehazageno, Israeli vahe'mota Ra Anumzamo'a tusi arimpa ahenerante. ¹⁴ Anage hazage'za ana sondia vahe'mo'za kinama huzmante'za zamavare'za aza vahetmina, ana kva vahetmimofo zamavugane, vahe'mokizmi zamavuga eme nezmatre'za, hapinti'ma eri'za aza zantaminena maka eme ante'naze. ¹⁵ Hagi sondia vahe'mo'za ha'pinti'ma eri'za e'naza kukenaramine, zamaga nonena ana kva vahetmimo'za e'za emeriz'za zamavufaga zamavapama zamavare'za e'naza kina vahetmina zamizage'za kukena nehazageno, nezane tinena zamizage'za nenazage'za zamavufagama tga hunerera masavena frezmante'naze. Ana hute'za kama vuga'ma osaza vahetmina, donki agumpi zamavarenente'za amne vahe'enena zamavare'za zamafuhe'zama mani'narega tofenke kumapi Jeriko kumate ome

zamatrete'za, ete Sameria kumate e'naze.

Ahasia'a Asiria vahe'ene eri mago hu'nea naneke

¹⁶ Hagi ana knafina kini ne' Ahasi'a Asiria kini netega eme aza hinogu kea atre'ne.

¹⁷ Hagi Edomu vahe'mo'za ete mago'ane Juda vahera hara eme huzmante'za hara huzmagatere'za kina huzmante'za zamavare'za vu'naze.

¹⁸ Hagi Filistia vahe'mo'za Juda agonaramimofu agafine, Negevi kazigama me'nea kumatmina arohu eme zamare'za, Bet-sesi kumapi vahetamine, Aijaloni kumapi vahetamine, Gederoti kumapi vahetamine, Soko kumapima nemaniza vahe'ene tavaonte'ma megagi'nea kumatmimpi vahetamine, Timna kuma'ma, tavaonte'ma megagi'nea kumatmimpi vahetamine, Gimzo kuma'ma, tavaonte'ma megagi'nea kumapi vahetamine maka ha eme huzmante'za zamahe'za hanare'za, ana kumatamimpi mani'naze.

¹⁹ Kini ne' Ahasi'ma hia avu'avaku huno Ra Anumzamo'a Juda vahera zamazeri anterami'ne. Na'ankure agra hige'za Juda vahe'mo'za kefo kumi avu'avara nehu'za, Ra Anumzamofona zamagu'aretira huza amagera onte'za zamefi humi'naze.

²⁰ E'ina hu'negu Asiria kini ne' Tiglat-Pilesa'a eme aza hugaragi hara eme hunte'ne.

²¹ Ahasi'a agra nompinti'ene, eri'za vahe'aramimofu nompinti'ene, Ra Anumzamofu mono nompintira zago'amo'ma marerinea zantamina erino Asiria kini nera takisia eme ami'neanagi, ana zama hia zamo'a aza osu'ne.

²² Hagi Ahasi'ma ana hazenke knafima mani'nenoa, Anumzamofona antahinomino

mago'ane kefo avu'avara nehuno, Ra Anumzamofontera mani fatgo osu'ne. ²³ Hagi Ahasi'a huno, Damaskasi kini vahetmima zamazama hige'za ha'ma hunagatere'naza havi anumzantaminte ofa kresramana vanuge'za nagrira naza hugahaze, nehuno ana havi anumzante ofa kresramana vu'ne. Hianagi agra zante hazenkea avreno egeno, mika Israeli vahe'mo'zanena hazenkefi ufre'naze. ²⁴ Hagi Ahasi'a Anumzamofu mono nompinti kavu zuomparamina erino emeri atru huteno, takoraku hunetreno Ra Anumzamofu mono no kafana ahe ankaninereno, Jerusalemi kumapina maka kaziga havi anumzante'ma Kresramanama vu ita tro hu'ne. ²⁵ Hagi Juda mopafima me'nea ranra kumatamimpina havi anumzantaminte'ma ofama hanaza kumatami'ma troma huntetere'ma hiazamo higeno, Ra Anumzana agehe'i Anumzamofu tusi arimpa ahente'ne. ²⁶ Hagi Ahasi'ma kinima agafa huno mani'nereti'ma vuno ome vagare'nea knafima maka zama hu'nea zamofu agenkea, mika Juda kini vahe'ene, Israeli kini vahetmimofu zamagenkema krenentaza avontafepi krente'naze. ²⁷ Hagi Ahasi'a frige'za Jerusalemi rankumapi asente'naze. Na'ankure avufga'a eri'za kini vahe'tmimofu matipina ome ase onte'naze. Hagi anama hutegenoa, nemofu Hezekai'a agri nona erino kinia mani'ne.

29

Hezekai'ama Juda vahe kini mani'nea naneke

¹ Hagi Hezekai'a 25'a kafu hu'neni Juda vahe kini efore huno 29ni'a kafufi Jerusalemi kumatera

kinia mani'ne. Hagi nerera'a Zekaraia mofakino agi'a Abija'e. ² Hagi agra Ra Anumzamofa avurera negeh Deviti'ma hu'neaza huno fatgo avu'ava hu'ne.

Hezeki'ama mono no azeri agru hu'nea naneke

³ Hagi Hezekaima kinima agafa huno nemanino'a ese kafumofa ese ikantera Ra Anumzamofa mono nonkafantamima ahenkanima re'nazana anagino eri hagro nehuno eri so'e hu'ne. ⁴ Hagi pristi vahe'ene Livae vahe'enena mono kumamofona zage hanati kaziga kehige'za eme atru hazageno, ⁵ amanage huno zamasmine, Nagrama hanua kea Livae nagamota kama antahiho, menina tamagra'a tamazeri agru nehuta, Ra Anumzana tamagehe'i Anumzamofa mono nona azeri agru nehuta, ana mono nompima agru osu zantmima me'neana eri atreho. ⁶ Hagi tagehe'za Ra Anumzana tagri Anumzamofona netreza, amagera onte kefo avu'ava hu'naze. Zamagra Ra Anumzamofone, Agrama nemanina mono noma'anena zamagena humi'naze. ⁷ Hagi ra mono nonkafana eriginente'za, zotare'ma tavima nereana husu hunente'za, mnanentake zane kre fananehu ofanena Israeli vahe Anumzamofa mono nompina kresramana ovu'naze. ⁸ E'ina hazageno Juda vahe'ene Jerusalemi kumate vahe'enena Ra Anumzamo'a tusi arimpa ahenezmanteno, zamazeri haviza hige'za vahe'mo'za nege'za kizazokago kema huzamante'naza zana tamagra tamavufintira ke'naze. ⁹ E'ina agafare tafahe'ina bainati kazintetira zamahe nefri'za, ne mofavretine,

mofanetine, a'netinena kina huzmante'za zamavare'za vu'naze. ¹⁰ Hagi nagra menina nagu'areti hu'na Ra Anumzana Israeli vahe Anumzane eri hagerafi huvempage huankino tusi rimpama ahenerantea zamo'a rurava hegahie. ¹¹ E'ina hu'negu namoheta erizantmia otreho, na'ankure Ra Anumzamo'a agri avugama eri'zama enerita ofama hanaza eri'za vahera ko tamagri huhampri tamante'ne. ¹² Anagema hige'za oti'za ana eri'zama eri'naza Livae vahera, Kohati nagapinti Amasai nemofo Mahati'ma, Azaraia nemofo Joeli'e. Hagi Merari nagapintira, Abdi nemofo Kisi'ma, Jehaleleli nemofo Azaraia'e. Hagi Gesoni nagapintira, Zima nemofo Joa'ma, Joa nemofo Edeni'e. ¹³ Hagi Elisafani ne' mofavrerarena Simri'ene Jeuelike. Hagi Asapu ne' mofavrerarena Zekaraia'ene Matanaiake. ¹⁴ Hagi Hemani nagapintira, Jahieli'ene Simeike. Hagi Jedutuni nagapintira Semaia'ene Uzielike. ¹⁵ Hagi ana Livae vahe'mo'za zamafuhe'ina zamagna kehu atru hu'za zamazeri agru hute'za, kini ne'mo'ma Ra Anumzamofu kasegema avaririno zamasmia kante ante'za mono nona eri agru hu'naze. ¹⁶ Hagi ana pristi vahe'mo'za Ra Anumzamofu mono nompri mareri'za maka pehenama hu'nea zantamina kaza zantamina eri fegi'a mono kumapi atre'naze. Ana hutazage'za anantetira Livae vahe'mo'za eri'za Kidroni Agupofi vu'naze. ¹⁷ Hagi ana vahetmimo'za ese ikamofona ese knazupa eri'zana agafa hu'za eri'za nevazageno 8ti knazupa Ra Anumzamofu mono nompima ufre kafanteru ehanati'naze. Hagi mago 8'a knafi mono noma eri agruhu

eri'zana eri'za vu'za ese ikamofona 16ni knazupa ana eri'zana eri vagare'naze. ¹⁸ Ana hute'za vu'za Kini ne' Hezekaiana amanage hu'za ome asmi'naze, Hago tagra ana maka Ra Anumzamofono mono nona eri agruhu vagareteta, kresra mnama vu itane maka anante'ma eri'zama e'neriza zantamine, ruotge bretima ante itane, anante'ma eri'zama eri zantaminena maka eri agru huvagare'none. ¹⁹ Hagi kini ne' Ahasi'ma Ra Anumzamofoma amefi'ma hunemino mono noma'ama eri'negino, maka eri'za zantmima ana nompinti'ma eritrerema hu'nea zantamina eritru huta eri ante fatgo nehuta eri agru huteta Ra Anumzamofonte'ma kre sramnavu itamofono avuga antonkeno me'ne.

Hezekai'a mono nompima mono'ma hu avu'avaza ete eri agafa hu'nea naneke

²⁰ Anagama hazageno'a, Hezekai'a anante knazupa nanterame otino rankumapi eri'za vahe'aramina kehige'za atru hazageno, Ra Anumzamofono mono nontega zamavareno mareri'ne. ²¹ Ana'ma higeno'a ana vahe'mo'za 7ni'a bulimakaonki, 7ni'a ve sipisipi afutminki, 7ni'a ve sipisipi afu anentatminki, 7ni'a meme afutminki hu'za, kini ne'mo'ma kegavama hu'nea mopare'ene, mono nonte'ene, Juda vahete'enema kumi ofama hu'zana avre'za vu'naze. Ana hazageno kini ne' Hezekai'a Aronimpinti'ma fore'ma hu'naza pristi vahekura huno, Ra Anumzamofono kresramana vu itare afutamina aheta kresramana viho hu'ne. ²² Hige'za pristi vahe'mo'za ana bulimakao afutamina ahe'za korama'a tagi'za kresramana vu itare

rutritri hunte'naze. Ana nehu'za ve sipisipi afutamina ahe'za korama'a tagi'za kresramana vu itare rutritri hunte'naze. Hagi anantera sipisipi afu anentatmina ahe'za korama'a tagi'za kresramana vu itare rutritri hunte'naze. ²³ Ana hute'za kumite'ma ofama hu meme afutamina kini ne'mofo avugane maka vahetmimofo z mavugane zamavare'za azage'za, kini ne'ene maka vahe'mo'zanena zamazana ana meme afutami agofetu ante'naze. ²⁴ Ana hutazageno, ana pristi vahe'mo'za ana meme afutamina aheza korama'a tagiza maka Israeli vahe'mofo kumi nona huza Kresramana vu itare rutritri hu'naze. Na'ankure kini ne'mo'a huno, Maka Israeli vahete kre fanane hu ofane, kumite ofanena hiho huno huzmante'ne. ²⁵ Ana nehuno kini ne' Hezekaia'a Livae nagara zamazeri otitere hige'za Ra Anumzamofu mono nomp nase'nasepane, hapu zavenane, lairiema nehaza zavenane eri'za otihoma hire otitere hu'naze. Na'ankure e'i ana'ma hu'nazana Devitine, Anumzamofu kasnampa ne' Gatine, kasnampa ne' Neteninema Ra Anumzamo'ma zamasamige'za hu'naza kante anteno zamazeri otitere hu'ne. ²⁶ Hagi ko'ma Deviti'ma ruzahu ruzahu zavenaramima tro'ma hunte'neana Livae vahe'mo'za eri'neza retrotra hu'za otitere hu'naze. Hagi pristi vahe'mo'zanena ufena eri'za otitere hu'naze. ²⁷ Ana hutazageno Hezekaia'a Kresramana vu itare Kresramana viho hige'za, tevefima kre fananehu ofama nehazageno'a, Ra Anumzamofu agima erisgama hu zagamera agafa nehazageno, ufena nerazageno, Israeli vahe kini ne' Deviti'ma tro'ma hu'nea zavenaramima eri'naza

vahetmimo'zanena ana zavenaramina nehe'za zagamera hu'naze. ²⁸ Ana'ma nehazageno'a maka vahe'mo'za Ra Anumzamofona monora hunentazageno, zagame'ma nehaza vahe'mo'za zagamera nehazageno, ufema neraza vahe'mo'za ufena re'naze. Hagi e'ina hu'za zagamera nehu'za monora nehazageno kre fanane hu' ofama kre'naza ofamo'a tefanane hu'ne. ²⁹ Hagi ana ofamo'ma tefananema hutege'za, kini ne' Hezekaiia'ene mika anampima mani'naza zamare'na re'za Ra Anumzamofona monora hunte'naze. ³⁰ Hagi kini ne' Hezekaiia'ene vugota eri'za vahe'amo'zanena Livae vahe'tmina zamasmiza, Devitine kasnampa ne' Asapukizni nehuta, Ra Anumzamofona agia erisga hiho hu'za zamasmizaze. Anage hazage'za musezampinti nehu'za kepri hu'za Ra Anumzamofona monora hunte'naze. ³¹ Ana hutazageno, Hezekaiia'a anante huama huno, Menina Ra Anumzamofonte tamagra'a tamazeri ruotge hazanki, Kresramanama vu ofane, Ra Anumzamofona susu hunte ofenena erita Ra Anumzamofona nOMPI eho. Anage hige'za ana vahetmimo'za kre fanane hu' ofama susu'ma hunte ofanena eriza neazageno, izano agu'amo'ma musema himo'a agra avesite musema huno'ma hu ofa erino etere hu'ne. ³² Anama hazage'za Ra Anumzamofontegama tevefima kre fanane hu' ofa hu'zama vahe'mo'zama eri'za e'nazana, 70'a ve bulimakao afutminki, 100'a ve sipisipiafutminki, 200'a sipisipi anentataminki, hu'za avre'za e'naze. ³³ Hagi ana nehu'za erinte ruotge'ma hu'naza ofama eri'zama e'nazana, 600'a bulimakao

afutminki, 3tauseni'a sipisipi afutami avre'za e'naze. ³⁴ Hianagi ana mika afutmima ahenokararuvazi pristi vahera rama'a omani'naze. E'ina hu'negu zamafuhe'za Livae naga'mo'za zamaza hu'za ana eri'zana enerizage'za rama'a pristi vahe'mo'za zamagra'a zamazeri agru hute'za eri'za zamirera e'za eme zamaza hu'za ana eri'zana eri vagare'naze. Na'ankure Livae vahe'mo'za ana eri'zama eri'nazana zamagu'areti hu'za pristi vahera zamagatere'za zamagra'a zamazeri agrua hu'naze. ³⁵ Hagi rama'a kre fanane hu ofama hazafina, arimpa fruhu ofama haza bulimakao afumofa afova'ane, waini ti ofanena hu'naze. E'ina hazageno Ra Anumzamofa mono nompima mono'ma hu'zana agafa hu'ne. ³⁶ Hagi Anumzamo'ma zamaza hige'za ame hu'za maka zama huvagama raza zankura Hezekaia'ene mika vahe'mo'zanena tusi muse hu'naze.

30

Ozmahe zamagatere'nea knare antahimi knamofa musenkasema Hezekaia hu'nea naneke

¹ Ra Anumzamofa nonte Jerusalemi e'za, Ra Anumzana Israeli vahe' Anumzamo'ma Ozmahe Zamagatere'nea zanku eme antahimiza musenkase hihogu, maka Israeli vahetegane, Juda vahetegama kema erino vuno enoma hu vahera Hezekaia'a huzmantege'za nevazageno, ana zanke huno Efraemi nagategane Manase nagateganena avona kretregeno vu'ne. ² Hagi kini ne'ene, eri'za vahe'aramine, maka Jerusalemi kumapima nemiza vahe'mo'zanena,

namba 2 ikante eme atru hu'za ne'zana kre'za nene'za Anumzamo'ma Ozmahe Zamagatere'nea zanku'ma antahiminaku antahintahia retroma haza zamo'a knare hu'ne. ³ Ana kna fatgorera ne'zana kre'za nene'za musena osu'naze. Na'ankure ana knarera rama'a pristi vahe'mo'za zamazeri agrua osazageno, Jerusalemi kumapina vahera eme atrua osu'naze. ⁴ Hagi Ozmahe Zamagatere'nea zanku'ma antahimiza ne'zama kre'za nene'za antahimi antahintahima retro'ma hazazamo'a, kini ne'mofo avure'ene maka vahetmimofo zamavurera fatgo hu'ne. ⁵ Ana hige'za mika Israeli mopafima sauti kaziga Besebati'ma marerino noti kaziga Dani moparegama mani'naza vahetmintega kea atre'za, maka vahera Jerusalemi kumapi eme atru huta Ra Anumzana Israeli vahe Anumzamo'ma Ozmahe Zmagatere'nea zanku'ma antahimiza kre'za nenaza ne'za kreta neneta antahimiho hu'za hu'naze. Na'ankure kasegefima krente'nea kante ante'za ana maka vahe'mo'za ana kna kegava hu'za ovariri'nazanki, osi'a vahe'mo'za kegava hu'za avariri'naze. ⁶ E'ina hu'negu kini ne'mo'a maka Israeli vahetegane, Juda vaheteganena amanage huno avona kreteno zamige'za avoma erino vuno eno'ma hu vahe'mo'za eri'za vu'naze. Maka Israeli vahe'mota ete rukrahe huta Ra Anumzana Abrahamune, Aisakine, Israeli vahe Anumzamofonte enkeno, osi'a nagama Siria kini ne'mo'ma tamavararigetama fre'naza nagara Ra Anumzamo'a rukrahe huno eno tamagrane emanigahie. ⁷ Hagi kote'ma tamagehe'zane tamafuhe'zanema Ra Anumzana

tamagehe'i Anumzamofoma zamefi'ma humiza azeri arimpama hazageno, zamahe frigetama ke'nazazana osiho. ⁸ Tamagehe'zama hu'naza zana huta Anumzamofu kegura tamagu'a azeri hankave otita, Ra Anumzamofu agoraga nemanita, eri ruotge'ma hu'nea mono noma'afi eta Ra Anumzana tamagri Anumzamofu monora eme huntkeno arimpama aheneramantea zamo'a ome amne hino. ⁹ Na'ankure Ra Anumzana tamagri Anumzamo'a rimpa fru huno asunku Anumzankino tamagrama ete rukrahe'ma huta Agritegama esageno'a avresra huramanteno amagena huoramigahie. ¹⁰ Higeno ana avona, avoma erino vuno eno hu vahe'mo'za eri'za kumate kumate Efraemi mopafine, Manase mopafine, Zebuluni mopafi vahetmina zamiza vu'nazanagi, ana kegura hunte'za kiza zokago ke hu'naze. ¹¹ Hianagi Asa nagapinti'ene Manase nagapinti'ene Zebuluni nagapinti'enena osi'a naga'mo'za anankema nentahi'za z mavufga anteramiza, Jerusalemi kumatera e'naze. ¹² Ana'ma nehazageno'a, Anumzamo'a Juda naga'mofonte azana anteno zamagua eri mago hige'za Ra Anumzamo'ma kini ne'ene eri'za vahe'araminema zamasamige'za ome zamasmiza zana amage ante'za ana zana hu'naze.

Ra Anumzamo'ma Ozmahe Zamagatere'nea kna ete agafa hu'za kegava hu'naza naneke

¹³ Hagi namba 2 ikantera tusi'a vahe'mo'za Zo-ore Breti kre'za nene'za musenkase hu'naku Jerusalemi kumatera eme atru hu'naze. ¹⁴ Hagi mika havi anumzante'ma Kresramana vu itaramine, mika mnanentake'za kre mnama

vu itaramima Jerusalemi kumapima me'neana eri'za vu'za Kidroni agupofi ome atre'naze. ¹⁵ Hagi namba 2 ikamofu 14ni zupa Ozmahe Zamagatere'nea zanku'ma antahimi'za, sipisipi anentatamina ahe'naze. Ana'ma hazage'za pristi vahe'mo'za zamagazegu nehu'za zamagra'a zamazeri ruotge hute'za, kresramanama vu ofa eri'za Ra Anumzamofu nompfi vu'naze. ¹⁶ Hagi Anumzamofu eri'za vahe Mosese kasegefima me'nea kante ante'za, pristi vahetamine Livae vahe'mo'za eri'za kankamuzmire otitere hu'ne'za, Livae vahe'mo'za korana eri'za pristi vahe'ma eme zamizage'za eri'za kre sramnavu itarera ru tritri hu'naze. ¹⁷ Na'ankure ana vahe kevufina zamazeri agruma osu vahetmina rama'a mani'naze. E'ina hu'negu Livae vahe'mo'za Ozmahe Zmagatere'nea zanku'ma antahimiza nehaza sipisipi anentatamina mago mago vahe'mofu amente amente ahe'za zamazeri agru hu'naze. Na'ankure ana maka vahe'mo'za agrua osu'nazankiza Ra Anumzamofontera sipisipi afu anentamina ohe'naze. ¹⁸ Hagi Efraemi nagapinti'ene, Manase nagapinti'ene Isaka nagapinti'ene Zebuluni nagapinti'enema e'naza vahera, kini ne' Hezekai'a nunamuna huzmantetege'za, kasegea amagera ante'za zamagra'a zamazeri agru osu'nazanagi, Ozmahe Zmagatere'nea zanku'ma antahimi'za nenaza ne'zana amne ne'naze. Na'ankure Hezekai'a amanage huno nunamuna hu'ne, Knare Ra Anumzamoka magoke magoke vahe'mofu kumira apasezmanto. ¹⁹ Hagi mono nomofu kasegema amage antezamo azeri agru osugahianagi,

iza'o, Anumzamofonte'ma agu'ama anteno Ra Anumzana agehe'i Anumzamofoma amagama antesia vahera kumi'a apasento. ²⁰ Anage higeno Ra Anumzamo'a Hezekai'a nunamuna antahimino vahetmina zamazeri knare nehuno, kumizmia atrezmante'ne. ²¹ Hagi Israeli vahetmima Jerusalemi kumate'ma atruma hu'naza vahe'mo'za 7ni'a knafi Zo-ore Bretima nenaza knaguma antahimi ne'zana kre'za nene'za, musena nehazageno Livae vahe'ene, pristi vahe'mo'za maka kna zavenaramina nehe'za zagamera hu'za Ra Anumzamofona maka hanavezmireti hu'za agi'a erisga hu'naze. ²² Hezekai'a knare antahintahima ante'za Ra Anumzamofona eri'zama eri'za Livae vahetmina zamazeri hankavetike zamasami'ne. Anagama hutege'za Israeli vahe'mo'za 7ni'a knama huhampri'naza knafi ne'zana kre'za nene'za zamarimpa fru ofa nehu'za, Ra Anumzana zamagehe'i Anumzamofona susu hunte'naze.

²³ Ana hute'za maka vahe'mo'za mago zamarimpa hu'za mago'ene 7ni'a zagegna erinte'za, Ozmahe Zmagatere'nea zankura ne'zana kre'za nene'za antahimi'naze. E'ina hige'za 7ni'a zagegnafi ne'zana kre'za nene'za musenkase hu'naze. ²⁴ Hagi kini ne' Hezekai'a Juda vahetmina, ofama hu'zana 1tauseni'a bulimakao afutminki, 7tauseni'a sipisipi afutminki huno zamigeno, kini ne'mofo eri'zama e'neriza kva vahe'mo'za 1tauseni'a bulimakao afutminki, 10 tauseni'a sipisipi afutminki hu'za zami'naze. Hagi rama'a pristi vahe'mo'za zamagra'a zamazeri agrua Anumzamofona avurera

hu'naze. ²⁵ Hagi maka Juda vahe'mo'zane, maka vahetmima Israeli mopafinti'ma e'naza vahe'mo'zane, pristi vahe'mo'zane, Livae vahe'mo'zane, maka ruregati'ma Juda mopafima enemaniza vahe'mo'zanena musenkase hu'naze. ²⁶ E'ina higeno Jerusalemi kumapina vahe'mo'za tusi muse hu'naze. Na'ankure Israeli kini ne' Deviti nemofo Solomoni knareti'ma eno ana knare'ma ehanati'neana, e'inahu'zana Jerusalemi kumapina fore osu'nea knaza fore hu'ne. ²⁷ Hagi anante pristi vahe'mo'zane Livae vahe'mo'zanena oti'za ana vahetmina asomu ke huzmantageno, Anumzamo'a nunamu zamia antahi'ne. Na'ankure nunamu zamimo'a monafinka Ra Anumzamo'ma nemanian ruotge kumapi mareri'ne.

31

Hezekai'a mono'ma hu avu'avaza eri kasefa hu'nea naneke

¹ Hagi ana maka musenkase'zamo'ma vagamaregeno'a, Israeli vahe'ma anampima mani'naza vahe'mo'za atirami'za Juda rankumatamimpi vu'za havi anumzante'ma mono'ma hunentaza zafaramine, Asera havi anumzamofa amema'ama zafare'ma antre'za tro hunte'neza mono'ma hunentaza zafaraminena maka Juda mopafine, Benzameni mopafine, Efraemi mopafine, Manase mopafima, havi anumzama mono'ma hunentaza itane, agonafima havi anumzantema mono'ma hunentaza kumatmima me'neana ana maka taganavazi atre'naze. Ana hute'za maka Israeli

vahe'mo'za ete nozmima me'nea rankuma zamirega vu'naze.

² Hagi pristi vahe'mo'zane Livae vahe'mo'zama Ra Anumzamofu mono nonkumapima ufre kafaraminte'ma eri'zama eri'nagura, Hese kai'a refko huno Kresramanama vu eri'zane, arimpa fru ofama hu eri'zane, kafante'ma manine'za susu hu'za zagame'ma hu eri'zana kevure kevure zamitere hu'ne. ³ Hagi kinagane nanterane, maka mani fru hu Sabati knare'ene, kasefa ikante'ene, Ra Anumzamofu kasegefima huno ne'zama kreta neneta muse hugahazema hu'nea knare'enema Kresramanama vu zana kini ne' Hese kai'a agra'a afu keginafintira zami'ne. ⁴ Hagi kini ne'mo'a Jerusalemi kumapima nemaniza vahetminkura huno, pristi vahe'ene Livae vahe'enena, ana ne'zana zamigahazema hu'nea kante anteta ne'zana eme zaminke'za nene'za, Ra Anumzamofu kasegefima hu'neaza hu'za zamagu'areti hu'za eri'zana eriho. ⁵ Hagi Hese kai'a ma hia nanekema Israeli vahe'mo'zama nentahi'za ese ne'zama hozafima nenama hu'nea ne'zana tusi ne'za eri'za e'naze. ⁶ Hagi Israeli vahetamine Juda vahetamimo'zama Juda rankumatamimpima nemaniza vahe'mo'za bulimakao afuzmine, sipisipi afuzmine hampriza nevazageno, 10nima hia bulimakao afutamine sipisipi afutaminena avre'za e'naze. Ana nehu'za Ra Anumzana zamagri Anumzamofonte'ma eri ruotgema hu'nea zantamina hampriza nevazageno 10nima hia zantamina eri'za eme kevure kevure antazageno agonagna huno hihi huno mareri'ne. ⁷ Hagi namba 3 ikante agafa

hu'za ana ne'zana eri atru hu'za nevazageno, 7ni ikante ome vagare'naze. ⁸ Ana'ma nehazageno Hese kai'ene vugota kva vahe'mo'zanema eme kazama ana neza ke vuramimo'ma agonagna'ma huno mareri'nege'za, Ra Anumzamofona agia erisga nehu'za, asomu kea Israeli vahetmina huzmante'naze. ⁹ Ana huteno Hese kai'a pristi vahetamine Livae vahetaminena ana ne'za ke vuraminkura zamagenoka huno, Igati ama ne'za ke vuramina eri atru hu'naze? ¹⁰ Higeno Zadoku nagapinti ugagota pristi ne' Azaraia'a kenona huzmanteno ne'zama eri'za e'naza knareti'ma eno amare'ma ehanati'neana, nezantimo'a hakare higeta nenonkeno rama'a ne'zamo'a amne aviteno me'ne. Na'ankure Ra Anumzamo'a tusi'a zampi Agra'a vahetmina asomura huzmante huno hu'ne. ¹¹ Hagi Hese kai'a kave'ma ante nontamina, Ra Anumzamofono nompiretro hiho hig'e'za, zamagra retro hunte'naze. ¹² Ana hig'e'za vahe'mo'za kentahiza ne'zana hamprizageno 10nima hia ne'za ke vuramine, eri ruotgema hu'naza ofaraminena eri'za ana nompireme ante'naze. Hagi ana maka zantmintera Livae nagapinti ne' Konani vugota huno kva mani'nenokegava higeno, nefu Semei agri amefi'a kva mani'ne. ¹³ Hagi kini ne' Hese kai'ene Anumzamofono monononte kva ne' Azariake'ma huzmante'nazakante ante'za Konanine nefu, Simeinema zanaza hu'zama ana nompima eri'zama eri'nazavahetmina, Jehieli'ma, Azazia'ma, Nahati'ma, Asaheli'ma, Jerimoti'ma, Jozabati'ma, Elieli'ma, Ismakia'ma, Mahati'ma, Benaia'e. ¹⁴ Hagi Livae

ne' Imna nemofo Kore'a, zage hanati kaziga kuma kafante kva hu'nenno vahe'mo'zama zamagra'a zamavesite'ma Anumzamofonte'ma eri'za aza ofane, Ra Anumzamofoma eme ami'za zantamine, eri ruotge hu'neza eri'za aza ofanena kegava hu'nenno refko huno pristi vahe'ene Livae vahera zami'ne. ¹⁵ Hagi Edeni'ma, Miniadini'ma, Jesua'ma, Semaia'ma, Amaraia'ma, Sekeniaki hu'za Korena aza hu'za ana ofaramima eri'zama azana pristi vahe'ma nemaniza ran kumatamimpima nemaniza zamafuhe'ina, ra vahetetima vuno mofavrere'ma vu'neana, ana ne'zantamina refko hu'za zamente zmente zamitere hu'naze. ¹⁶ Ra Anumzamofono nompima eri'zama zamige'za eri'zama eneri'za vahera ana zantamina refko hu'za maka 3'a kafuma hu'nea ne' mofavreramintetima mareri anagamuma atre'nea venenema zamagima avontafepima krente'nea vahetmina ana ne'zana refko hu'za zamitere hu'naze. ¹⁷ Hagi pristi vahetmimofo zamagima kre'nazana, nagate nagate negre'za 20'a kafuma agatere'naza Livae vahetmimofo zamagia eri'zama zamiterema hu'nere zamagi'a krentetere hu'ne. ¹⁸ Hagi ana kva vahe'mo'za ne'one mofavrezmine, a'nezmine, ne' mofavrezmine, mofa'nezminena zamagima krentetaza avontafepina maka zamagia krente'naze. Na'ankure zamagra'a hankavetiza Anumzamofono avurera zamazeri agru hu'naze. ¹⁹ Hagi pristi vahetmimofo Aroni agehemo'zama ranra kumatamimofo hozafu hu mopama megagi'nea mopafima nemaniza vahe'mo'za, mago'a vahetami huhampri zamante'nege'za

ne'zazmia eri'za ome zami'naze. Hagi ana ne'zana pristi nagapine, Livae nagapinema maka venenema zamagima avontafepima me'nea naga'mo'zage eri'naze. ²⁰ E'inahu huno maka Juda mopafina Hezekaia'a agu'areti huno Ra Anumzana Anumzama'amofu avurera knare huno fatgo avu'ava hu'ne. ²¹ Hagi Hese kai'a agu'areti huno Anumzamofu mono nomofu eri'zana enerino, kasegea kegava nehuno, Anumzamofona avaririne. E'ina higeno maka zama hia zamo'a knare'zanke hu'ne.

32

Asiria kini ne' Senakeripi'ma Juda vahe ha' huzmante'nea naneke

¹ Hagi Hese kai'a ma agu'areti'ma huno Ra Anumzamofu kema antahino maka eri'zama eri vagama neregeno'a, Asiria kini ne' Senakeripi'a Juda vahera hara eme huzmanteno, hanavenentake vihu kegina me'nea kumatamina zamaheno hanareno kegava huzmanteku hu'ne. ² Hagi Hese kai'a ma keama Senakeripi'ma Jerusalemi rankuma'ma ankanireno ha'ma huzmantenaku'ma egeno'a, ³ megia ti'ma Jerusalemi rankumapima enefrea tima rurega humitre antahintahi retro higeno, koroma osu hanave sondia vahe'amozane, ugota eri'za vahe'amo'za aza hu'za megiamama me'nea tine, tinkeria renkanire'naze. ⁴ Ana'ma nehazageno'a, tusi'a vahe'mo'za eme atru hu'za osi tintamine, ranra tintaminema maka anama'afima me'neana rurega ome humitre eme humi atre nehu'za amanage hu'naze, Asiria kini vahe'mo'za rama'a

tina me'nenige'za eme nesagi renkaniresune.
⁵ Ana nehuno Heseikai'a Jerusalemi rankuma keginamo'ma havizama hu'neama'a eri so'e nehuno, kuma'ma kegavama hu zaza nona ana agofetu negino, ana have keginamofu amefira mago have kegina nehuno, Deviti kumapima mopamo'ma uraminerega tukeheno mopa kateno ante aviteno evu'ne. Ana nehuno ha'ma hu'zantamine, hankoraminena rama'a tro hu'ne. ⁶ Hagi sondia vahete kva vahera Jerusalemi rankumamofu kafante atruma nehazafi Heseikai'a zamazeri atru huno zamazeri hankaveti naneke amanage huno zamasami'ne, ⁷ korora osuta hankavetita otiho. Asiria kini ne'ene rama'a sondia vahe'araminkura korora huta tamahirahikura osiho. Na'ankure tagri kazigama mani'nea ne'mofu hankavemo'a, agri kazigama mani'naza vahe'mofu hankavea razampi agatere'ne. ⁸ Asiria kini ne'mofu kazigama mani'naza sondia vahera ane vahetfanke mani'naze. Hianagi Ra Anumzana tagri Anumzamo tagri kaziga mani'neankino, taza huno ha' vahetia hara huzmantegahie. Hagi Juda kini ne' Heseikai'ma hiankema sondia vahe'mo'zama nentahi'za hankave eri'naze. ⁹ Hagi mago'a kna evutegeni, Asiria kini ne' Senakeripi'a sondia vahe'ane vuno Lakisi kumate vahe'ene hara ome nehuno, Juda kini ne' Heseikai'antegane maka Juda vahetmima Jerusalemi kumapima nemaniza vahetmintega amanage huno kea atrezmante'ne, ¹⁰ Nagra Asiria kini ne' Senakeripi'na amanage hu'na tamantahigoe, tamagra nazante

tamenarentinti hu'neta, Jerusalemi kumama avazagi kaginoana, ontahegahie huta mani'nazo?

¹¹ Tamagri kini ne' Hesekaia'a huno, Ra Anumzana tagri Anumzamo'a Asiria kini ne' azampintira tamaguvazigahie huno nerasmie. Hianagi reramavatga nehiankita, nezanku'ene tinku'enena frigahaze. ¹² Hagi Hesekai'a

agonafima mono'ma nehaza kumatamina eri haviza nehuno, kresramanama nevaza itaramina taganavazi netreno, Juda vahe'motane Jerusalemi vahe'mota magoke Kresramana vu itareke ofa eme Kresramana nevuta, monora hiho hu'ne. ¹³ Hagi mago'a kumate vahetaminte'ma

ko'ma nagehe'mo'zama hu'naza zane, nagrama menima nehua zana tamagra ontahi'nazo? Hagi ana vahetmina anumzazmimo'za zamaza hu'za nagri hanavefintira zamagura vazi'nazafi?

¹⁴ Hagi magore huno ana havi anumzamo'za nagri nazampintira zamagura ovazi'naze. Hagi inankna huno nagri nazampintira, tamagri Anumzamo'a tamagura vazigahie?

¹⁵ E'ina hu'negu atrenkeno Hesekaia'a amanara huno reramavatga osino. Hagi agri kerera tamentintia osiho, na'ankure magore huno mago kumate vahera anumzazmimo'a nagri nazampinti'ene, nafahe'mokizmi zamazampintira zamagura ovazi'ne. E'ina hu'neankino tamagri Anumzamo'a nagri

nazampintira tamagura ovazigahie. ¹⁶ Anagama nehige'za, Senakeripi eri'za vahe'mo'za Ra Anumzamofone eri'za ne'a Hesekainena ke ha'rezanante'naze. ¹⁷ Ana nehuno Senakeripi'a mago'a avonkreno Ra Anumzana Israeli vahe

Anumzamofona kiza zokago kea amanage huno hu havizana huno hufenkamitre'ne, Mago'a kumate vahe anumzamo'za zamazama osu'nazaza huno, Hesekaia Anumzamo'a nagri nazampintira tamagura ovazigahie. ¹⁸ Anagema huteno'a, Jerusalemi rankumamofu have kegina agofetuma mani'naza vahe'tmima Senakeripi eri'za vahe'mo'za zamazeri koro hu'za, ana rankuma'ma zamahe'za hanarenakura, Hibru vahe kefinti ranke hu'za kezati'zami'naze. ¹⁹ Ana vahe'mo'za mago'a kumate vahe'mo'zama zamazanteti'ma tro'ma hu'naza havi anumzantaminku'ma hu'nazankna ke Jerusalemi kumate nemaniza vahe'mo'zama mono'ma hunentaza Anumzamofonkura hu'naze.

²⁰ Hagi anankema nentahikea, kini ne' Hezekai'a ene kasnampa ne' Emosi nemofo Aisaia'enena zanazama hanigura Ra Anumzamofontega nunamuna hu'na'e. ²¹ Ana'ma hakeno'a, Ra Anumzamo'a mago ankeru huntogenu, maka sondia vahetamine, sondia vahete ugagota kva vahetmina Asiria kini nemofo seli nonkumapintira zamahe hana hu'ne. Ana higeno Sinakeripi'a agazegu nehuno atreno mopa'arega vuno havi anumzama'amofu nompima unefregeno'a, mago'a ne' mofavre naga'amo'za bainati kazinteti eme ahe fri'naze. ²² Ana higeno Asiria kini ne' Senakerepi azampinti'ene, mago'a ha' vahetmimofo zamazampintira Hesekaiane, Jerusalemi kumapima nemaniza vahetmina Ra Anumzamo'a zamagu nevazino, maka'zama

hazazampina kegava huzmantege'za fru hu'za mani'naze. ²³ Ana higeno rama'a vahe'mo'za Ra Anumzamofontega musezana eri'za Jerusalemi kumatera ne-eza, zago'amo marerisa muse zana Juda kini ne' Hesekaiana eri'za eme ami'naze. Ana'ma hutege'za mika kumate vahe'mo'za Hesekaiana ra agi amiza husga hunte'naze.

Hesekaia kri erino fri'za huteno kanamre'nea naneke

²⁴ Hagi ana knafina Hesekaia'a kri erino fri'za hu'ne. Hagi ana'ma nehuno'a, Hesekaia'a Ra Anumzamofontega nunamu higeno, kri'amo'ma vagamarenogura Ra Anumzamo'a mago avame'za eri averi hu'ne. ²⁵ Hianagi Hesekaia'a avufga ra nehuno, Ra Anumzamo'ma knare'ma hunteno azama hia zankura, musena huonte'ne. E'ina higeno Ra Anumzamo'a agri'ene Juda vahetminku'ene, Jerusalemi kumate'ma nemaniza vahetminkura tusi arimpa ahezmente'ne. ²⁶ Ana hu'neanagi Hesekaia'ene Jerusalemi kumate'ma nemaniza vahe'mo'zanena zamagu'a anteramiza manizageno, Hesekaia'ma kinima mani'nea kna'afina Ra Anumzamo'a arimpa ahe ozmante'ne.

²⁷ Hesekaia'a tusi zagofeno ne' mani'nege'za vahe'mo'za husga hunte'naze. Hagi Hesekaia'a silvama, golima zago'amo'ma marerisa haveramima, mnanentake zama, hankoramima, mago'a zago'amo marerisa zantaminema antesia nona ki'ne. ²⁸ Hagi hozafi ne'zantamina, witima, wainima, olivi masavema, antenia nona negino, bulimakao afutamine, sipisipi afutaminema

ante'nia keginane nontaminena tro huntetere hu'ne. ²⁹ Ana nehuno rankumatmi tro huno sipisipi afutamine, bulimakao afutaminena zamante'ne. Na'ankure Ra Anumzamo'a Heseaina tusi afu kevune, zagofenone amigeno tusi zagofeno ne' mani'negu anara hu'ne. ³⁰ Hagi Hese'ai'a Kihoni tina mopa agu'a avreno Deviti rankumamofona zage fre kaziga e'ne. Hagi Hese'ai'a maka zama hia zamo'a knare zanke hu'ne. ³¹ Hagi Babiloni kumate kva vahe'mo'zama antahizama Anumzamo'ma Juda kumate'ma kaguvazama hiankema nentahiza, mago'a vahe huzmantazage'za ana kaguvazanku Hese'kaia eme antahige'za kenaku e'naze. Hagi Anumzamo'a Hese'kaiana agu'a rehenno kenaku agrira atreneno ke'ne.

³² Hese'kaia'ma kinima mani'nenno hu'nea zant-mimofu agenkea kasnampa ne' Amosi nemofo Aisaia'ma, Judane Israeli kini vahetmimofu zamagenkema krente'nea avontafepi krente'ne. ³³ Hagi Hese'ai'ma frige'za, Deviti naga'mofo matipi ag-onafi asente'naze. Hagi anama asente'nazana maka Juda vahetamine, Jerusalemi kumapima nemaniza vahe'mo'za marerisa vahe'ma asenezamantaza'za hu'za asente'naze. Ana hazageno, Manase nefa nona erino kinia mani'ne.

33

Manase'ma nefa no erino Juda vahe kinia mani'nea naneke

¹ Hagi Manase'a 12fu'a kafu nehuno Juda vahe kinia efore huno, 55'a kafu Jerusalemi kumatera kinia mani'ne. ² Hagi Manase'a Ra Anumzamofu

avufina ko'ma ana mopafima mani'naza vahe'mo'zama agoteno himnagama hu'nea avu'ava'ma nehazageno zamahe natitre'neankna kefo kumi hu'ne. ³ Hagi nefa Hesekaia'ma havi anumzamofu mono kumatmima taganama vazitre'neana ete eri so'e huno negino, Bali havi anumzante'ma kre sramnavu ita tro nehuno, Asera havi anumzamofu amema'ama antre'za tro'ma hunte'naza zafaramina retrurentetere hu'ne. Ana nehuno maka monafima me'nea zantmintera rena reno monora huzmante'ne. ⁴ Hagi Ra Anumzamoma'ama huno, Jerusalemi kumapi Nagri nagi me'neana, monora hunante vava hugahazema huno hu'nea mono nompina, Manase'a havi anumzamofu kre sramnavu ita tro hunte'ne. ⁵ Hagi Ra Anumzamofu mono nonkumapima, megiane agu'afinema me'nea kumatremkina, monafima me'nea zantmimofonte'ma kresramanama vu itarami tro hunte'ne. ⁶ Ana nehuno Ben-Hinomue nehaza agupofi ne' mofaveramima'a aheno kresramana nevuno, fri vahe hankro'ene nanekea huno antahintahia e'nerino, avu'ataga avu'ava zana nehuno, tusazane safezanena nehuno, amene vahetegatira antahintahia eri'ne. E'ina nehuno Ra Anumzamofu avurera tusi kumi'ma hiazamo higeno, Ra Anumzamoma'a tusi rimpa ahente'ne. ⁷ Ana nehuno azanteti'ma antreno tro'ma hu'nea havi anumzamofu amema'a erino, Anumzamofu ra mono nompia ome ante'ne. E'ina mono nona Anumzamoma'ama Devitine, nemofu Solomoninena anage huno znasami'ne, Israeli naga nofipintira Jerusalemi kuma huhampruankino, Nagri nagimo'a ama anampi me'nenke'za, monora

hunante vava hugahaze. ⁸ Ana nehuno, Nagrama huanke'ma zamagrama nevaririza Mosesema ami'noa kasegene, tra kenema kegava nehu'zama, amage'ma antesnage'na, zamafahe'ima huhampri zmante'noa mopafima mani'nafintira zamahenati otretfa hugahue. ⁹ Hianagi Manase'a Juda vahetamine Jerusalemi kumapima nemaniza vahetaminena zmavreno havigampi frege'za, Ra Anumzamo'ma ama mopafinti'ma zamahenati tre'nea vahe'mo'zama hu'naza kefo avu'avara agatere'za hu'naze. ¹⁰ Ana hazageno Ra Anumzamo'a Manasene, Agri vahe'enena nanekesa zmasami'neanagi, zamagra ke'amofona antahiza amagera onte'naze. ¹¹ E'ina hu'negu Ra Anumzamo'a Asiria sondia vahete kva vahe'mokizmi zamazampi Manasena avrentege'za azeriza, bronsire seni nofinu kina rentete'za, agonagampi hukunu vazirusi hu'za avre'za Babilonia vu'naze. ¹² Hagi Manase'ma tusi atagu'ma nehuno'a, Anumzama'amofa avuga razampi agu'a anteramino, aza hinogura afahe'i Anumzamofona antahige'ne. ¹³ Hagi Manase'ma asunku'ma huno Anumzamofoma nunamuma huno antahige'geno'a, Anumzamo'a asunku hunenteno aza huno avreno, agrama kegavama hu'nea mopafi Jerusalemi e'ne. E'ina higeno Manase'a Anumzamofonkura Ra Anumza mani'ne huno keno antahino hu'ne. ¹⁴ Hagi anama huteno'a Manase'a Jerusalemi kumamofona zage hanati kaziga, Gihoni agupoma me'nea kaziga have keginamofona amefi'a, mago zaza have kegina huno nozame kuma kafane nehazare uhanatiteno, Oferie

nehaza agonarega ana kegina huno mareri'ne. Hagi sondia vahete kva vahetmina tusinasi vihuma me'nea rankumatmima Juda mopafima me'nea rankumatmimpi zamantetere hu'ne. ¹⁵ Ana nehuno Manase'a havi anumzantmimofa amema'aramima zafarema antreno tro'ma hunteterema hu'neana, Ra Anumzamofa mono nompintira erinetreno, ana havi anumzantminte'ma kresramanama vu itaramina taganavazino Jerusalemi ran kumamofona fegi'a ome atre'ne. ¹⁶ Ana huteno Ra Anumzamofa kresramana vu ita ete tro huno, ana agofetu arimpa fru ofane, susu hunteno ami ofanena Ra Anumzana Israeli vahe'mofa Anumzamofontega kre'sramna vu'ne. ¹⁷ Ana'ma hige'za vahe'mo'za agona agona mono'ma nehazafina kresramana vu'nazanagi, Ra Anumzana Israeli vahe'mofa Anumzamofonteke kresramna vu'naze. ¹⁸ Hagi mago'a zantmima Manase'ma kinima mani'neni hu'nea zantamine, Ra Anumzamofonte'ma nunumuma hu'nea nunamune, kasnampa vahetmimozama Ra Anumzana Israeli vahe Anumzamofa agifima asami'naza nanekenena, Israeli kini vahe'mofa zamagenkema krentenza avontafepi krente'naze. ¹⁹ Hagi Manase'ma havi anumzantmimofa mono kuma'ma tro nehuno, Asera havi anumzamofa amema'ama zafare'ma antreno tro nehuno, Anumzamofonte'ma mani fatgoma osu'nea zamofa agenkene, agra'ama anteramino Ra Anumzamo'ma aza hinogu'ma nunumuma higeno Ra Anumzamo'ma aza hu'nea zanena kasnampa vahe'mofa agenkema krente'naza avontafepi krente'naze. ²⁰ Hagi Manase'ma frige'za, agri nonkuma'afi

asentageno, nemofo Amoni agri nona erino kinia mani'ne.

Amoni'ma Juda vahe kinima mani'nea zamofo naneke

²¹ Hagi Amoni'a 22'a kafu nehuno, kinia efore huno tare kafu Jerusalemi rankumatera kinia mani'ne. ²² Hagi Amoni'a Ra Anumzamoyo avufina nefa Manase hu'neaza huno kefo avu'ava nehuno, ne'fama antreno tro'ma hunte'nea maka havi anumzantamimoyo amema'araminte kresramana nevuno, monora hunenteno, erizana erinte'ne. ²³ Hianagi Amoni'a, nefa Manase'ma hu'neaza hunora Ra Anumzamoyontera agu'a anteramino asunkura osu'neanki, mago'ane rama'a kumi huno vu'ne. ²⁴ Hagi Amoni'ma ana'ma huno'ma vige'za kege'za, agri eri'za kva vahe'amo'za, ahe frinaku oku'a antahintahia retro hute'za, agri nomp'i ahe fri'naze. ²⁵ Hianagi Juda vahe'mo'za hugantigama hu'za, kini ne' Amonima ahe fri'naza vahetamina zamahe nefri'za, nemofo Josaia kinia azeri otizageno, agri nona erino kinia mani'ne.

34

Josaia'ma Amoni no erino Juda vahe kinima mani'nea naneke

¹ Hagi Josaia'a 8'a kafu hu'nenno Juda vahe kinia efore huteno, 31'a kafu Jerusalemi kumatera kinia mani'ne. ² Hagi Josaia'a Ra Anumzamoyo avurera fatgo avu'ava huno ufrege efregera osuno, negeho Deviti'ma hu'nea avu'ava avariri'ne.

³ Hagi Josaia'a 8'a kafuma kinima nemanino, 15ni'a kafu hu'nenno agafa huno negeho Deviti'ma

hu'neaza huno Anumzamofona monora hunte'ne. Hagi namba 12fu kafurera Juda mopafine, Jerusalemi kumapinena vano nehuno, maka havi anumzama mono'ma hunentaza kumatmina tapage hunetreno, Asera havi anumzamofa amema'ama zafare'ma antre'zama tro'ma hu'naza zantamina antagi netreno, zafare'ma antre'za kaza osu havi anumzamofa amema'aramima tro'ma hunte'naza zantamina rutmanatmanu hunetreno, kre mramrama hu'za havi anumzamofa amema'ama tro'ma hunte'naza zantaminena rutmana tamanu hutre'ne. Hagi Josaia'a e'inahu huno Juda mopane, Jerusalemi kuma'enena azeri agru hu'ne. ⁴ Ana nehuno Josaia'a hige'za Bali havi anumzamofonte'ma kresramana vu itaramina negege'za tagnavazi netre'za, mnanentake'za insensima kre mnama nevaza itaraminena tagna vazitre'naze. Ana nehuno Asera havi anumzamofa amema'ama me'nea zafaramine, kaza osu havi anumzamofa amema'ama antre'za tro'ma huntenaza zantamine, kre mramrama hu'za havi anumzamofa amema'ama troma hunte'naza ame'ma'aramina rutmana hu'za rufuzafupete'za, ana anumzantmintema mono'ma hunentaza vahe'mokizmi matipi atre'za vano hu'naze. ⁵ Ana nehuno Josaia havi anumzantmimofa pristi vahe'mokizmi zaferinaramina Kresramana vu itazmire kreno Juda mopane, Jerusalemi kuma'enena eri agru hu'ne. ⁶ Hagi anazanke huno Manase nagamokizmi rankumapine, Efraemi nagamokizmi rankumapine, Simioni nagamokizmi rankumapine, Nafatari nagamokizmi rankumapine, tava'ozmire'ma me'nea kuma'ma

havizama hu'nea kumatamimpinena vuno,
⁷ havi anumzamofonte'ma kresramana
vu itaramine, Asera havi anumzamofu
amema'ama me'nea zafaramina maka antagino
kitagi kotago hunetreno, havi anumzamofu
amema'aramima tro hunte'nazana rutamna
huno ru fuzafupenetreno, mnanentake'za
insensima kre mnama nevaza itaraminena
Israeli mopafintira maka tagna vazitreteno, ete
Jerusalemi kumate vu'ne.

*Josaia'ma Ra Anumzamofu mono noma ete eri
so'ema huno ki'nea zamofu naneke*

⁸ Josaia'ma 18ni'a kafuma kinima nemanino'a,
havi anumzama mono'ma hunentaza zantamina
eri haviza huno Juda mopane, ran mono nonena
eri agru huteno, Azalia nemofo Safanima,
rankumamofu kva ne' Ma'aseiama, avonkre
eri'za e'neria ne' Joahazi nemofo Joanki huno
Ra Anumzana Anumzama'amofu no eriso'e
hiho huno huzmante'ne. ⁹ Hige'za e'za Manase
nagama, Efraemi nagama, mago'a Israeli
naga'ma, maka Juda mopafinti vahetmima,
Benzameni naga'ma, Jerusalemi kumapima
nemaniza vahe'mo'zanema Anumzamofu
mono nompima ne-eza, zagoa eri'za Livae
vahetami eme zami'zage'za, eri'za ugagota
pristi ne' Hilkaiana ome ami'naze. ¹⁰ Hagi
ana zagoa erino mono noma eri so'e nehaza
vahe'mokizimi kva vahe zamige'za, ana
zagoa eri'za mono noma eriso'ema nehaza
vahe'mokizimi miza sezmente'naze. ¹¹ Hagi
ana zagoma zami'nazana, zamagra ana zagoa
eri'za noma negi'za vahe'ene ke'onkezama

tagama hunte haverami miza nese'za, zafarami mizase'za Juda kini vahe'mo'zama eri so'ema osu'za atrazageno'ma havizama hu'nea nomofo zafaramina eri fatgo hu'naze. ¹² Hagi ana vahe'mo'za eri'zana hankaveti'za eri'naze. Ana eri'za vahetmima kegavama huzmante'naza vahetmina, Merari nagapinti Livae netre Jahati'ene, Obadaiakegi, Kohati nagapinti netre Zekaraiake Mesulamuke. Hagi ana maka Livae nagaki'za zavenama ahe'za zagame'ma hu zana antahi ankere'naza vaheki'za, ¹³ eri'za vahetmina kegava nehu'za, erizante'ma vugote'zama kegavama hu'naza vahera e'ina hiho, amana hiho hu'za antahintahi zami'naze. Hagi mago'a Livae vahe'mo'za avonkre eri'za e'nerizageno, mago'amo'za Kasegema kreno eri fatgoma hu eri'za enerizageno, mago'amo'za kafante'ma kegava hu eri'za eri'naze. ¹⁴ Hagi Ra Anumzamofu nompima ana zagoma eri'za e'naza zagoma eri'za atineramizageno'a, pristi ne' Hilkaia'a Ra Anumzamo'ma Mosesema ami'nea Kasege Avontafera keno eri'ne. ¹⁵ Hagi Hilkaia'ma ana kasege avontafema hakreno enerino'a, kasegema kreno eri fatgo nehia ne' Safanina amanage huno asmi'ne, Kasege avontafera Ra Anumzamofu mono nompinti kena erue, nehuno ana avontafera Safani ami'ne. ¹⁶ Ana higeno Safani'a ana avontafera erino kini ne' Josai'a ome nemino, eri'zamofu agenkea anage huno asmi'ne, Eri'za vaheka'ama maka eri'zama zami'nana eri'zana knare hu'za e'nerize. ¹⁷ Hagi Ra Anumzamofu mono nompima me'nea zagoa eri'za, eri'zante'ma vugote'za

kegavama hu'naza vahetami zami'naze. ¹⁸ Hagi mago'ane Safani'a kini nera asmino, Ama avontafera pristi ne' Hilkaia nami'ne, huno nesmino ana avontafera kini nemofo avuga hampri'ne. ¹⁹ Hagi kini ne' Josaia'ma kasegefima me'nea nanekeramima nentahino'a, zaza kukena'a tagato hu'ne. ²⁰ Ana nehuno kini ne'mo'a Hilkaia, Safani nemofo Ahikamura, Maika nemofo Abdonima, avon kre eri'za ne' Safanima, kini ne'mofo eri'za ne' Asaianena amanage huno zamasami'ne, ²¹ Hagi nagrane maka Israeli vahe'ene, Juda vahe'motanena ama avontafepima me'nea nanekerera na'a hugahumpi, vuta Ra Anumzamofona ome antahigeta keho. Na'ankure tagehe'mo'za ama avontafepima me'nea kasegea ovaririnazageno, Ra Anumzamo'a tagrira tusi arimpa aherante'ne. ²² E'inage higeno Hilkaia'ene kini ne'mo'ma huzmantea vahe'mo'zanena, kasnampa a' Hulda kenaku Jerusalemi kumapina, noti kaziga mago kuma me'nea kumapi vu'naze. Hagi ana a'mofo neve'a, Salumukino Tokhati nemofo Hasra negeho'e. Hagi agra kukena nonte kva ne' mani'ne. Hagi ana kini ne'mo'ma hiankea ana vahe'mo'za kasnampa ara ome asami'naze.

²³ Hagi ana kasnampa a'mo'a amanage huno zamasami'ne, Ra Anumzana Israeli vahe Anumzamo'a huno, hramantegeta e'naza nera amanage huta ome asamiho, ²⁴ Ama kumate'ene ama ana kumapi vahete'enena, Juda kini ne'mofo avugama nehampri'za avontafepima me'nea hazenkezane, maka katusizanena atrenugeno egahie. ²⁵ Na'ankure zamagra

Nagrira zamefi hunami'za, ru anumzantminte Kresramana nevu'za, monora hunente'za, havi zamavu'zmava'ma hazazamo'a, tusiza huno Nagrira nazeri narimpa ahe'ne. E'ina hu'negu ama kumapi vahetmima narimpama ahezmente'noa zana, mago zamo'a eri amne hugara osu'ne. ²⁶ Hianagi Juda kini ne'mo'ma Ra Anumzamofoma ome agenoka huta antahiho huno'ma huramantegetama e'naza nera, Ra Anumzana Israeli vahe Anumzamo'a ko'ma hamprizagenka antahi'nana kerera amanage hie huta ome asmiho, ²⁷ Na'ankure nagra ama kumate'ene, ama kumapi vahetema hunaku'ma hua nanekema nentahinka, kagu'a anteraminka Anumzamo'na navuga nemaninka, kukenaka'a tagato hunka kasunkura nehunka, zavira atanke'na antahue huno Ra Anumzamo'a hie huta ome asamiho. ²⁸ Hagi menina ama kumate'ene ana kumapi vahe'ma zamazeri havizama hanuazana onkenenka knare hunka mani'nenka frigahane. Anage hige'za ana vahe'mo'za atre'za vu'za, Hulda'ma hiankea kini ne' Josaiana ome asmi'naze.

²⁹ Higeno kini ne' Josai'a mika Juda kumapi ranra vahetamine, Jerusalemi kumapi ranra vahetamina kehu atru hu'ne. ³⁰ Ana huteno vuno maka Juda vahetamine, Jerusalemi vahetamine, pristi vahetamine, Livae vahetaminena Ra Anumzamofono mono nompiz zamavare atru higeno, ositeti'ma vuno ra vahetema vu'neana maka atru hu'naze. Ana hutazageno, Ra Anumzamofono mono nompinti'ma ke'za eri'naza avontafepima me'nea nanekea ranke huno maka hampri vagare'ne. ³¹ Ana huteno kini

ne' Josaia'a kini vahe'mo'zama oneti'zare otino, Ra Anumzamofu kasege'ane, avu'ava'ane, tra ke'anema ama avontafepima krente'neana, maka nagu namenteti hu'na avaririgahue huno huvempa hu'ne. ³² Ana nehuno miko Jerusalemi kumapima nemaniza vahe'ene, Benzameni naga'enena hige'za agri'ene oti'naze. Ana hazageno Jerusalemi kumapi vahe'mo'za Anumzamofu huhagerafi huvempa kemo'ma hu'nea kante ante'za, zamafahe'mofu Anumzantera huvempa hu'naze. ³³ Hagi mika Israeli mopa agu'afima kaza osu havi anumzantmimofu amema'aramina Josaia'a ru takoraku hunetreno, maka vahetmina hige'za Ra Anumzana zamagehe'mokizmi Anumzante monora hunte'naze. Hagi Josaia'ama kegavama hu'nea knafina Israeli vahe'mo'za Ra Anumzana atre'za ru anumzantmina monora huonte'naze.

35

Ozamahe zamagatere'nea knagu antahinemiza kna ete eri kasefa hu'zana naneke

¹ Hagi Josaia'a ke hige'za Ra Anumzamo'ma Isipima ozamahe zamagatere'nea knaguma antahimiza ne'zama nenaza knare Jerusalemi kumate etru hu'naze. Hagi ese ikamofu 14ni zupa ozamahe'ma zamagatere'nea zanku'ma antahimiza sipisipiramina ahegi'naze. ² Ana nehuno ana zupage Josaia'a Pristi vahetmina huzmantege'za, eri'zazmia enerizageno zamazeri hanaveti nanekea zamasmige'za, Ra Anumzamofu mono nompina eri'zana eri'naze. ³ Hagi Livae nagama zamazeri ante

ruotage'ma hige'za mani'ne'za Israeli vahetmima kasegema rempima hunezmiza Livae nagara, ke hutru huno amanage huno zamasmine, menina Anumzamofu huhagerafi huvempage vogisia Deviti nemofu Israeli vahe kini ne' Solomonima kinte'nea mono nompia anteho. Mago'enena huhagerafi huvempage vogisia zafa huta vuta eta osugahaze. Tamafuntera erita vano osiho. Ra Anumzana tamagri Anumza Israeli vahe'mota monora hunenteta eri'zama'a erinteho. ⁴ Israeli vahe kini ne' Devitine, nemofu Solomoni avontafepinema, krente'nea kante anteta nagate nofite trora hiho. ⁵ Hagi mago mago nagamota, nagate nofite huta ruotgema hu'nea kumapina Livae naga'ene otita maniho. ⁶ Hagi Ozamahe'ma zamagatere'nea kanagu'ma antahimiza nehaza sipisipi anentatami, aheta tamagra'a tamazeri agru nehuta, retrotra nehinkeno ruga'a tamafuhe'za Ra Anumzamo'ma Mosesema asami'nea kante ante'za anara hiho. ⁷ Hagi ozamahe'ma zamagatere'nea zanku'ma antahimi ofama hanaza zana, sipisipine meme anentatamina Josai'a agra'a keginafintira 30tausenia nezmino, 3tauseni'a ve bulimakao afutamina maka eme atruma hu'naza vahe'mokizmia zami'ne. ⁸ Ana hige'za kini ne'mofu eri'za vahe'amo'za zamagranena mago'a sipisipine bulimakao afutaminena zamavesite avre'za Israeli vahetamine, pristi vahetamine, Livae naga'enena eme zami'naze. Hagi Anumzamofu mono nonte kva vahera Hilkai'a'ma, Zekaraia'ma, Jehieli'ma hu'za zamagranena ozamahe'ma zamagatere'nea zanku'ma

antahimiza ofama hanaza zana, 2tausen 600'a sipisipine meme afutaminki, 300'a bulimakaogi hu'za pristi vahe'mokizmia zami'naze. ⁹ Hagi Livae kva vahera Konanaia'ma, neganakea Semaia'ene Netanelikegi, Hasabaia'ma, Jeieli'ma, Jozabadi'ma hu'za zamagranena, ozamahema zamagatere'nea knaguma antahimi ofama huzana, sipisipine meme afutamina 5tauseni'agi, 500'a bulimakao afutminki hu'za Livae nagara zami'naze.

¹⁰ Hagi ana zantmima retro'ma hute'za, pristi vahe'mo'za zamagra'a eri'za kankamunte oti'zageno, Livae naga'mo'za kini ne'mo'ma kevere kevere'ma refkoma huzmante'nea kante ante'za oti'naze. ¹¹ Hagi ozmahe'ma zamagatere'nea zanku'ma antahimiza ofama hu sipisipiramina ahe'za korama'a tagi'za pristi vahetami zamizage'za, pristi vahe'mo'za eri'za Kresramana vu itarera rutritri nehazageno, Livae naga'mo'za ana sipisipi afutamimofa akrura kararuvazi'naze. ¹² Hagi Mosese avontafepima hu'nea kante'ma ante'za mago mago naga'mo'zama Ra Anumzamofonte tevefima kre fananehu ofama hanaza sipisipi afutamine, bulimakao afutaminena anampinti Livae naga'mo'za eritru hunte'naze. ¹³ Hagi tra kemoma hu'nea kante ante'za Ozmahe'ma zamagatere'nea zanku'ma antahimi sipisipia ahe'za tevefi negre'za, zamazeri ruotgema hu ofanena kavoramimpine ranra kavofinena ti taginte'za kre'za ame hu'za ati'za zamizage'za maka vahe'mo'za ne'naze. ¹⁴ Hagi anama hute'za Livae naga'mo'za zamagra'a sipisipi

afutamine, pristi vahe'mokizmi sipisipi afutamina retrotra hu'naze. Na'ankure pristi vahera, Aroni amohe'za kre fananemahu ofane, afova'anena Kresramana nevazageno vuno hani ome hu'ne. E'ina hu'negu hu'za Livae naga'mo'za zamagra'a sipisipi afutamine, pristi vahe'mokizmi sipisipi afutaminena retrotra hu'naze. ¹⁵ Hagi zavenama ahe'za zagame'ma hu vahetmina Asapumpinti'ma fore'ma hu'naza vaheki'za, Devitima Asapuma Hemanima kini ne'mofo kasnampa ne' Jedutuni'ma hu'za huzmante'naza kante ante'za eri'za kankamuzmire otitere hu'naze. Hagi kuma kafante kva vahe'mo'za, kuma kafana atre'za ovu'za kafante kva hute'za mani'naze. Na'ankure mago'a Livae naga'mo'za makazazmia retrotra huzmante'naze. ¹⁶ E'ina hige'za Israeli vahe'mo'za Ra Anumzamo'ma ozmahe'ma zamagatere'nea zankura antahinemiza ne'zana kre'za nene'za musena nehu'za, kini ne' Josaia'ma hu'nea kante ante'za Ra Anumzamofu Kresramanavu itarera, kre fanane hu ofa hu'naze. ¹⁷ Hagi Israeli vahe'tamima atru'ma hu'naza vahe'mo'za ozmahe'ma zamagatere'nea zankura antahinemi'za zisti onte bretia 7ni'a knafi nene'za musena hu'naze. ¹⁸ Hagi kasnampa ne' Samueli knareti'ma e'neana mago kini ne'mo'a e'inahukna zana Israeli vahepina eri fore osu'nea kna hu'za, ozamahe'ma zamagatere'nea knaguma antahimi'za ne'zama kre'za nene'za musenkasea osu'nazankna hu'za pristi vahetmima, Josaia'ma Livae vahetmima, maka Judane Israeli vahetmima, Jerusalemima nemaniza vahe'mo'zanena ne'zana kre'za

nene'za tusi musenkase hu'naze. ¹⁹ Hagi Josai'a 18ni'a kafuma kinima nemanige'za, ozmaheno zamagatere'nea zanku'ma antahimi knarera ne'zana kre'za nene'za ama ana musenkasea hu'naze.

Josaiana hapi ahazageno fri'nea naneke

²⁰ Hagi Josai'a ma mono nompi zama eri fatgoma hutegenoa, Isipi kini ne' Niko'a hara erino Yufretisi Tinte Kakemisi kumate egeno, Josai'a ha' ome huzmantenaku vu'ne.

²¹ Hianagi Niko'a amanage huno Josaiantega kea atregeno vu'ne, Juda kini ne'moka, na'ante kagra hara hunante'za nehane? Nagra kagrira hara hugantenakura nomoanki, nagrama ha'ma hunezmantoa vahe'ene hara hunaku neoe. Anumzamo'a ame hunka vuo huno hunantegenane oanki, ru naganema mani'nea Anumzamo kahe frisigi hara reonanto. ²² Hianagi Anumzamo'ma Niko'ma asmigeno'ma hiankea Josai'a antahi amne nehuno, ru kukena huno agra'a azeri frakino ru vahekna nehuno, Megido agupofi ha' ome hunaku vu'ne. ²³ Hagi ha' eme nehige'za, keve ahazageno Josai'a eri'za vahe'araminkura huno, hago hazenke eruanki navreta viho. ²⁴ Anage hige'za eri'za vahe'amo'za Josai'ana karisi'afintira avre'za ru karisi'afi ante'za avre'za Jerusalemi vazageno ufri'ne. Anama frige'za, maka Juda vahetamine, Jerusalemi kumate vahe'mo'zanena afahe'mofo matipi eri'za ome asenente'za, tusi zamasunku hu'za zavira ate'naze. ²⁵ Ana'ma higeno'a, kasnampa ne' Jeremaia'a, Josai'a agire vare zagame asunte'nege'za, zagamema hu vahe'mo'za

ana zagamera hu'za meninena zavira netaze. Hagi ana zagamera zavi zagamema krentenza avontafepina krentazageno me'nege'za zagamera hu'za zavira netaze.

²⁶ Hagi Josaia'ma agafama huno kinima mani'neretima vuno vagaretema vu'nea knafima hu'nea zantamimofo agenkene, Ra Anumzamomo kasegema avariri'nea avu'avamomo agenkenena, ²⁷ Israeli kini vahetamine Juda kini vahetmimofo zamagenke'ma krente'naza avontafepi krente'naze.

36

Josaia'ma kinima mani'nereti'ma vuno kinafima vu'nare'ma ome atre'naza kini vahe'mokizmi naneke

¹ Hagi Josaia'ma nefrige'za Juda vahe'mo'za nefa nontera nemofo Jehoahasi kasefa kinia Jerusalemi kumatera azeri oti'naze. ² Hagi Jehoahasi'a 23'a kafu hu'neni, kini efore huno 3 ikamomo agu'afi Jerusalemi kumatera kinia mani'ne. ³ Hagi Isipi kini ne' Niko'a Jehoahasina kini tratetira azeri netreno, Juda vahekura kna'amo'a 4tausen kilo hunesia silvane, 34 kilo hunesia golinena takisia miza hugahaze hu'ne. ⁴ Ana nehuno Isipi kini ne' Niko'a Jehoahasi negna Eliakimina Juda vahe kini azeri onetino, Jehoiakimi'e huno kasefa agia antemi'ne. Hianagi Niko'a Jehoahasina kina hunteno avreno Isipi vu'ne.

Jehoiakimi'ma Juda vahe kini mani'nea naneke

⁵ Hagi Jehoiakimi'a 25'a kafu hu'нено, Juda vahe kini efore huno 11ni'a kafu Jerusalemi kumatera kinia mani'ne. Hagi agra Ra Anumzana agri Ra Anumzamofu avufina, havi avu'ava hu'ne.

⁶ Ana higenu Babiloni kini ne' Nebukatnesa'a Jehoiakimina ha'eme huntenu azeritenu, bronsireti tro hu'nea seni nofinu kina rentenu avrenu Babiloni vu'ne. ⁷ Hagi Nebukatnesa'a mono nompintira mago'a marerisa zantamina erino, agra nompiti ome ante'ne. ⁸ Hagi Jehoiakimi'ma kinima mani'нено hu'nea avu'avazamofu agenkeni, kasrino himanage'ma hu'nea avu'ava'ma hu'nea zamofu agenkei, Israeli kini vahe'ene Juda kini vahe'mokizmi avontafepi krente'naze. Higenu nemofu Jehoiasini agri nona erino kinia mani'ne.

⁹ Hagi Jehoiasini'a 8'a kafu hu'нено Juda vahe kini efore hutenu, 3'a ikanki 10ni'a kina Jerusalemi kumatera kinia mani'ne. Hagi Jehoiasini'a Ra Anumzamofu avurera havi avu'ava hu'ne.

¹⁰ Hagi kafu'mofoma trazamo'ma agatama nehagea knafina, Babiloni kini ne' Nebukatnesa'a mago'a vahe huzmantege'za e'za Jehoiasina eme azerite'za kina hunte'za, avre'za Babiloni nevu'za, Ra Anumzamofu mono nompintira mika'a marerisa zanena emeriz'vu'naze. Ana nehu'za agri nagapinti ne' Zedekai'ana kini azeri oti'zageno, Jehoiasini nona erino kinia mani'нено, Juda vahe'ene Jerusalemi kumate vahera kegava huzmante'ne.

¹¹ Zedekai'a 21ni'a kafu hunenu Juda vahe kinia efore hutenu, 11ni'a kafu Jerusalemi kumatera kinia mani'ne. ¹² Hagi Zedekai'a Ra Anumzana Anumzama'amofu avufina kefo avu'ava huno,

kasnampa ne' Jeremaia'ma Ra Anumzamoma asami'nea nanekema eme asamiana agu'a anteramino mani'nenno, ke'a ontahi'ne. ¹³ Ana nehuno Babiloni kini ne' Nebukatnesana Anumzamofa agifima huvempama hunteno kagri kagorga manigahuema hu'nea nera ha' arente'ne. Hagi agra agu'a eri hankave netino, Ra Anumzana Israeli vahe Anumzamofonte'ma ezankura avresra hu'ne. ¹⁴ Hagi maka pristi vahe'mofo ugota kva vahe'mo'zane, Juda vahe'mo'zanena Ra Anumzamofona novaririza zamagena humiza kasarino havizama hu'nea avu'ava nehu'za, Ra Anumzamo'ma noma'ama eri ruotge'ma hu'nea nona, eri pehana hu'naze. ¹⁵ Hianagi Ra Anumzana zamagehe'i Anumzamo'a, ana avu'ava'ma atresazegura kema erino vu vahe'aramintera huzmantege'za, kea eri'za vu vava hu'naze. Na'ankure Agra vahe'agu'ene, Agrama nemanina noma'agu'enena tusiza huno asunkura hu'ne. ¹⁶ Hianagi ana vahe'mo'za Anumzamo'ma huzmantege'za e'naza kasnampa vahe'mo'zama hazankeke ontahi'za, hu haviza hunezmante'za, kiza zokago ke hunezmante'za zamagiza re'naze. Ana hazageno Ra Anumzamo'a tusi rimpa ahezmantegenno, ana arimpa ahe'zana mago zamo'a eri amne hugara osu'ne.

¹⁷ Ana hageno Ra Anumzamo'a Babiloni kini ne' Nebukatnesa huntegenno Jerusalemi kumate vahera ha' eme huzmanteno, kasefa nehazaveramina mono nompintira kazinteti nezmaheno, kasefa vahe'ene, vene omase mofanema, a'nenema, tavava ozafanena zamasunkura huozmante zamahe vagare'ne.

Hagi Ra Anumzamo'a, Babiloni kini ne' Nebukatnesa azampi miko zamavare ante'ne. ¹⁸ Hagi kini ne' Nebukatnesa'a mono nompinti ranra zuomparamine, neonse zuomparamine, Ra Anumzamofu feno nompinti fenone, kini nemofo nompinti fenone, ugagota eri'za vahe'aramimofu nompinti fenonena maka eri hana huno Babiloni vu'ne. ¹⁹ Hagi Anumzamofu mono nona teve taginente'za, Jerusalemi Nkumamofu have kegina tapage hunetre'za, maka kini ne'mofu nonkuma'enena teve taginte'za negre'za, maka marerisa fenoma'anena eri haviza hu'naze. ²⁰ Hagi hapintima ozamaheno zamatea vahera, zamavareno vige'za kini ne'mofu eri'za vahetamine, amohe'mofu eri'za vahetami umani'nazageno, vuno Pesia kamanimo'ma efore huno Babiloni kamanima agatere'nea knare uhanatine. ²¹ Ana higeno Israeli vahe'mo'za sevenima hia kafufina, mopatamia atrenkeno manisga hinoma huno'ma Ra Anumzamo'ma hu'neana atrazageno Sabatia erino manigasa osu'ne. E'ina hu'negu maka kinama hu'za maniza kafu'afina, mopamo'a manigasa hu'negeno, Ra Anumzamo'a kasnampa ne' Jeremaiama asami'nea kante 70'a kafua evu'ne.

²² Hagi Sairusi'ma Pesia kinima efore'ma huno mania knafina, ese kafurera Ra Anumzamo'ma kasnampa ne' Jeremaiama asami'nea kante anteno, Ra Anumzamo'a azeri otigeno, mago avona kre atregeno agrama kegavama hu'nea mopa'afina vuno eno hu'ne. ²³ Hagi Pesia kini ne' Sairusi'a amanage huno ana avona kre atre'ne, Monama kegava hu'nea Ra Anumzamo'a

mika mopa kegava huo huno nehuno, noma'a Juda mopafi Jerusalemi ome kigahane huno hunante'ne. Hagi Ra Anumzamofo vahetmima ru vahepima mani'naza vahera, Ra Anumzana zamagri Anumzamo'a zamagrane mani'neo kegava huzmantenesnige'za ete Jerusalemi kumatera marerigahaze.

Anumzamofu Ruotage Avontafere
The Holy Bible in the Kamano-Kafe language of Papua
New Guinea
Buk Baibel long tokples Kamano-Kafe long Niugini

copyright © 2022 Tyndale Bible Translators

© Tyndale Bible Translators

Language: Kamano-Kafe (Kamano)

Translation by: Tyndale Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-02-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 13 Dec 2023

f1057ba4-e8d1-53e3-baf9-315ebf4a8836